

32 140 Herziening Belastingstelsel
Nr. 135 **VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT**
 Vastgesteld 4 augustus 2022

De vaste commissie voor Financiën heeft op 29 juni 2022 overleg gevoerd met de heer Van Rij, staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, over:

- de brief van de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst d.d. 15 april 2022 inzake contourennota box 3-heffing op basis van werkelijk rendement (Kamerstuk 32 140, nr. 105);
- de brief van de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst d.d. 9 juni 2022 inzake beantwoording vragen commissie over de contourennota box 3-heffing op basis van werkelijk rendement (Kamerstuk 32 140, nr. 120);
- de brief van de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst d.d. 24 juni 2022 inzake planning box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement (Kamerstuk 32 140, nr. 121).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Tielen

De griffier van de commissie,
Weeber

Voorzitter: Romke de Jong

Griffier: Kling

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: Alkaya, Ephraim, Eppink, Grinwis, Idsinga, Romke de Jong, Maatoug, Nijboer, Omtzigt en Stoffer,

en de heer Van Rij, staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst.

Aanvang 10.00 uur.

De voorzitter:

Een hele goede morgen. Het is tijd voor een commissiedebat met als onderwerp Contourennota box 3-heffing op basis van werkelijk rendement. Daarom heet ik de heer Van Rij, de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, van harte welkom. Ik heet voorts mijn collega-Kamerleden, de aanwezige leden van de commissie voor Financiën, welkom. Ik heet de mensen op de publieke tribune en de mensen thuis van harte welkom. De volgende leden zijn vandaag aanwezig: de heer Idsinga van de VVD, de heer Stoffer van de SGP, de heer Nijboer van de Partij van de Arbeid, de heer Ephraim van de Groep van Haga, en, net binnengekomen, de heer Alkaya van de SP.

We hebben een spreektijd van vijf minuten. Ik was van plan vier interrupties toe te staan in de eerste termijn. We hebben tot 14.00 uur de tijd. Ik hoop dat we het binnen die tijd goed met elkaar kunnen afronden.

Dat gezegd hebbende, wil ik heel graag starten met de heer Idsinga. Hij spreekt namens de VVD.

De heer Idsinga (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Vandaag spreken wij over de toekomst van box 3, ook wel de spaartaks genoemd. Laat ik vooropstellen dat mijn fractie blij is dat we in het coalitieakkoord de afspraak hebben gemaakt dat wij toewerken naar een vorm van box 3 op basis van het rendement dat daadwerkelijk genoten is. We hoeven straks niet langer te werken met het huidige systeem dat uitgaat van een fictief rendement. Voor dat nieuwe systeem van echt rendement bestaan eigenlijk twee mogelijke hoofdvarianten:

de vermogensaanwasbelasting en de vermogenswinstbelasting. Laat ik nu al zeggen dat geen van beide systemen perfect is. Beide kennen hun eigen voor- en nadelen.

Vorige week kregen wij een technische briefing van ambtenaren over het toekomstige stelsel. Ik was eerlijk gezegd verbaasd en geïrriteerd. Er werd namelijk slechts één variant besproken: de vermogensaanwasbelasting. Deze geniet kennelijk vooralsnog de voorkeur van de Belastingdienst en de ketenpartners. Dat zijn banken en verzekeraars die jaarlijks hun gegevens moeten aanleveren. Tegelijkertijd is die variant voor de mensen in het land het meest nadelig. Voor de VVD-fractie gaan de mensen voor de systemen. De variant die werd gepresenteerd, heeft als groot nadeel voor mensen dat belasting wordt geheven over papieren winsten. Dat zijn vermogensstijgingen die nog niet daadwerkelijk verzilverd zijn. Dat kan naar uitpakken.

Ik heb een paar voorbeelden. Een oud-mkb'er, laten we zeggen dat het een voormalig winkelier is, is inmiddels op leeftijd. Hij heeft geen aanvullend pensioen en heeft zijn oude winkelpand nog steeds in eigendom, met het doel om hieruit huurinkomsten te genieten voor zijn oude dag. Door frequente leegstand van het pand zijn deze inkomsten echter nihil of nagenoeg nihil. Het pand stijgt, op papier althans, in waarde. Op basis van een vermogensaanwassysteem moet hij dan over de bescheiden huurontvangsten belasting betalen. Dat is op zich logisch. Maar het wordt problematischer als hij ook over de waardestijging van het pand belasting moet betalen. De kans is namelijk groot dat hij daarvoor onvoldoende liquide middelen heeft.

Een ander voorbeeld. Een stel met jonge kinderen gaat in goede verstandhouding uit elkaar. Ouder a blijft met de kinderen in de woning wonen. Ouder b vertrekt, maar blijft wel voor 50% eigenaar van de woning. Het deel van ouder b valt in box 3. Hoe moet hij bij stijging van de waarde van het huis zijn belasting betalen? Moet hij dan het huis maar verkopen en dus zijn kinderen en ex vragen om een woning elders te zoeken? Nee, toch?

Voorzitter. Er zijn veel meer voorbeelden te verzinnen. Ik kan nog wel even doorgaan, maar ik denk dat het punt wel duidelijk is. Deze voorbeelden geven duidelijk de nadelen aan van de vermogensaanwasbelasting. Het is dus beter om niet uit te gaan van vermogensaanwas, maar van vermogenswinst. Dan belast je pas op het moment dat de winst ook echt verzilverd is, namelijk op het punt van verkoop. Ik snap best dat die variant ook bepaalde nadelen heeft. Die moeten dan ook zeker opgelost worden. Ik vraag ...

De **voorzitter**:

Ik zie een interruptie van de heer Alkaya van de SP.

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik heb nog één zin. Mag ik die afmaken?

De **voorzitter**:

Dat mag.

De heer **Idsinga** (VVD):

Mooi.

Ik vraag de staatssecretaris op dit punt om een toezegging. Kan hij alsnog deze vermogenswinstbelastingvariant verder uitwerken, zodat wij verder kunnen beoordelen in hoeverre deze variant vorm of mede vorm kan geven aan het nieuwe box 3?

Dank u wel.

De **voorzitter**:

De heer Alkaya, namens de SP.

De heer **Alkaya** (SP):

Op dit punt zijn wij het hoogstwaarschijnlijk inhoudelijk oneens met de VVD, maar nog even los daarvan: in het coalitieakkoord, van de VVD, staat dat het nieuwe stelsel per 2025 ingevoerd zou moeten zijn. Nu begrijp ik dat het uitwerken van de variant die de VVD graag zou willen zien -- de vermogenswinstbelasting -- ingewikkelder is en langer zal duren. Zegt de VVD hiermee dat de afspraken die zij zelf in het coalitieakkoord heeft gemaakt, op losse schroeven staan? Of is invoeren in 2025 leidend, ook al leidt dat ertoe dat je voor een vermogensaanwasbelasting zou moeten kiezen?

De heer **Idsinga** (VVD):

Dank aan de heer Alkaya voor het stellen van deze vraag en dank dat ik mijn verhaal even af mocht maken. Wat naar mijn mening leidend is -- en dat zou voor ons allemaal altijd leidend moeten zijn -- is dat je een goed systeem hebt dat werkt voor mensen in het land. Natuurlijk hebben wij gezegd dat wij dat het liefst in 2025 zien ingaan. Dat is, denk ik, ook waar we naartoe zullen moeten werken. Ik denk ook dat we er alles aan

zullen moeten doen om te kijken of dat haalbaar is. Ik begrijp trouwens dat het ook wel een uitdaging blijkt te zijn om het andere systeem -- de vermogensaanwasbelasting -- in 2025 in te laten gaan. Dat vraag ik ook aan de staatssecretaris. Maar ik vind wel dat we daarnaar moeten blijven streven. Dat is wel de afspraak; daar gaan we wel van uit.

De voorzitter:

De heer Alkaya, een vervolgvraag.

De heer Alkaya (SP):

In de budgettaire bijlage van het coalitieakkoord staat niet "het liefst" of "idealiter" of iets dergelijks. Er staat: per 2025 zal een nieuw box 3-systeem op basis van reëel rendement worden ingevoerd. Dat is geen inspanningsverplichting of iets dergelijks. Daar staat gewoon een resultaatverplichting. De regering geeft zelf aan dat de vermogensaanwasbelasting met allerlei mitsen en maren, met een slag om de arm en met hier en daar toch nog wat haken en ogen nog wel te realiseren is per 2025, maar de vermogenswinstbelasting niet. Dan mag je toch van een partij die hieronder een handtekening heeft gezet, verwachten dat zij dan ook gaat voor het stelsel dat hiermee in lijn is. Ik hoor toch van de VVD dat hiermee de afspraken uit het coalitieakkoord op losse schroeven worden gezet.

De heer Idsinga (VVD):

Dan heb ik mij, denk ik, niet voldoende zorgvuldig uitgedrukt. Het coalitieakkoord is leidend, absoluut. Maar we moeten ook realistisch zijn. Dat is het enige wat ik zeg. Ik vind het belangrijk dat we die afspraak maken. Het is niet of-of. Het is en-en. Vaak worden valse tegenstellingen gecreëerd, tegenstellingen die wat mij betreft geen tegenstellingen hoeven te zijn. Conform de afspraak in het coalitieakkoord moet er een nieuwe box 3 komen. In het coalitieakkoord hebben we niet tot in detail uitgewerkt of dat variant A of variant B is. Bovendien is 2025 nog een aantal jaren weg. We hebben daar nu de tijd voor. We hebben nu het debat waarin we daar met elkaar over kunnen praten. Als wat ik hier allemaal voorstel tot een vertraging leidt, dan hoor ik dat en dan moeten we bekijken hoe we die vertraging zo veel mogelijk kunnen voorkomen.

De voorzitter:

Ik zag dat de heer Nijboer en daarna de heer Grinwis een interruptie willen plegen.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik las in de krant dat de VVD stevig in de bus blaast en dat doet zij nu weer, maar ik ben wel bang voor een uitstel/afstel van de vermogensbelastingen. We weten immers allemaal dat er enorm probleem is. We weten ook dat de variant die de VVD nu wil, nog langer gaat duren. Ondertussen wordt door de staatssecretaris een rammelende Trabant gemaakt die ons door die jaren moet slepen. Doet de VVD niet aan wensdenken? Eigenlijk hoor ik de heer Weekers van tien jaar geleden weer. Hij zei: ah, dat werkelijke rendement komt wel deze kabinetsperiode. Hij begon daarmee in 2010. Nu is het 2022 en nu is 2025 niet haalbaar. Wat wil de VVD nou in de komende jaren op het vlak van vermogen?

De heer **Idsinga** (VVD):

Wat de VVD wil, is hartstikke duidelijk. Wij willen een vorm van box 3 op basis van werkelijk rendement. Dat hebben we altijd gewild en dat hebben we nu ook in het coalitieakkoord opgenomen. We vinden alleen dat, als je dan een keuze maakt voor een vorm die je daarvoor gebruikt, dit ook een zorgvuldige keuze moet zijn. Het is niet of-of. Misschien kan het ook en-en zijn. Misschien vallen bepaalde voor- en nadelen uit de verschillende systemen met elkaar te combineren, zodat het een houdbaar systeem wordt. Want het moet wel houdbaar zijn. De voorbeelden die ik net noemde, voorbeelden van heel gewone, normale Nederlanders die straks mogelijkwerijs in de problemen komen door het systeem waarvoor wij hier met z'n allen kiezen, vind ik zorgelijk. Ik ga er toch van uit, meneer Nijboer, dat u dat met mij eens bent.

De **voorzitter**:

We wachten heel even op de bel. Goed. Het is weer rustig. De plenaire vergadering zal zo starten. Ik kijk even naar de heer Nijboer. Wilt u een tweede interruptie? Dat wil de heer Nijboer. Het woord is aan u.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Daarom noem ik het ook wensdenken. De Kamer wil al meer dan tien jaar reëel rendement belasten. De staatssecretaris heeft nu een brief gestuurd en we hebben een briefing gehad waaruit blijkt dat het gewoon hartstikke lastig is om de variant die de staatssecretaris voorstaat al in 2025 ingevoerd te krijgen. En dan komt de VVD weer

met nieuwe eisen en nieuwe voorstellen en nieuwe ideale werelden waarvan ik denk dat die echt in de grindbak gaan belanden. Wij hebben met GroenLinks en andere partijen een alternatief gepresenteerd: een progressieve vermogensbelasting invoeren. Die is simpel. De grondslag is er al. Nou ja, simpel, je moet het wel even juridisch goed definiëren. Maar dat alternatief kan veel sneller en beter uitgevoerd worden, en wat mij betreft is het ook rechtvaardiger. Is met de VVD over zo'n variant te praten?

De heer **Idsinga** (VVD):

Nee. Ik ben op geen enkele manier bezig om zand in de motor te strooien of om een spaak in de wielen te steken of hoe je het ook zegt. Integendeel, ik vind dat we echt stappen moeten zetten ten aanzien van de nieuwe box 3. Dit is de eerste keer dat we daar echt inhoudelijk met elkaar over spreken. Ik vind het een beetje vreemd dat wordt gedaan alsof ik nu bezig ben de boel te vertragen. Nee, integendeel, ik wil gewoon een goed systeem en dat goede systeem is er het liefst op tijd. Dat is even mijn eerste punt. Ten tweede: het punt van de vermogensbelasting. Jaren en jaren geleden hadden we in Nederland de vermogensbelasting. U zegt dat dat een eenvoudig systeem was. Nou, volgens mij was dat buitengewoon ingewikkeld, want daar zat een overlap in met andere systemen. Dat was buitengewoon ingewikkeld. Mensen moesten in dat systeem heel veel administratieve rompslomp door om dat uit te werken. Maar het allerbelangrijkste bezwaar vind ik nog wel het feit dat ... U noemt het eenvoudig. Ja, je gaat eenvoudig belasting heffen. Dat klopt. Dat is heel simpel, maar je gaat net als bij de huidige box 3 inkomen belasten dat mensen niet hebben genoten, en dat is door de Hoge Raad afgeschoten. Het systeem veronderstelt namelijk dat hoe meer vermogen je hebt, hoe meer rendement je maakt. Nou, dat is nou precies het punt waar de Hoge Raad een streep door heeft gezet. Ik zie dat dus niet heel erg hoopvol voor u in, meneer Nijboer.

De **voorzitter**:

Ik zag dat de heer Grinwis nog een interruptie wil plegen. Ik wil dit moment even gebruiken om de nieuwe gasten die zijn binnengekomen welkom te heten: de heer Eppink, JA21, mevrouw Maatoug, GroenLinks, de heer Grinwis, ChristenUnie, en het lid Omtzigt. Welkom. Het woord is aan de heer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik maak me wat zorgen over de consistentie van de inbreng van de VVD. Even voor de helderheid: wat de ChristenUnie betreft, is de vermogensaanwasbelasting theoretisch gezien superieur. Dat staat in ieder geval voor ons als een paal boven water. Ik ben benieuwd of dat voor de heer Idsinga ook zo is. Hij doet alsof het een enorm probleem kan worden. Ik heb het probleem inzake de liquiditeit al vervat in een motie die wij hebben aangehouden in verband met dit debat, maar volgens mij is de zorg over liquiditeitsproblemen terecht. Het veronderstelt dat bijvoorbeeld de eigen woning al direct in box 3 zou komen, want als de eigen woning in box 3 komt, ontstaan voor de meeste mensen eventueel liquiditeitsproblemen. Zonder de eerste woning in box 3 worden de liquiditeitsproblemen in ieder geval beperkt tot een veel kleinere groep, als er al liquiditeitsproblemen zijn. Maar nu het eigenwoningforfait. Dat wordt toch ook op basis van vermogensaanwas geheven? Misschien is het tarief bij het eigenwoningforfait wat lager dan het tarief in box 3, maar het principe van het eigenwoningforfait -- dat is gebaseerd op de WOZ-waarde -- is exact hetzelfde. Dus hoe consistent is de VVD in haar kritiek op de vermogensaanwasbelasting?

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik ben op dit moment op zoek naar oplossingen. Ik ben niet op zoek naar problemen. Ik ben op zoek naar oplossingen voor problemen die kunnen ontstaan op het moment dat wij hier politieke keuzes met elkaar maken over hoe dat nieuwe systeem eruit gaat zien. Ik begrijp eerlijk gezegd niet zo goed waar dat verzet precies vandaan komt. De twee voorbeelden die ik noem, gaan inderdaad niet over de eigen woning maar over ondernemers, oud-ondernemers, over situaties van scheiding, over mensen met een minderheidsbelang in een bedrijf, bijvoorbeeld een familiebedrijf waar je net onder een bepaalde grens zit waardoor je niet in box 2 maar in box 3 terechtkomt omdat je 2% of 3% belang hebt. Ik heb het dus over dat soort situaties. En nee, het zal niet 80% van de Nederlanders zijn die daarmee te maken krijgen. Ik denk dat we elkaar daarop wel kunnen vinden. Maar ik ben op zoek naar oplossingen aan de voorkant, zodat we niet straks weer met z'n allen tot de conclusie komen dat we een systeem hebben gecreëerd dat niet werkt voor mensen. Ik vind dat we nu het beest in de ogen moeten kijken. We zijn nu bezig om een systeem te bedenken dat aan de voorkant goed moet zijn. Dat zult u toch met mij eens zijn?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Daar ben ik het van harte mee eens. Vandaar ook al, misschien een beetje voorbarig, een motie om eens heel goed te kijken naar hoe je dat liquiditeitsissue, wat het nadeel is van de vermogensaanwasbelasting, kunt oplossen. Je kunt denken aan verrekening of aan belastinguitstel, maar dan hoeft je niet eindeloos, wat een nadeel is van de vermogenswinstbelasting, een gegeven uit het verleden intact te houden maar kun je wel in principe een vermogensbelastingaanslag opleggen die je dan alleen wel tot het einde kan uitstellen. Er zijn dus heel veel oplossingen denkbaar. Het valt mij op dat de heer Idsinga nu heel snel doorschakelt in de zin van: en dus dan maar de vermogenswinstbelasting. Maar moet hij niet veeleer proberen om ten aanzien van de economischewinstverstoringende methode van de vermogensaanwasbelasting die ten opzichte van de vermogenswinstbelasting op veel aspecten superieur is, de oplossingen te zoeken in plaats van nu eigenlijk min of meer twee varianten nevensgeschikt te wegen?

De heer **Idsinga** (VVD):

Dank voor deze vraag, want dat stelt mij in staat om mijn punt nogmaals te verduidelijken. Op het moment dat wij hier vandaag hierover aan tafel zitten -- dat is vandaag voor het eerst -- vind ik dat als er twee systemen zijn, je die gelijkwaardig naast elkaar moet kunnen zetten om vervolgens te gaan beoordelen wat de voordelen van het ene systeem zijn ten opzichte van het andere systeem. Kunnen we elkaar ergens in het midden vinden als het gaat om oplossingen? Volgens mij hoor ik de heer Grinwis goed dat hij ook bereid is om mee te denken over oplossingen. Dat is dus het punt dat ik wilde maken. Ik merk tot nu toe dat zowel in de contourennota als in de technische briefing volledig ingegaan wordt op dat ene systeem dat dan leidend zou zijn en niet op dat andere systeem dat overigens ook niet perfect is. Laten we nu in samenhang van die systemen eens kijken waar de ruimte zit om het allerbeste systeem te bouwen dat ook recht doet aan alle stakeholders.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dan ben ik wel weer gerustgesteld. Dat vind ik dan ook wel een eerlijke inzet in dit allereerste debat over een enorme systeemwijziging. Dus dat deel ik. Verder denk ik dat ze bij Financiën heel goed het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie voor 2017 hebben gelezen, maar dat terzijde.

De **voorzitter**:

De heer Idsinga voor een reactie?

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik heb geen vraag gehoord maar volgens mij kan ik het daar wel mee eens zijn.

De **voorzitter**:

Dan is er nog een vraag van mevrouw Maatoug namens GroenLinks.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Juist omdat dit het eerste debat is dat we met elkaar op hoofdlijnen voeren en de heer Idsinga zich hier zo'n zorgen over maakt, het volgende. In een bijzin werd net gezegd: er zit ook een nadeel aan de winstbelasting. Een van de grootste nadelen -- dat zeg ik de heer Grinwis na -- is het verstorende karakter wat betreft het uitstel van belastingheffingen. Vindt de heer Idsinga dat ook een groot probleem?

De heer **Idsinga** (VVD):

Wat ik een veel groter probleem vind, is dat de Belastingdienst wel zijn geld krijgt als het vermogensbestanddeel stijgt, terwijl de mensen die eigenaar zijn van dat bestanddeel niks krijgen. Dat vind ik een veel groter probleem. En ja, ik zal nu even heel specifiek op de vraag van mevrouw Maatoug ingaan. Als je kwaadwillend zou willen denken, dan zou je belastingheffing kunnen uitstellen. Ja, dat zou je kunnen doen. Maar ja, daarvoor bestaan binnen het huidige systeem, zeker als je kijkt naar bijvoorbeeld box 2, die mogelijkheden ook. Als je uitgaat van het vermogensaanwassysteem, dan ben ik bang dat je juist de situatie krijgt, dat dat weer kan zorgen voor een vlucht van mensen met spaargeld, met beleggingen naar box 2. Dat is, denk ik, ook onwenselijk. Dat zal mevrouw Maatoug met mij eens zijn.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Zo min mogelijk arbitrage, daar ben ik altijd voor. Maar ja, je kan ook zeggen: als we helemaal geen belasting heffen, dan is er ook geen arbitrage. Daar ben ik niet voor, om het even heel extreem in de ballpark te zeggen. De reden dat ik erop doorvraag, is de volgende. Het punt van de heer Idsinga is heel duidelijk: wat is de variant? Ik voel echter geen weging tussen die nadelen. Dus er wordt heel erg ingezet op "ik zie hier twee

casussen". Het nadeel, daarvan zegt de collega links van mij: daar kun je dingen aan doen binnen dit systeem. Ik krijg nu terug dat er arbitrage kan plaatsvinden, maar dat kan altijd. Wat ik heel erg zoek en waar ik dan nieuwsgierig naar ben de eerste keer dat we met elkaar van gedachten wisselen, is wat uw inschatting van de grootte van het probleem is en hoe u die twee dingen weegt. Dat hoor ik namelijk niet in de inbreng van de VVD. Laat ik dan duidelijk zijn voor GroenLinks: wij wegen 'm, denk ik, net andersom.

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik heb net tijdens mijn bijdrage ook iets gezegd over wat ik vind dat altijd het zwaarst moet wegen. Dat is welke impact regelgeving, die wij hier verzinnen, op mensen heeft. Ik heb net twee voorbeelden gegeven die ik wil voorkomen. Ik kan me toch niet voorstellen dat mevrouw Maatoug niet op dezelfde lijn zit, tenzij zij het wel prima vindt dat oud-mkb'ers en mensen die uit elkaar gaan in de financiële problemen terechtkomen. Dat lijkt mij toch niet het uitgangspunt. Nogmaals, het zijn vaak voorbeelden van hele gewone situaties van hele gewone mensen. Als u mij vraagt hoe ik dingen weeg, dan weegt dat het zwaarst. Natuurlijk zie ik ook de downside en ik zie ook de risico's. Ik denk dat we met elkaar moeten bekijken hoe je die risico's, die negatieve aspecten voor de keuze die je maakt, zo veel mogelijk kan beperken. Maar dat kan nu niet want we hebben die informatie niet. Nogmaals, mijn oproep aan de staatssecretaris is om dat nou eens goed in kaart te brengen. Daar moeten we op een zorgvuldige manier, op een volwassen manier met elkaar een debat over kunnen voeren.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan zou ik heel graag het woord even willen geven aan de heer Stoffer als vervangend voorzitter, zodat ik zelf misschien ook nog even een vraag mag stellen.

Voorzitter: Stoffer

De **voorzitter**:

Ja. De heer Romke de Jong heeft een interruptie, zie ik. Gaat uw gang.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ik heb natuurlijk gisteravond ook De Telegraaf gelezen en ik zal u eerlijk zeggen: ik schrok daar wel van. Het waren namelijk best ferme woorden die u gebruikte. "Het kabinet moet terug naar de tekentafel". Ik haak daar ook een beetje aan op wat de heer Grinwis net zei: wat is de inconsistentie van de VVD en wat is die handtekening nou waard die we samen hebben gezet onder "werkelijk rendement in 2025"? Ik hoor de heer Idsinga ook steeds zeggen dat er naar andere opties moet worden gekeken. Daar wringt voor mij dan ook echt de schoen. Dat betekent ook een forse vertraging van het proces. In de technische briefing die we met de Belastingdienst hadden, werd ook echt duidelijk dat we die tijd niet hebben. Dus die forse vertraging betekent dat mensen nog langer moeten wachten op dat daadwerkelijke rendement. Daar zijn we volgens mij ook al heel lang mee bezig in dit huis en dat memoreerde ook de heer Nijboer van de Partij van de Arbeid al. Volgens mij zijn die voor- en nadelen juist heel duidelijk. Kies je voor een stelsel van belastinguitstel of kies je voor een stelsel van belastingheffing? De VVD kiest in mijn ogen voor een stelsel van belastinguitstel en -ontwijking. Ik vind dat echt ongelofelijk moeilijk te begrijpen, zeker omdat al die kleine spaarders hierdoor nog langer moeten wachten op dat eerlijke stelsel. Ik vraag de heer Idsinga dan ook om er toch even op te reflecteren.

De voorzitter:

De heer Idsinga, gaat uw gang.

De heer Idsinga (VVD):

O, ik zit opeens naast de voorzitter. Ja, wij willen een stelsel van werkelijk rendement. Daar zijn we het over eens. En ja, we vinden ook dat dat er in 2025 zou moeten komen. Dat heb ik net ook proberen aan te geven. Maar als de afweging is tussen vertraging aan de ene kant -- nogmaals, ik zie het allerliefst dat dat wordt voorkomen -- versus het in problemen brengen van mensen, dan vind ik dat je eerst altijd de mensen bovenaan moet zetten. Ik val een beetje in mijn zelfde verhaal terug, merk ik. Ik begrijp toch dat de heer Romke de Jong van D66 daarop misschien een iets andere visie heeft. Nogmaals, dit is het eerste debat dat wij voeren. Ik ben helemaal niet bezig om dingen te vertragen. We praten nu voor de eerste keer inhoudelijk met elkaar, terwijl er twee keuzes op tafel liggen of zouden moeten liggen. Nou, die ene keuze ligt op tafel. Die andere keuze ligt niet op tafel. Dan zegt u dat ik de boel aan het vertragen ben. Nee, sorry, zo zit de wereld niet in mekaar. Je kan ook zeggen dat je de boel aan het vertragen bent op het

moment dat je die keuze niet maakt. We gaan immers tegen deze problemen aanlopen. Dat zie ik aankomen. Ik zie ons als een rijdende trein op die muur afgaan. Ik vind dat we die issue voor de mensen in dit land over wie we het nu hebben, nu vandaag met elkaar moeten adresseren. Daar moeten we een richting hebben. Mijn verzoek aan de staatssecretaris is heel bescheiden. Dat is geen vertragingstactiek. Ik vraag gewoon: kom met die informatie; leg die informatie op tafel, zodat wij op basis van beide systemen hele zorgvuldige keuzes kunnen maken, waarmee de mensen in het land gewoon geen last krijgen.

De **voorzitter**:

Ik zie dat dat de heer De Jong nog een vervolgvraag ontlokt. Gaat uw gang.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ja, want de VVD zegt dat ze de mensen vooropstelt. Ik zeg u net: die kleine spaarders moeten dan nog langer wachten op dat eerlijke stelsel. Volgens mij doen we in dat opzicht hetzelfde. Mijn vraag is dan: wat wil de heer Idsinga nu precies weten van het ministerie? Uiteindelijk is het enige grootste nadeel van vermogenswinstbelasting het eindeloze belastinguitstel dat hierdoor mogelijk wordt. De heer Grinwis zegt net ook als alternatief: kijk naar liquiditeitsproblemen. Daar heeft u moeite mee. Daar ziet de heer Grinwis mogelijkheden voor en daarover hoor ik graag de staatssecretaris. We hebben wel met elkaar afgesproken dat de overgang naar box 3 zogenaamd budgetneutraal zou verlopen. We halen er dus ook geen geld mee op. We stoppen er ook niks in. Maar als we kiezen voor de belastinguitsteloptie, dan betekent dat wel echt flink hogere tarieven voor de mensen die geen belastinguitstel voor zichzelf kunnen regelen. Is dat dan het lonkend perspectief waar de VVD naar kijkt?

De heer **Idsinga** (VVD):

Nee.

De **voorzitter**:

Dat was een heel kort antwoord. Meneer De Jong, ik zie dat u ...

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ja, dan nog. Dan wordt het alleen maar makkelijker.

De voorzitter:

Het is uw een-na-laatste interruptie.

De heer Romke de Jong (D66):

Ja, ik weet het. Dat maakt het makkelijker, want dan blijven er weinig smaken over voor de VVD. Dat hopen we dus ook terug te zien in het stemgedrag. Toch nog een verduidelijkende vraag. Ik vind het antwoord op z'n zachtst gezegd toch curieus. Ik ga het toch zeggen. Dat gaat dan over dat winkelpand van die ondernemer. Dan zegt de heer Idsinga dat de heffing op dat winkelpand anders moet dan hoe het hier voorligt. Maar als ik het coalitieakkoord erbij pak, dan staat er echt in dat we afgesproken hebben dat we over vastgoed forfaitair gaan heffen. Nu is er weinig te kiezen. Dan maak ik me toch ook zorgen. Pleit de heer Idsinga dan ook voor het openbreken van het coalitieakkoord?

De heer Idsinga (VVD):

Nee, zeker niet. Ik ben blij dat u de vraag stelt, want we hebben inderdaad met elkaar afgesproken dat vastgoed een hele ingewikkelde categorie is, zeker omdat je te maken hebt met WOZ-waardes. Die lopen altijd een beetje achter de feiten aan. Daardoor wordt het lastig. Op termijn willen we daar wel een oplossing voor, maar in eerste instantie hebben we gezegd, for the time being, dus voor een korte periode, zolang dat nog niet is uitgewerkt, vinden we het even goed en kunnen we nog even werken met forfaits. Zo staat het volgens mij ook letterlijk uitgeschreven. In die zin wil ik het coalitieakkoord zeker niet openbreken, maar daar ben ik ook helemaal niet mee bezig. Ik ben bezig met het maken van een keuze, hopelijk een gezamenlijke keuze met elkaar, voor wat nu het beste systeem is. Misschien komen we daar wel niet uit door een harde keuze voor het een of voor het ander te maken. Nou, dat betekent dat we eens moeten kijken wat je misschien verder in dat nieuwe systeem zou kunnen verfijnen. Inderdaad, u noemt het belastinguitstel. Dat valt voor mij altijd een beetje onder de categorie framing, want belastinguitstel is natuurlijk ongewenst. Als mensen beslissingen nemen om alleen maar de belasting uit te stellen, dan moet dat geen doel op zich zijn, denk ik. De downside, de andere kant van dezelfde medaille is dat je wel te maken krijgt met dergelijke situaties. Dat mkb-voorbeeld vond u geen goed voorbeeld, want de panden gaan straks nog een tijdje -- een tijdje, zeg ik erbij -- forfaitair. Maar dat andere voorbeeld dat ik gaf van dat

stel met twee jonge kinderen dat uit elkaar gaat, dat krijgt wel te maken met dit nieuwe systeem. Of die minderheidsaandeelhouder in een familiebedrijf met aandelen die hij niet kan verkopen, omdat het zo in de familie is afgesproken dat het allemaal in de familie moet blijven. Ik vind dat hele reële vragen. Nogmaals, dat is geen vertragingstactiek. Ik wil er gewoon een antwoord op. Daar moeten we gewoon met elkaar een antwoord op verzinnen.

De **voorzitter**:

Geen extra interruptie, meneer De Jong? Dan krijgt u het voorzitterschap weer terug.

Voorzitter: Romke de Jong

De **voorzitter**:

Dank u vriendelijk, meneer Stoffer. Ik zie dat er ook nog een vraag is van de heer Ephraim van de Groep Van Haga.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Mag ik de bijdrage van de heer Idsinga, die ik als altijd zeer verstandig vind, als volgt samenvatten? Politieke druk en Haags gekibbel moeten nooit boven uitvoerbaarheid, zorgvuldigheid en gezond verstand gaan bij de invoering van dit soort grote projecten.

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik kies het liefst mijn eigen woorden, maar de strekking van uw betoog spreekt mij aan.

De **voorzitter**:

Dan ook nog een vraag van mevrouw Maatoug namens GroenLinks.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Het is jammer dat we maar vier interrupties hebben, maar ik ga er nog eentje bij de heer Idsinga gebruiken. Ik gun het hem. Ik denk dat het belangrijk is voor het debat. Niet voor niks zijn er zo veel collega's die vragen: wat gebeurt hier nu, wat stelt de VVD nou voor? De VVD zegt: deze staatssecretaris moet terug naar de tekentafel en meer huiswerk doen, want het moet nauwkeurig. Maar de VVD weet dat in 2017 ook al in het regeerakkoord stond dat we dit gingen doen. We zijn allemaal voor menselijkheid, maar

we willen ook dingen doen die het beter maken. Is de opdracht die de VVD nu geeft, niet een die uiteindelijk gaat stranden? Dat hebben we al meerdere malen gezien. De heer Idsinga heeft nu al een paar keer gezegd: nee, daar is het me echt niet om te doen. We hebben al die kennis op dit dossier. We zijn al zo lang huiswerk aan het doen. Dit systeem is elke keer niet gelukt. Deze staatssecretaris heeft varianten uitgewerkt en heeft een heel strak tijdpad. Welke boodschap geef je mee en met welke intentie als je op dit moment zegt: ga terug naar de tekentafel? Waar hoopt u uit te komen? Wat acht u realistisch?

De heer **Idsinga** (VVD):

Wat ik als realistisch zou willen bestempelen, is dat we tot een goede wetgeving komen met z'n allen. Dat moet een wetgeving zijn die deugt en die werkt voor mensen. Als deze trein zo eenzijdig in dezelfde richting blijft doordenderen, dan worden de voorbeelden die ik net heb gegeven realiteit. Mijn inbreng en inzet is niet om de trein stil te zetten. Mijn inzet is om de trein zeker te laten doordenderen, maar dan wel met oog voor de schrijnende situaties die zouden kunnen ontstaan. Die probeer ik te voorkomen. Ik vraag de staatssecretaris daarbij heel bescheiden om daar alvast over na te denken door bijvoorbeeld dat andere systeem niet meteen in de prullenbak te gooien, maar toch eens te kijken wat daar de goede punten van zijn. Er zitten natuurlijk ook nadelen aan. Dat weet ik ook. Daar loop ik ook niet voor weg. Maar we zullen een weg moeten vinden om de nadelen voor de mensen in het land zo veel mogelijk, het liefst volledig, te beperken. Die zijn namelijk inherent aan het systeem dat wij hier met elkaar bedenken.

De **voorzitter**:

Dan zag ik nog een vraag van de heer Alkaya namens de SP.

De heer **Alkaya** (SP):

Heel kort. Stel dat de heer Idsinga gelijk krijgt en er komt een vermogenswinstbelasting, moet de opbrengst dan wel hetzelfde zijn? Dus mag het niet resulteren in een belastingkorting op vermogen, in zijn ogen?

De heer **Idsinga** (VVD):

We hebben in het coalitieakkoord met elkaar afgesproken -- dat weet de heer Alkaya waarschijnlijk ook -- dat we in principe ... Wij vinden dat de hele transitie van het oude

naar het nieuwe box 3-systeem in principe budgetneutraal zou moeten plaatsvinden. Ik weet -- dat weet de heer Alkaya ook -- dat er op dit moment ook andere discussies plaatsvinden. Ik noem de discussie rondom vermogensongelijkheid. Daar krijgen we binnenkort rapporten over te zien. Misschien gaat dat ook nog een bepaalde invloed hebben op wat we hier met elkaar aan het doen zijn. Dat zal zeker het geval zijn, denk ik. Dat gaan we van de zomer zien. Maar als ik even teruggrijp naar het coalitieakkoord: in principe hebben wij de afspraak met elkaar gemaakt dat deze transitie budgetneutraal zal moeten zijn.

De heer **Alkaya** (SP):

Dit is dan mijn laatste interruptie, maar ik vind dit wel een belangrijke. "In principe staat in het coalitieakkoord dat" zijn hele voorzichtige woorden. Ik vroeg om de mening van de heer Idsinga. Hij heeft een stellige mening als het gaat om welke variant zijn voorkeur geniet. Hij zou toch ook heel stellig kunnen zeggen, en daarbij gaat het mij er dus niet om dat vermogen lager belast wordt: ook als er een vermogenswinstbelasting zou komen, moet de opbrengst hetzelfde zijn? Het gaat mij namelijk helemaal niet om een belastingverlaging. Waarom is hij daar dan opeens minder stellig over? Ik snap het niet.

De heer **Idsinga** (VVD):

Het oude systeem werd als oneerlijk betiteld. Om die reden is het ook door de Hoge Raad afgewezen. Ik denk dat het nieuwe systeem een hele grote stap in de goede richting is, ook als je het hebt over subjectieve oordelen als eerlijkheid en dergelijke. In het nieuwe systeem betaal je weinig belasting als je weinig inkomsten uit vermogen geniet, omdat de inkomsten dan ook laag zijn. Dat lijkt me heel logisch. Als je straks hele grote inkomsten hebt uit vermogen, dan betaal je meer belasting, ten opzichte van het huidige systeem.

De **voorzitter**:

Ik zie verder geen vragen. Dan gaan wij door naar de heer Stoffer van de SGP.

De heer **Stoffer** (SGP):

De meeste vragen zijn volgens mij ook wel verbrand. Wat dat betreft zou ik nu de meest rabiate voorstellen kunnen doen. Ik heb wel gekeken waar de vragen nog zitten, dus ik heb mijn tekst daar wel op aangepast. Nee, hoor.

Voorzitter. Voordat mijn tijd op is: ik denk dat het goed is dat we na jaren van uitstel eindelijk spreken over een voorstel voor rechtvaardige belasting op vermogen. Op dit moment zijn het natuurlijk nog contouren, maar het begin is er wel. De inzet van de SGP is al jarenlang geweest om een rechtvaardige belasting op vermogen op basis van werkelijk rendement te heffen, en dus geen hoge belasting te heffen op spaargeld waar geen rente op wordt verkregen. Maar het kabinet kiest daarbij voor een vermogensaanwasbelasting. Wat mij opvalt, is dat ik dit voornemen niet in het coalitieakkoord heb kunnen vinden. Die keuze kwam voor de SGP dus wel een beetje uit de lucht vallen. Mijn eerste vraag is dan ook: waarom heeft het kabinet specifiek voor deze vorm gekozen? In het verleden is namelijk vaak gezegd dat een vermogensaanwasbelasting eigenlijk niet uitvoerbaar is. Ik ga even terug naar de historie. In 1981 was dat voor de regering zelfs een van de redenen om die vermogensaanwasbelasting af te wijzen. Ook toen waren er al problemen met de uitvoering. Wat dat betreft is er niets nieuws onder de zon. Nu ga ik er natuurlijk van uit dat ICT sinds 1981 wel verbeterd is, maar mijn vraag is wel: waarom kan de uitvoering het nu wel aan?

De ketenpartners zijn enorm belangrijk, omdat zij veel gegevens aan moeten leveren. Mijn vragen daarover zijn de volgende. Hoe zijn zij betrokken geweest bij de keuze voor de vermogensaanwasbelasting? En welke andere vormen van heffing op werkelijk rendement heeft het kabinet overwogen?

Voorzitter. Dan de verliesrekening. Het rendement op vermogen kan elk jaar schommelen. Daarom is een ruime verliesrekening volgens de SGP erg van belang. In antwoorden op feitelijke vragen wordt aangegeven dat voor het bepalen van de termijn van de verliesverrekening wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid. Maar de SGP is van mening dat rechtvaardigheid minstens zo belangrijk is en dat de verliesverrekening nodig is om het werkelijke rendement over een langere periode te belasten. Ik heb daarover de volgende vragen. Wat is volgens staatssecretaris precies het doel van de verliesrekening? Is dat alleen het voorkomen van liquiditeitsproblemen, of ook het bereiken van een heffing op daadwerkelijk rendement over een langere periode? En aan welke termijn van verliesverrekening denkt de staatssecretaris?

Het nieuwe stelsel zal veel vragen van belastingplichtigen, van burgers en van ondernemers. Het is van belang dat het ook voor hen uitvoerbaar is. De staatssecretaris geeft aan dat vooral de gegevensaanlevering van ketenpartners hiervoor belangrijk is.

Maar de vraag is wat er op dit punt nog meer mogelijk is om de uitvoering voor burgers behapbaar te houden.

Voorzitter. Het nieuwe stelsel moet budgetneutraal ingevoerd worden. Dat lijkt ons een heel goed streven, maar tegelijkertijd ook een hele lastige opgave. De vorm en hoogte van de tarieven moeten namelijk al voor 2025 bekend zijn, maar de vermogensaanwas is natuurlijk pas op 31 december 2025 of net daarna duidelijk. Ik neem aan dat de staatssecretaris het nieuwe systeem budgetneutraal in wil voeren in een jaar met gemiddelde rendementen. Maar stel nu eens dat 2025 hele slechte rendementen geeft, en dat op basis daarvan het stelsel budgetneutraal ingevoerd wordt. Het kan natuurlijk ook dat er juist hele hoge rendementen zijn, maar als je dat eerste pakt, die slechte rendementen, dan is de langjarige opbrengst waarschijnlijk structureel te hoog. Hoe kan vooraf geborgd worden dat het inderdaad budgetneutraal ingevoerd wordt? Daarbij is mijn gedachte: kun je dat eigenlijk niet pas na 2025 bepalen? Eigenlijk is hierbij dus de vraag aan de staatssecretaris: zou hij aan kunnen geven hoe die budgetneutraliteit praktisch precies vormgegeven wordt?

Voorzitter. Voordat een vermogensaanwasbelasting ingevoerd is, moeten er nog veel keuzes gemaakt worden. Wordt de inflatie bijvoorbeeld meegenomen, of wordt alleen de nominale aanwas belast? En hoe worden wisselkoersen meegenomen? Een schuld in vreemde valuta kan namelijk nogal in waarde veranderen als de wisselkoers schommelt. Is dat ook vermogensaanwas? En wat gebeurt er als er schulden worden kwijtescholden of om een andere reden niet afbetaald worden? Leidt dat ook tot vermogensaanwas? Ik hoor heel graag van de staatssecretaris hoe hiermee wordt omgegaan. Daarbij stel ik ook vooral de vraag of de Kamer vooraf wordt betrokken bij de uitwerking.

Voorzitter. Afgelopen vrijdagmiddag kregen we nog een brief over de planning. Brieven die op dat tijdstip komen, hebben altijd mijn bijzondere belangstelling. Daarin staat kort gezegd dat de invoering per 2025 heel lastig wordt. Vandaar mijn laatste vraag aan de staatssecretaris: stel nu dat het later wordt, kan dan spoedwetgeving langer ingezet worden? In de brief wordt genoemd welke factoren de invoering per 2025 in de weg kunnen zitten. Wat kan ervoor zorgen dat het proces versneld kan worden? Dat zie ik in de brief namelijk nog niet.

Voorzitter. Wat de SGP betreft voeren we een nieuw stelstel op werkelijk rendement zo snel mogelijk in, uiterlijk in 2025. Ik begrijp dat dat een hele moeilijke, zware klus is. Daar moeten we met elkaar goed over spreken, omdat we dan problemen, zoals de heer

Idsinga zojuist ook heeft geschetst, maar die misschien ook van andere zijden nog weer komen, vooraf tackelen in plaats van dat we achteraf denken: wat hebben we toch gedaan?

Daar laat ik het bij, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter:

En ik zie iets minder interrupties op u, de heer Stoffer, dan bij de heer Idsinga. Dat gezegd hebbende, ga ik door naar de heer Nijboer. Dit gaat in golfsnelheid. De heer Nijboer.

De heer Nijboer (PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Er werd door verschillende collega's gezegd dat dit het eerste debat was, zeker met deze staatssecretaris, over box 3. Ik herinner mij van de afgelopen tien jaar, of meer dan tien jaar geleden, de staatssecretarissen Weekers, Wiebes, Snel -- hij zei nog: dit wordt de grootste belastingherziening in tijden -- en Vijlbrief. Allemaal zeiden zij: we gaan het reële rendement belasten en dat gaat echt allemaal lukken.

Waar staan we nu? De vermogensongelijkheid is een steeds groter probleem geworden in de westerse wereld en dus ook in Nederland. We staan helemaal in de prut. De Hoge Raad heeft een rode kaart uitgedeeld. De Belastingdienst hangt in de touwen. Er is nog altijd geen nieuw stelsel. We zitten hier vandaag bij elkaar en de coalitie slaat elkaar de koppen in over varianten en maakt ruzie.

Voorzitter. Dan komt er ook nog een tussenstelsel, want we spreken nu over 2025, maar dat wordt waarschijnlijk 2026 en verder. In de tussentijd voldoet box 3 niet en dat tussenstelsel rammelt ook nog eens aan alle kanten. Het huidige stelsel is niet houdbaar en van wat er tussendoor moet gebeuren, moeten we maar zien of dat ook standhoudt bij de Hoge Raad.

Kortom, voorzitter, ik heb niet voor niets met een aantal andere partijen het initiatief genomen om een progressieve vermogensbelasting in te voeren. Wij gaan verder met dat wetsvoorstel, want ik denk echt dat dat zeker op korte termijn en wellicht ook op lange termijn, toch de beste manier is om vermogens te belasten. Er zitten natuurlijk ook nadelen aan, zoals aan elke belasting. Dat horen we nu ook. Het is wel eenvoudig. De grondslag is hetzelfde. Het tarief kan progressief worden vormgegeven. Dan kun je er natuurlijk over discussiëren vanaf welk vermogensbestanddeel, vanaf welke vermogenshoogte, je dat doet. Maar dat kun je gewoon invoeren. Ik vraag de

staatssecretaris: is hij bereid dat te doen en is hij ook bereid dat in combinatie te bezien met de variant die hij nu wil ontwikkelen? Dat hebben Frankrijk, Noorwegen, Zwitserland en Spanje per slot van rekening ook.

De voorzitter:

De heer Nijboer. Er zijn een aantal vragen aan u gesteld door verschillende leden. Ik geef eerst het woord aan de heer Idsinga, daarna aan de heer Grinwis en daarna de heer Eppink. De heer Idsinga.

De heer Idsinga (VVD):

De heer Nijboer bouwt zijn betoog heel mooi op. Hij heeft het over een rode kaart die is gegeven door de Hoge Raad. Is hij niet bang dat zijn systeem van de progressieve vermogensbelasting ook een rode kaart gaat ontvangen van de Hoge Raad, omdat je dan precies hetzelfde doet als wat er onder het huidige systeem van box 3 gebeurt? Je gaat er dan namelijk impliciet van uit dat mensen met meer vermogen ook meer risico's nemen.

De heer Nijboer (PvdA):

Nee, want het kenmerk van een vermogensbelasting is dat je het vermogen belast dat mensen hebben. Dat moet je natuurlijk goed in de wet definiëren. Het moet zich ook verhouden tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De huidige wetgeving gaat uit van een fictief rendement dat niet wordt behaald. Je kunt ook de stelling innemen dat als je vermogen hebt, je van daaruit ook meer draagkracht hebt om belasting te betalen. Die stelling wordt in de literatuur ook vrij breed aangehangen. Dat hebben we in Nederland in het verleden ook gehad. In het buitenland -- ik noemde al landen als Frankrijk, Noorwegen, Zwitserland, Spanje -- is elk stelsel weer anders en daar hebben we ook elementen uitgehaald. Het is dus houdbaar, als je het maar goed in de wet definieert. Wat Nederland heeft gedaan, is zeggen: we belasten het rendement en het rendement is er niet. Dan zegt de Hoge Raad: waar bent u nou mee bezig; dat is diefstal. Ik zeg het even huiselijk. Als je zegt dat het vermogen de grondslag is, en dat beargumenteer je goed, dat leid je ook door beide Kamers en dat vindt de volksvertegenwoordiging redelijk, dan houdt dat naar mijn overtuiging stand. Maar die wet gaan we behandelen in de Kamer.

De **voorzitter**:

De heer Idsinga heeft zijn vinger op de knop, dus ik neem aan dat hij een vervolgvraag heeft.

De heer **Idsinga** (VVD):

Zeker. Ik ben niet overtuigd, want ik zie geen verschil. Ik zie nog steeds dat het systeem dat u voorstelt, ervan uitgaat dat, als je meer vermogen hebt, dat automatisch leidt tot meer inkomen. Dat vraag ik mij af, want als mensen dat geld gewoon op een spaarrekening hebben staan, bijvoorbeeld als pensioenpot of omdat ze niet te veel risico's willen nemen, dan bent u die mensen met die progressieve vermogensbelasting in feite gewoon aan het onteigenen. Dat is nou precies het punt waarvan de Hoge Raad op basis van het Europees verdrag en noem maar op heeft gezegd: dat mag niet!

De heer **Nijboer** (PvdA):

De heer Idsinga is slimmer dan dat. Hij is ook fiscalist. Hij weet prima het verschil tussen het belasten van vermogensrendementen, dan wel fictieve vermogensrendementen en het belasten van vermogen als grondslag. Dat is echt wat anders. Dat weet hij best. Dat is een politieke keuze. Je kunt zeggen: het maakt mij niet uit; als mensen 10 miljoen vermogen hebben maar geen rendement maken, hoeven ze van mij geen belasting te betalen. Mijn politieke keuze en ook die van andere partijen is dat wij het redelijk vinden dat mensen, als ze 10 miljoen vermogen hebben, over een deel daarvan belasting betalen, want het moet ergens vandaan komen. Ik denk dat, als je dat goed definieert in de wet, dat ook standhoudt. Maar we krijgen allemaal advies van de Raad van State, dus u kunt ook dat commentaar meenemen wanneer we dat allemaal openbaar gaan bediscussiëren. Dat houdt gewoon stand en dat houdt in andere landen in de wereld ook gewoon stand. Dat heeft in Nederland in het verleden ook standgehouden, net als het eigenwoningforfait, waar de heer Grinwis bij de heer Idsinga over begon, ook standhoudt.

De **voorzitter**:

Met dat bruggetje naar de heer Grinwis, gaan we naar de heer Grinwis, want hij had ook een vraag aan u.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik had inderdaad een vraag aan collega Nijboer. Ik geef me in die zin graag gewonnen dat mensen beloven geld af te pakken robuuster is dan fictie op fictie stapelen. Bij die constatering laat ik het even. Ik ben benieuwd naar hoe de staatssecretaris de risico's zelf inschat.

Dan mijn vraag. De voorkeur van de ChristenUniefractie ligt toch net ergens anders, namelijk bij de vermogensaanwasbelasting. Dat gezegd zijnde, als de heer Nijboer zijn initiatiefvoorstel helemaal fantastisch onderbouwt samen met zijn collega's en dat verdedigt in de Kamer maar geen meerderheid haalt, wat zomaar zou kunnen, wat is dan second best voor de PvdA-fractie?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik ben sowieso wel te porren voor een combinatie van een progressieve vermogensbelasting en een vermogensaanwasbelasting. Die vind ik echt vele malen beter dan de vermogenswinstbelasting, want dat heeft als specifieke kenmerk uitstel van belastingbetaling, naast invoeringsrisico's, het feit dat je meerdere termijnen hebt, dat je eindeloos moet bijhouden wat iedereen heeft en noem maar op. Dus ik ben helemaal overtuigd van wat in de brief van de staatssecretaris staat, namelijk dat je niet moet gaan voor een vermogenswinstbelasting, dat dat echt een keuze van niks is. Daarom snap ik die van de VVD ook niet. Ik vroeg ook: waar bent u nou mee bezig? Dat heeft u mij ook horen zeggen. Dus dat is evident. En ik vind een combinatie ook goed bespreekbaar, want ik snap best dat je ook een keer tegen grenzen aanloopt als je alleen vermogensbelasting hebt en je hetzelfde budget wilt ophalen. De PvdA wil overigens nog meer ophalen. Dus je kunt ook nog een combinatie doen van rendementen, gerealiseerd in de vermogensaanwas en de vermogensbelasting an sich, bijvoorbeeld voor vermogens boven de 1 miljoen.

De **voorzitter**:

Dat was de laatste interruptie van de heer Grinwis. Er is nog een interruptie van de heer Eppink namens JA21.

De heer **Eppink** (JA21):

Ik schrik altijd als ik de woorden "progressieve vermogensbelasting" hoor. Dan denk ik meteen terug aan de uitspraak van de advocaat-generaal bij de Hoge Raad dat het fictief rendement een vorm van diefstal is. Eigenlijk is het ook gewoon diefstal, want

iemand heeft vermogen en dan komt een ander langs die zegt: dat gaan we eventjes aftoppen in onze richting. Nederland heeft een vermogensbelasting gekend uit 1964. Die werd in 2001 afgeschaft. Misschien kan de heer Nijboer vertellen waarom dat zo is, want je hebt natuurlijk te maken met kapitaalvlucht. Ik heb in België gewoond. Daar woonden hele dorpen Nederlanders. Men kan tegenwoordig zelfs nog verder weg. De heer Nijboer jaagt mensen met vermogen, capaciteiten en belangrijke rollen in de economie gewoon het land uit. Dat is een averechtse werking. Dat moeten we vooral niet doen. Als hij de minderdraagkrachtigen in Nederland wil helpen, waar ik erg voor ben, dan moet hij niet de draagkrachtigen weggagen, maar ze iets aanbieden waardoor ze in het land kunnen blijven. Daarom ben ik veel meer voor een vermogenswinstbelasting.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik dacht dat de heer Eppink zou afsluiten met: Forum vindt elke vorm van belastingheffing diefstal. Maar hij pleit toch nog voor een vermogenswinstbelasting. Dit is gewoon een politieke keuze. Onze collectieve voorzieningen moeten ergens uit betaald worden. Doe je dat uit lasten op arbeid, doe je dat uit lasten op milieugrondslag -- iets waarbij JA21 ook niet vooraan staat -- of doe je dat uit lasten op kapitaal en vermogen en op winsten van bedrijven? Wij vinden die balans echt scheefgeslagen. Dat zie je ook. Je ziet dat de vermogensongelijkheid in Nederland de afgelopen 10 tot 20 jaar enorm is toegenomen. Ik vind dat niet redelijk. Ik vind dat niet eerlijk. Ik wil daar wat aan doen, ook omdat de belasting op werken -- en daar vinden we elkaar snel, denk ik -- in Nederland enorm is geworden, mede doordat de kapitaalbelasting, zeker voor de grote vermogenden, wat mij betreft veel te laag is. Daar moeten we wat aan doen.

De **voorzitter**:

Ik zie een vervolgvraag van de heer Eppink.

De heer **Eppink** (JA21):

Ja, mijn vervolgvraag is of de heer Nijboer de reden kan geven waarom de vermogensbelasting in 2001 is afgeschaft.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Daar waren diverse redenen voor. Er is een nieuw boxenstelsel ingevoerd. Iedereen zei dat je makkelijk 4% rendement kon maken en dat het veel eenvoudiger was. Het werd

verrekenend met de inkomstenbelasting. Dat is niet mijn voorstel. Mijn voorstel is om het in box 3 te houden. Dan kun je het niet verrekenen met de andere boxen. Dat was daar een nadeel van. Dat is niet het voorstel dat wij doen. Er zitten dus heel veel verschillen tussen het model dat in de jaren tachtig werd gebruikt en nu. Het voorstel dat we nu doen, is heel eenvoudig te begrijpen -- daarom staan veel mensen op hun achterste benen -- namelijk: hoeveel vermogen heb je, wat is je grondslag, een progressief tarief. Je kunt natuurlijk discussiëren over waar dat begint, 0,5 miljoen of 2 miljoen, en over het tarief, maar dat is wat het is. Twee keer meten, twee keer op 1 januari, of op 1 januari en 31 december, en afrekenen.

De voorzitter:

Dan is er nog een vraag van de heer Ephraïm namens de Groep Van Haga.

De heer Ephraïm (Groep Van Haga):

Ik hoor de heer Nijboer zeggen: het moet ergens vandaan komen. Helaas, als het er niet aan zit, kun je het niet uitgeven. Dan moet de overheid gewoon de broekriem aanhalen. Een onderneming of een particulier heeft ook geen knoppen waar hij eindeloos aan kan draaien. Ik krijg van de heer Nijboer steeds weer het verhaal te horen dat de vermogensongelijkheid een enorm groot probleem is. Ik begrijp dat de linkse partijen Piketty op hun nachtkastje hebben liggen, maar wederom -- dat heb ik de heer Nijboer al eens eerder gezegd en ik neem aan dat hij het daarmee eens is -- dit is geen 1789 "let them eat cake" in Frankrijk, dit is geen 1917 in tsaristisch Rusland of 1950 onder Batista in Cuba. De vermogensongelijkheid is, als je de pensioenen ook meeneemt, een stuk kleiner, evenals de inkomensongelijkheid. Er wordt gezegd dat de ginicoëfficiënt al jaren constant is. Maar goed, laten we daar het onderzoek voor afwachten. Vindt de heer Nijboer niet dat je mensen die het moeilijk hebben, beter kunt stimuleren om te stijgen? Nee, de heer Nijboer vindt eerder dat mensen die het goed gedaan hebben en succes hebben gehad, naar beneden moeten worden gehaald. Een beetje zoals Harry Mulisch zei: dan maar allemaal even arm. Hoe kijkt de heer Nijboer daartegen aan?

De heer Nijboer (PvdA):

Ik kijk daar heel anders tegen aan. Ik snap dat Groep Van Haga zegt dat je bijvoorbeeld vastgoed niet moet belasten. Ik vind het een groot probleem dat vastgoedbeleggingen in Nederland enorm onderbelast zijn in box 3, dat huurinkomsten niet belast zijn, dat

beleggers onze steden overnemen, dat starters er niet meer tussen komen, dat er torenhoge huren gevraagd worden. Dat komt doordat het de meest aantrekkelijke belegging is, die onderbelast is. Dat is in Europa echt niet gebruikelijk hoor. Als je naar Oostenrijk gaat, is dat niet zo. Als je naar Duitsland gaat, is het ook niet in deze mate zo. Dat komt door ons belastingstelsel dat niet eerlijk is. Die onderbelasting heeft enorme consequenties voor mensen die netjes hun werk doen, die gewoon werken, die normaal hun leven willen leiden. Daar wil ik wat aan doen. Wij verschillen hierover van mening. Dat hoort ook zo in de politiek. Dat is maar goed ook.

De **voorzitter**:

De heer Ephraim, een vervolgvraag.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Ja, ik begrijp de heer Nijboer. Hij heeft het ook weleens gehad over de Prins Bernhardbelasting. Maar als je als belegger een huis hebt in box 2 en aan jezelf gaat uitkeren, ga je wel degelijk aftikken. Dat weet de heer Nijboer ook wel. Waarom toch die fascinatie van de heer Nijboer met die progressiviteit, om werkelijk elke draagkracht en innovatiekracht bij het mkb, bij particuliere beleggers weg te halen? Denkt hij werkelijk dat de overheid het werk beter kan doen dan de mens die toch echt zijn eigen belang wel in de gaten kan houden?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik vind dat, als je heel erg veel privévermogen hebt, je wat meer kunt bijdragen aan de collectieve voorzieningen. Dat vind ik een heel redelijk uitgangspunt, want die mensen kunnen het lijden. En het moet ergens van betaald worden. Anders moeten andere mensen het betalen. Zo simpel is het. Of andere bedrijven, maar dat zie ik de heer Ephraim nog niet voorstellen. Daar is met mij overigens altijd over te praten. Zal ik verdergaan, voorzitter?

De **voorzitter**:

Voordat u dat doet, is er een vraag van de heer Idsinga namens de VVD.

De heer **Idsinga** (VVD):

Vermogen wordt vaak als een soort containerbegrip gedefinieerd. Als je goed kijkt naar de feiten -- ik vind dat we dat ook eens moeten doen -- dan zie je dat in Nederland het grootste deel van het vermogen in vier categorieën zit. Ten eerste in de eigen woning: dat vermogen zit vast. Ten tweede in pensioen: dat vermogen zit vast. Ten derde is dat ondernemingsvermogen: dat zit ook vast. Tenminste, ik mag hopen dat dat vermogen wordt gebruikt om te investeren, zodat er ook toekomstige groei mogelijk is. Ten vierde is dat beleggingsvermogen. Wil de heer Nijboer van de PvdA op al die vier vermogenscategorieën die progressieve vermogensbelasting loslaten?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Nee, want dan wordt het een heel ingewikkeld wetsvoorstel. Mijn pleidooi is nou juist om het simpel, eerlijk en snel in te voeren en om de huidige grondslag van box 3, dus de laatste categorie van de heer Idsinga, als grondslag te gebruiken. Overigens vind ik wel dat de hypotheekrenteaftrek over vermogensbestanddelen helemaal afgebouwd moet worden. Daar vind ik ook van alles van. Wij hebben een wetsvoorstel gedaan om box 2 eerlijker te maken. Mevrouw Maatoug heeft daar de lead in. Ik vind dat het op al die fronten eerlijker moet, maar het voorstel waar we het vandaag over hebben gaat over hoe je vermogen in box 3 gaat belasten. Daar heb ik dat voorstel voor gedaan.

De **voorzitter**:

Meneer Idsinga voor zijn laatste interruptie.

De heer **Idsinga** (VVD):

De heer Nijboer maakt er nu een beetje een versimpeld plaatje van. Maar als je naar box 2 en box 3 in samenhang kijkt, dan zie je dat het pensioenvermogen, ondernemingsvermogen en beleggingsvermogen in box 2 en box 3 zit. Ik heb samen met mevrouw Van Dijk van het CDA al eens gevraagd: kunnen we niet eens in kaart brengen hoeveel dat is en in welke categorieën dat zit? Die vraag heb ik gesteld aan de staatssecretaris. Die is daarmee bezig. Het schijnt een moeilijke vraag te zijn, maar kennelijk heeft de heer Nijboer die vraag al beantwoord. Hij zegt: gooi dat allemaal maar op één hoop en ga daar maar lekker een progressief tarief over heffen. Dat vind ik toch wel een beetje onzorgvuldig. Is de heer Nijboer dat met me eens?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik maak me steeds meer zorgen over de opstelling van de VVD ten aanzien van de vermogensbelasting. Elke keer komt er weer een ander konijn uit de hoed om zand in de machine te gooien. Ten aanzien van box 2 hebben wij tal van voorstellen gedaan om het eerlijker te maken, om belastingarbitrage tegen te gaan, om de doelmatigheidsmarge aan te passen, om aftrekposten te verminderen, om het lenen van de eigen bv's tegen te gaan en zo al meer. Waarom? Omdat er heel veel vermogen opgehoopt is, omdat er uitstel/afstel-constructies zijn en omdat er, in fiscalistentermen, geen globaal evenwicht tussen de boxen is. Voor box 3 doen we andere voorstellen om het eerlijker te maken. Daar hoeft u het niet mee eens te zijn. U kunt het te progressief vinden. Maar als u zegt "u kijkt niet naar vermogen, u doet maar wat en het interesseert u niet", doet u mij tekort en eigenlijk uzelf ook.

De voorzitter:

Daarmee vervolgt de heer Nijboer zijn betoog.

De heer Nijboer (PvdA):

Voorzitter. Ik kom op het voorstel van de staatssecretaris. Ik gaf al aan dat als je iets kiest, ik vermogensaanwasbelasting de logische keuze vind. Ik zou het wel graag in combinatie zien met de progressieve vermogensbelasting. Ik vraag de staatssecretaris daarop te reageren. Ik heb wel zorgen over arbitrage met box 2. Dat noemt de Nederlandse Vereniging van Banken ook. Hoe kijkt hij daartegen aan? Gaat dat geld dan niet daarnaartoe?

Ik heb ook vragen over het budget. Het is een hele simpele vraag. Die heb ik ook in de technische briefing gesteld. Ik kreeg daarop een antwoord, maar dat was meer een cryptogram dan een antwoord. Ik wil graag weten: hoeveel is er structureel geraamd voor box 3? Is dat 4 miljard of 5 miljard op basis van 2021? En wat wordt het in 2025? We hebben nu 10% inflatie. U zult vanuit mijn politieke oriëntatie begrijpen dat ik dat het liefst zo hoog mogelijk wil. Ik wil graag weten met welk bedrag wordt gerekend, zowel in 2021 als in 2025. Is de staatssecretaris bereid om een progressief tarief in te voeren? Dat kan natuurlijk ook in de vermogensaanwasbelasting. Is de staatssecretaris bereid om de verrekening niet al te veel jaren naar voren te doen? Dat maakt het ook weer eenvoudiger in de uitvoering. Er wordt nu gedacht aan zes jaar. Er is nog niet gekozen, maar het kan bijvoorbeeld ook drie jaar zijn. Dat zou ik wel redelijk vinden.

Wat gebeurt er met vastgoed? Dat is misschien wel het grootste probleem. Dat is natuurlijk wel een zorg. Ik zei het net al. Ook ontwrichtend in onze volkshuisvesting zijn de onbelaste huurinkomsten voor beleggers. Juist dat element is het meest kwetsbare in de contouren van de nieuwe wet. Hoe kijkt de staatssecretaris daartegen aan? Zijn er andere methoden om dat probleem toch eerder dan in 2025 of 2026 het hoofd te bieden?

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Nijboer. Er is een interruptie van de heer Stoffer namens de SGP.

De heer Stoffer (SGP):

Ik heb er nog een paar, dus ik kan er wel één gebruiken richting mijn linkerbuurman. Ik heb het wetsvoorstel dat de heer Nijboer met collega's maakt niet tot in detail tot me genomen, maar ik ben er nog niet zo'n geweldig voorstander van. Ik heb toch wel één vraag. Er wordt gezegd dat wat nu vanuit het kabinet komt, budgetneutraal wordt ingevoerd. Is het wetsvoorstel dat de heer Nijboer en collega's maken ook budgetneutraal? Is het idee om dat budgetneutraal in te voeren?

De heer Nijboer (PvdA):

Nee, wij zijn voornemens om de vermogensongelijkheid te verkleinen. Maar je kunt natuurlijk altijd bepalen waar de tarieven beginnen en hoe hoog je ze maakt. Die combinatie kun je maken zoals je maar wilt. Dat heb ik al eerder tegen collega's gezegd, ook in debatten. Ik vind in principe nog steeds dat een progressieve vermogensbelasting ook veel waard is. Maar als het aan mij ligt, halen wij van vermogens boven een miljoen extra geld op ten opzichte van het huidige stelsel.

De voorzitter:

Een vervolgvraag van de heer Stoffer.

De heer Stoffer (SGP):

Dan ben ik altijd wel benieuwd waar dat dan aan besteed zou moeten worden. Wat gaan we daarmee doen? Gaan we daarmee de staatsschuld aflossen? Wat gaan we daarmee doen?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Wat mij betreft verkleinen we daarmee de ongelijkheid in Nederland. Er moet nu bijvoorbeeld dekking gezocht worden voor die €500 voor de energierekening die we hebben voorgesteld. Daar hebben we nu discussies over. Dat is eenmalig, maar ik voorspel u dat de armoede en de schuldenproblemen na dit jaar echt niet weg zijn. Wat mij betreft is er veel meer budget beschikbaar om de ongelijkheid in Nederland te verkleinen. Maar je kunt het ook aan onderwijs besteden of aan andere zaken; dat is natuurlijk zo bij alle belastingen. Je kunt ook de lasten op arbeid verlichten, als je dat wil. Daar is met mij ook over te spreken. Alles liever dan vermogenden ontzien.

De heer **Stoffer** (SGP):

Een laatste vraag. Ik ben nog steeds geen al te groot voorstander, maar als dat aan de orde komt, ga ik het uiteraard goed bestuderen. Er is nog wel één ongelijkheid in Nederland die mij al heel lang een graat in de keel is, namelijk het verschil tussen een- en tweeverdieners. Zou het ook een optie zijn om die ongelijkheid daarmee weg te halen?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik ken de opvatting van de SGP daarover. Soms is dat verschil groot. Tegelijkertijd vinden wij -- daarin verschilt de PvdA van de SGP -- de emancipatiegedachte, dat je zelf je inkomen verdient en niet afhankelijk bent van je partner, welke partner dat ook is, ook een belangrijk uitgangspunt in het belastingstelsel. Ik denk dat er op dat punt nog wel wat water zit tussen de opvatting van de SGP en die van de PvdA. Maar dat sommige eenverdieners wel een enorme druk hebben, dat geef ik de SGP zeker toe.

De **voorzitter**:

Daarmee geef ik nu dan toch het woord aan de heer Ephraïm namens de Groep Van Haga.

De heer **Ephraïm** (Groep Van Haga):

Dank u, voorzitter. De kerstboodschap van de Hoge Raad in 2021 noopt tot herstel en vernieuwing van de box 3-heffing. Over het herstel is reeds eerder gedebatteerd. BVNL wil ermee volstaan om in herinnering te brengen dat ook degenen die geen bezwaar

hebben gemaakt gecompenseerd zouden moeten worden. Immers, anders zou je alleen eerlijk behandeld worden als je naar de rechter gaat, en niet iedereen kan dure fiscalisten en advocaten van €250 per uur betalen om een bezwaarschrift in te dienen. Dan de vermogensrendementsbelasting of -aanwasbelasting; laten we het eventjes generiek houden. Over gespaard vermogen is al vele malen belasting betaald. BVNL wijst de vermogensaanwasbelasting in welke vorm dan ook af. Echter, de politieke realiteit is helaas anders. We zullen dus alternatieven moeten bekijken. Maar eerst het volgende. Dit is nou eens niet ideologisch gedreven. Bij elke variant moet uitvoerbaarheid vooropstaan. Gezien de staat van de ICT van de Belastingdienst, in De Telegraaf van 1 mei 2022 treffend omschreven als "veelkoppig monster" en "Haagse martelkamer", kan de Belastingdienst een nieuwe ingrijpende operatie niet aan. Is de staatssecretaris zich hiervan bewust? Hij stelde zelf immers ook al dat de fiscus pas over drie jaar weer een belastinghervorming aankan. Die termijn wordt door betrokkenen al sterk in twijfel getrokken. De dienst heeft de handen meer dan vol. Denk aan de compensatie in box 3, de AOV, de Douane en de aanpassing van het minimumloon. Ik las ook alweer dat het toezicht op de zelfstandigheid van zzp'ers verhoogd moet worden. Dan zijn er nog de compensatie voor de toeslagenaffaire en de compensatie voor Groningen. Het voorstel voor de aanpassing van excessief lenen door dga's zit in de pijplijn, et cetera, et cetera. De uitspraken van de ambtenaren bij de technische briefing en de analyse van Capgemini bevestigen dit eigenlijk. In een eigen briefing van het ministerie van Financiën staat in een sluwe voetnoot op pagina 9, in lettergrootte 4: "De initieel beoogde inwerkingtreding op 1 januari 2025 was randvoorwaardelijk aan de IV-vereisten uit het Capgemini-rapport uit november 2021, welke niet gerealiseerd zijn." U ziet, in een voetnoot kan soms meer staan dan in een heel rapport. Graag een reactie van de staatssecretaris.

In een stelsel op basis van werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig dan in het huidige forfaitaire stelsel. Dit betekent dat nieuwe gegevensstromen moeten worden ingericht tussen ketenpartners en de Belastingdienst, die ook weer gaan concurreren om het schaarse ICT-personeel. Los van de technische uitvoerbaarheid roept ook de praktische uitvoerbaarheid vragen op. Denk aan het taxeren van onroerend goed, het waarderen van private equity en directe deelnames en andere niet-beursgenoteerde objecten en derivaten, om maar eens wat te noemen. Er moet een verliesverrekening komen, zoals de heer Stoffer ook al zei. De onduidelijkheid voor de schatkist is dus vrij

groot. Dit gaat eigenlijk alleen maar werken als je spaargeld of beursgenoteerde beleggingen hebt. Ook de Nederlandse Vereniging van Banken is kritisch.

Daarnaast speelt een rol -- de heer Idsinga refereerde er ook aan -- dat als iemand op papier een flinke waardeinstijging op een niet makkelijk te verhandelen belegging heeft, bijvoorbeeld onroerend goed, er een heffing op niet gerealiseerd en dus niet genoten winst plaatsvindt die de belegger in onvermoede liquiditeitsproblemen kan brengen, omdat hij domweg het contante geld niet heeft om de vermogensaanwasheffing te betalen. Dit kan wellicht met additionele regelgeving rechtgezet worden, maar met alle operationele problemen van dien.

BVNL kiest voor het KISS-model: keep it stupid simple. Ik vraag dan ook een uitgebreide rapportage wat betreft de uitvoerbaarheid. Is de staatssecretaris daartoe bereid, niet alleen voor de variant die de staatssecretaris om hem moverende redenen per se wenst door te drukken, maar ook inzake alternatieven? Dat kan een vermogenswinstbelasting zijn, een vermogensbelasting, maar ook andere varianten. Ik geloof werkelijk niet dat een vermogensaanwasvariant op dit moment binnen afzienbare tijd operationeel en uitvoerbaar is. We staan open voor reële voorstellen, die wat zullen afwijken van de percentages die de heer Nijboer in het hoofd heeft, maar dat weten we al van elkaar. Voor ons zit de oplossing dus tot nader order in een vernieuwde en herziene vorm van forfaitaire heffing op basis van vigerende marktrendementen. Vooralsnog is een dergelijk systeem simpel, acceptabel voor de Hoge Raad, uitlegbaar en goed te implementeren. Leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker. Zet de staatssecretaris tegen beter weten in toch door en slaagt de heer Van Rij in zijn doel -- je kan het nooit weten; koeien vangen hazen -- dan krijgt hij van mij een mooie fles cognac. Faalt de staatssecretaris en ontstaat er een naar mijn smaak te voorziene puinhoop, dan wacht er mijnerzijds een motie van afkeuring.

Ik denk dat we het maar eventjes hierbij moesten laten, voorzitter.

De voorzitter:

Goed. Daarmee rondt de heer Ephraïm zijn betoog af. Ik kijk even naar de klok. Er is een regeling om 11.15 uur. Het lid Omtzigt zal zich even verexcuseren om naar de regeling te gaan. We hopen dat u op tijd terug bent voordat we verder kunnen gaan, zeg ik alvast. Dan geef ik graag het woord aan de heer Alkaya namens de SP.

De heer Alkaya (SP):

Dank u wel, voorzitter. Ik heb het kabinet al vaker herinnerd aan de motie die in 2015 is aangenomen van mijn partij, de SP, D66 en GroenLinks, die een meerderheid kreeg en de regering opriep om in 2018 te komen met een stelsel waarin het werkelijk behaald rendement wordt belast in plaats van een verondersteld rendement. Dat was natuurlijk niet het allereerste punt in de geschiedenis. Er is vaker over gedebatteerd. Er is gewoon een breed gedragen wens in de samenleving en in de Tweede Kamer om dit te realiseren. Heel vaak gaan dingen hier in Den Haag niet zo snel als we zouden willen. 2018 lijkt daarom op z'n vroegst 2025 te worden. Maar toch, er is eindelijk een punt op de horizon en daar is de SP blij mee. We zouden het dan ook uiterst teleurstellend en eigenlijk ook onacceptabel vinden als dat weer achteruit wordt geschoven, omdat het niet iets is waar we nu mee beginnen. Het debat dat we nu voeren is een belangrijk punt in de geschiedenis, maar eigenlijk vraagt de Kamer hier al veel langer om.

Een vermogensaanwasbelasting is wat ons betreft een betere keuze dan de vermogenswinstbelasting, niet alleen omdat het eerlijker is om waardeinstijgingen van vermogen te belasten, maar ook omdat het in de uitvoering minder complex is. Ook de instellingen die de relevante informatie moeten aanleveren, vinden dit bijvoorbeeld een beter idee. De SP is al jaren voorstander van een vermogensaanwasbelasting, ook al kan die in de praktijk wat tijdelijke liquiditeitsproblemen met zich meebrengen voor een bepaalde groep. Is de staatssecretaris het met ons eens dat dit in de praktijk niet heel vaak zal voorkomen, in ieder geval niet bij een grote groep, en dat als het voorkomt, het gemakkelijk opgelost kan worden door een betalingsregeling aan te bieden en er dus verder geen ingewikkelde constructies voor nodig zouden zijn?

Een vermogensaanwasbelasting is veel eerlijker dan het systeem dat wij nu al jarenlang kennen, waar veel verzet tegen is en dat bovendien is afgeschoten door de rechter. Maar wat zal het effect zijn van enkel het vervangen van het systeem dat wij hadden door een vermogensaanwasbelasting op de vermogensongelijkheid, die in ons land veel te groot is? Kan de staatssecretaris daar iets meer over vertellen?

De SP is voorstander van een vermogensbelasting voor miljonairs, die naast wat het kabinet nu voorstelt, naast een vermogensaanwasbelasting zou kunnen bestaan. De extra opbrengsten kunnen dan worden ingezet om de lasten op arbeid te verlichten. Is het kabinet bereid dit mee te nemen in de overwegingen in de aanloop naar de voorstellen om vermogensongelijkheid te bestrijden, die zijn gebaseerd op de motie-Marijnissen en die wij tegemoetzien in september?

De **voorzitter**:

Meneer Alkaya, er is een vraag van de heer Ephraim van Groep Van Haga.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Ik hoor hem zeggen "een belasting voor miljonairs". Dat begint bij 1 miljoen; dat is een definitie van "miljonair". Maar rekent de heer Alkaya daar ook de mensen onder die inderdaad een pand hebben dat hun pensioen moet zijn, in box 3 of voor mijn part in box 2? Zij maken daar hopelijk rendement op door verhuur en waardestijging, want ze hebben geen pensioen opgebouwd. Het is in feite hun pillar 3-pensioen. Moeten die dan ook flink aan de beurt komen? En de mensen die door een stijging van zo'n huurpand ineens op 1 miljoen zitten? Moeten die aan de beurt komen? Wat verstaat de heer Alkaya eigenlijk onder "miljonair"? Dat is niet zomaar een kwestie van semantiek. Daar zit gewoon een financieel verhaal aan vast.

De heer **Alkaya** (SP):

Klopt, maar het is ook belangrijk om dit uitvoerbaar en simpel te houden. Voor mij behoort je eigen woning grotendeels niet tot je box 3-vermogen. Als het echt hele dure woningen zijn, echte villawoningen, dan zou je dat vanaf een bepaalde WOZ-waarde wel kunnen meenemen. En je pensioenvermogen hoort er ook zeker niet bij. Maar als jij gewoon heel veel spaargeld hebt en zegt dat dat je pensioen is, dan kunnen we alles wel onder de categorie pensioen scharen. Dan moeten we specifiek definiëren wat pensioenvermogen is. Wat mij betreft is dat ook gewoon te doen. Bijvoorbeeld spaargeld hoort daar niet bij.

De **voorzitter**:

De heer Ephraim heeft geen interruptie meer, dus u vervolgt uw betoog.

De heer **Alkaya** (SP):

Voorzitter. Het kabinet zegt ook een verliesverrekening te willen inbouwen in het nieuwe systeem, waarbij waardedalingen van vastgoed ook als verlies worden gezien. Zo kan een waardedaling van een huis, bijvoorbeeld omdat het een tijdje slecht gaat met de economie, resulteren in een belastingkorting voor huisbazen en verhuurders terwijl zij nog steeds dezelfde huurinkomsten hebben. De SP is daarom niet overtuigd van het maatschappelijk belang van zo'n verliesverrekening. Waarom is die eigenlijk nodig in dit

stelsel? Wat zouden de voordelen van een vermogensaanwasbelasting zonder verliesverrekening zijn, bijvoorbeeld een minder complexe uitvoering? En hoe gaan andere landen hiermee om? Wil de staatssecretaris deze vragen eerst uitzoeken voordat wij hier definitief een knoop over doorhakken?

De staatssecretaris denkt ook na over een heffingsvrij vermogen bij het belasten van werkelijk behaald rendement, maar waarom is dat eigenlijk nodig? Spaartegoeden worden dan immers an sich niet belast, maar alleen eventuele rentes daarover. Wat is dan nog de onderbouwing voor een heffingsvrij vermogen in een vermogensaanwasbelasting?

De **voorzitter**:

Meneer Alkaya, er is een vraag van de heer Stoffer namens de SGP.

De heer **Stoffer** (SGP):

Ik hoor natuurlijk een aantal vragen, maar ik hoor ook een bepaalde toonzetting. Zegt de SP nu: "Stel nu eens dat je wat onroerend goed hebt in box 3, laten we zeggen voor 0,5 miljoen. Dat wordt zes ton waard. Dan betaal je over die ton wel extra belasting, maar op het moment dat die vijf ton vier ton waard wordt, neem je die ton maar voor je eigen rekening." Is dat ongeveer wat ik de SP hoor zeggen?

De heer **Alkaya** (SP):

Ja.

De **voorzitter**:

Meneer Stoffer, u heeft geen interrupties meer, dus de heer Alkaya vervolgt zijn betoog.

De heer **Alkaya** (SP):

Het zou niemand moeten verbazen dat wat ons betreft de vermogensongelijkheid in ons land veel te hoog is en dat ik het maatschappelijk belang van zo'n verliesverrekening, zeker als het gaat om waardedalingen in vastgoed, helemaal niet voor mij zie. Ja, het is in het belang van een kleine groep mensen, maar wij zijn hier om politieke keuzes te maken.

Voorzitter. Ik zat midden in mijn vraag toen de interruptie kwam. Ik vroeg de staatssecretaris om een onderbouwing voor een heffingsvrij vermogen in het nieuwe

stelsel. Zou ook het afzien van zo'n heffingsvrij vermogen de vermogensaanwasbelasting niet veel simpeler in de uitvoering maken, wederom? En zouden we daarmee ook niet eerder kunnen overgaan tot invoering?

Voorzitter, dan over de tarieven. Wat de SP betreft hoort inkomen uit vermogen op zijn minst zo zwaar belast te worden als inkomen uit arbeid. Het is niet eerlijk dat mensen die werken voor hun geld meer belasting betalen dan mensen die al zo veel geld hebben dat zij niet hóéven te werken. Deelt de staatssecretaris dit principe? Is hij dan ook bereid om de tarieven in box 3 zo veel mogelijk gelijk te trekken met de tarieven in box 1, die wel kunnen oplopen tot ruim 49%?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Eppink van JA21.

De heer Eppink (JA21):

Dank u wel, voorzitter. Het is onze taak en zeker de taak van het kabinet om na de uitspraak van de Hoge Raad eind 2021 een systeem te maken waarbij vermogensrendementsheffing plaatsvindt op basis van werkelijk en niet fictief rendement. De advocaat-generaal bij de Hoge Raad noemde dat een vorm van diefstal. Nu komt het kabinet met twee denkpistes, als ik het zo mag noemen. De eerste is een vermogensaanwasbelasting. Ik heb altijd de neiging te zeggen "een vermogensaanwasdeling". Dat was een van de grote dromen van het kabinet-Den Uyl; de heer Nijboer zal zich dat herinneren. Maar als ik het goed heb, is het daar nooit van gekomen. Misschien zal het hier ook nooit van komen om precies dezelfde reden. Het grote probleem is hier waardeestijging van onroerend goed, als je op basis daarvan een jaarlijkse aanslag krijgt. Het kan omhooggaan, het kan naar beneden gaan en het kan op een gegeven moment instorten. Als je dan je huis wilt verkopen, dan heb je bijvoorbeeld tien jaar flink belasting betaald maar vis je bij de verkoop achter het net. Dat is een vermogensaanwasbelasting. De Hoge Raad zegt: zo veel mogelijk fictief rendement voorkomen. Ik vind de aanwas een vorm van fictief rendement. Het is meer in theorie hoe de waarde op dat moment is op de markt, en daar betaal je dan belasting over. Maar het blijft fictief, want de reële waarde komt natuurlijk tot uiting bij de verkoop. Daarom ben ik net als de VVD meer geporteerd voor de tweede optie: de vermogenswinstbelasting. Je hebt een objectief element, namelijk de verkoop,

bijvoorbeeld van onroerend goed. Dan ben je verlost van al die schommelingen. Dat moment is dan ook het moment om de waardemutatie fiscaal te kunnen verrekenen. Daarom wil ik de staatssecretaris vragen of het ministerie al in de beginfase van deze voorstellen ook kijkt naar de uitvoerbaarheidstoets, of die gaat maken, bij de vermogensaanwasbelasting. Dit gaat een zeer gecompliceerd systeem worden met jaarlijkse verrekening en de gegevens die jaarlijks bij elkaar gezocht moeten worden. Overbelast u daarmee niet uw eigen dienst?

Over spaarders heb ik nog een vraag. Hier moet het ook gaan om het effectief rendement, hoop ik. Dat zouden dan de rente-inkomsten zijn. Is daar nog een belastingvrije voet voor? Die is nu, geloof ik, €50.000 en zou worden verhoogd naar €80.000. Maar als ik het goed heb, is dat geschrapt in de voorlopige begrotingen van het kabinet bij de Voorjaarsnota en zitten we weer op €50.000. Bij sparen en beleggen zie ik toch weer een beetje een forfaitair element, namelijk een forfaitair rendement. Bij sparen kun je heel makkelijk rendement vaststellen, maar bij beleggen is dat natuurlijk wat moeilijker. Als je die twee gaat combineren, dan is er toch weer de neiging om te kijken naar het beleggen en om spaartegoeden en beleggingen over één kam te scheren. De waardeontwikkeling onroerend goed blijft voorlopig forfaitair. Dat staat in het coalitieakkoord. De Hoge Raad heeft gezegd: ga weg van fictief en ga naar het werkelijke rendement. Dat vind ik juist. Daar sta ik volledig achter. Dan krijgen mensen een belastingaanslag op basis van datgene wat zij hebben gekregen en ben je verlost van het giswerk en het nattevingerwerk wat de opbrengsten mogelijkerwijs zouden zijn. Ten slotte. Een verliesverrekening is natuurlijk wat merkwaardig. Als je een onroerend goed verkoopt, dan denk je meestal winst te maken. Maar het kan natuurlijk ook tegenvallen en dan maak je verlies. Dat vindt mijn buurman niet zo erg. Die zegt: je bent toch rijk genoeg, dus die kippen kunnen we wel even plukken. Ik vind dat niet eerlijk. Ik denk dat de markt eerlijker is, als je verkoopt en er een vermogenswinstbelasting is. Maak je verlies, dan is er geen belasting en maak je winst, dan is er wel belasting. Dat is zoals het moet zijn.

Dank u, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Eppink. Dan ga ik naar mevrouw Maatoug namens GroenLinks.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Dank, voorzitter. Altijd handig, een timer erbij. Toen ik dit debat aan het voorbereiden was, dacht ik: hoe zal ik eens beginnen? Aan de ene kant had ik een opening waarmee ik terugging naar het regeerakkoord in 2017. We hebben vele malen over dit onderwerp gesproken, zoals de heer Nijboer ook zei, en daar staan we weer. Iets in mij dacht: misschien moet ik even delen dat de heer Vendrik me er vaak aan herinnert dat wij in 2001 ook al gecharmeerd waren van die aanwasbelasting. Maar ik heb toch gekozen voor de derde, en dat is een compliment aan de staatssecretaris dat er zo'n uitgebreide brief ligt, want er is veel werk verricht sinds de laatste keer dat we met elkaar gesproken hebben in de plenaire zaal. Dus complimenten voor de brief, het schetsen en ook het harde werk.

Daar komt ook meteen een waarschuwing bij. Dit zijn hele spannende tijden, want het is nogal wat waar we het nu over hebben. Ik begin mijn inbreng daarom met het dilemma waar GroenLinks heel erg voor staat. Het dilemma dat wij zien, is dat deze staatssecretaris niet één ding moet doen, niet twee dingen, maar drie dingen tegelijkertijd, namelijk een compensatieregeling maken, een overbruggingsregeling en ook nog eens een nieuw stelsel bouwen met heel veel druk erop. Eén ding goed doen is moeilijk, drie dingen goed doen is nog moeilijker in mijn normale logica. De vraag aan de staatssecretaris is: welke van deze drie dingen heeft er nou prioriteit? Even voor de duidelijkheid: in de ideale wereld doe je alles perfect, goed, nauwkeurig en op tijd. Mijn beeld is dat dat niet altijd kan. Dus wat heeft prioriteit? De belasting op reëel rendement willen we eigenlijk zo snel mogelijk, juist nu na het arrest. Is het haalbaar voor de Belastingdienst om zo veel tegelijkertijd te doen? Kan de Belastingdienst dat aan? Ik vraag dat specifiek, omdat de tijdelijke regeling best complex is en veel vraagt van de uitvoering. Dat roept bij ons de vraag op, in de imperfecte wereld waarin we leven, waarin je moet prioriteren met je beperkte capaciteit: zou het niet makkelijker zijn om in plaats van een ingewikkelde overbruggingsregeling die we misschien zelfs langer moeten gaan gebruiken als er bijvoorbeeld iets tegen gaat zitten, in die tijdelijke regeling zo dicht mogelijk aan te zitten tegen het systeem dat we nu kennen, zodat we het risico op vertraging beperken, zodat we in onze informatie zo veel mogelijk aansluiten en zodat we zo snel mogelijk over kunnen gaan naar datgene wat volgens mij onze gezamenlijke wens is: een eerlijke vermogensbelasting?

Dat brengt mij -- dat verbaast u vast niet -- op het voorstel dat de heer Nijboer samen met de SP en GroenLinks heeft gedaan voor een progressieve vermogensbelasting die

zo veel mogelijk aansluit op de huidige regeling, maar het vermogen zelf als grondslag neemt. Hoe kijkt de staatssecretaris daartegen aan?

Daaraan gekoppeld maar niet helemaal gerelateerd is de vraag: hoe kijkt de staatssecretaris aan tegen het risico op vermogensmixarbitrage? We zien veel artikelen waarin het risico geschetst wordt dat je vlak voor de peildatum de vermogensbestanddelen gaat inwisselen om op een lagere belastingaanslag uit te komen. Erkent de staatssecretaris dat? Ziet hij dat risico ook?

Dan een vraag over het uitgangspunt van budgetneutraliteit. U kent dit statement van me. Ik herhaal het graag uit het rapport Bouwstenen: de afgelopen twintig jaar zijn de lasten op kapitaal gedaald. Is het eigenlijk wel logisch om budgetneutraliteit als aanname te hebben? Zouden we niet een hoge grondslag als doel moeten hebben, gezien het feit dat we die grondslagvermindering hebben gezien de afgelopen twee decennia?

Voorzitter. Dat brengt me bij mijn tweede bakje: de grondslag. Dan is het toch fijn dat ik die timer heb, want dan weet ik dat ik nog iets meer dan een minuut heb. Is dit niet ook het moment om überhaupt naar de grondslag te kijken? Zit dat in de plannen van de staatssecretaris? Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om de hypotheekschuld, indien die niet in aanmerking komt voor hypotheekrenteaftrek, te benutten in box 3. Zou het niet logischer zijn om de eigenwoningschuld, zolang de eigen woning in box 1 zit, ook in box 1 te houden? In het verlengde daarvan: hoe staat de staatssecretaris tegenover een andere fiscale behandeling van de eigen woning, bijvoorbeeld het voorstel om voor de eigen woning een vermogenswinstbelasting in te richten, waarbij het verschil tussen aankoop-en verkoopprijs wordt belast?

Tot slot. Ook op dit moment zijn enkele zaken vrijgesteld of deels vrijgesteld van belasting in box 3, zoals kunstvoorwerpen. Ziet de staatssecretaris daar een ontwijkingsmogelijkheid in? Op dit moment vallen sommige vermogensbestanddelen onder box 3 als zij hoofdzakelijk meer dan 70% als belegging dienen. Ik vraag me af hoe dat precies in de praktijk gaat, dus ik ben heel benieuwd of dat toegelicht kan worden. Wat ik namens GroenLinks wel problematisch vind, is dat de bewijslast bij de inspecteur ligt. Hoe zou een inspecteur dit moeten vaststellen? Zijn dit geen dingen om nu ook naar te kijken in de grondslag?

We zijn heel benieuwd naar de beantwoording.

De voorzitter:

Op de seconde nauwkeurig, mevrouw Maatoug. Vijf minuten. Dan ga ik over naar de heer Grinwis namens de ChristenUnie.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. De afgelopen weken stonden in het teken van een heel pittig debat, maar soms zijn er debatten waar je met heel veel plezier naar uitkijkt en dit is er zo een. In de aanwezigheid van deze staatssecretaris durf ik wel te zeggen: niks beter dan een politiek en tegelijk technisch debat over de inhoudelijke vormgeving van ons belastingstelsel.

Vooropgesteld, de ChristenUnie is voorstander van het belasten van vermogen middels een vermogensaanwasbelasting. Vermogensaanwasbelasting wil zeggen: je betaalt belasting over het rendement uit vermogen, dus over dividend en koersstijging, over huur- en waardevermindering enzovoorts. De meeste belastingeconomen zullen zeggen: dit systeem is ook theoretisch superieur, want het is economisch het minst verstorend en het meest efficiënt en het voorkomt blokkeringseffecten die je wel bij de vermogenswinstbelasting hebt. Ik heb wel een aantal aandachtspunten.

De contourennota heeft mij eerlijk gezegd positief verrast. Ik had namelijk op veel durven hopen, maar een vermogensaanwasbelasting was best wel hoog gegrepen. Het verhaal was immers altijd: dit is uitvoeringstechnisch te complex, dit kan de Belastingdienst niet aan. Ik ben blij dat dit nu toch mogelijk blijkt te zijn en dat we dus voorsorteren op dit stelsel. Het is ook goed dat de staatssecretaris goed optrekt met de Nederlandse Vereniging van Banken en het Verbond van Verzekeraars.

Wel ben ik benieuwd waar uitvoeringstechnisch de zwakke punten zitten en waar de staatssecretaris mogelijke problemen ziet. Gaat het wel lukken om het tijdpad te halen? De invoering staat nu gepland voor 2025, maar uit de technische briefing bleek al dat we bijna uit het kritieke pad zijn gelopen. Daaraan gekoppeld is de vraag: is de overbruggingswetgeving houdbaar tot bijvoorbeeld 2027, als het wat langer duurt? De techniek. Stuur het kabinet erop dat het nieuwe stelsel budgettair neutraal is? Wat betekent dat voor het tarief? Hoe zou het tarief er idealiter uitzien volgens de staatssecretaris? Overweegt de staatssecretaris ook progressiviteit in het tarief? Wat de ChristenUnie betreft is het best denkbaar dat mensen die goed geld verdienen met vermogen belasting betalen. Heel grote winsten kunnen dan best wat zwaarder belast worden.

Ik heb nog een vraag waar ik zelf niet over uit ben. Moet het tarief dan een functie van het rendement of een functie van het vermogen zijn? Indien voor het laatste gekozen wordt, is het dan geen impliciete vermogensbelasting? Hoe kijkt de staatssecretaris überhaupt hiertegen aan?

Voorzitter. Een vermogensaanwasbelasting heeft een nadeel. Er ontstaan mogelijk liquiditeitsproblemen bij waardeestijgingen waar het geld vastzit in de belegging.

Bijvoorbeeld bij vastgoed dat meer waard wordt, zit de waardeestijging vast in die stenen. Het is van groot belang dat er adequate betalingsregelingen komen om dit probleem op te lossen. Ik verwijs ook naar mijn aangehouden motie, die ik in principe na dit debat ook in stemming zal brengen. Hoe kijkt de staatssecretaris hiertegen aan? Langs welke richtingen wordt gewerkt aan een oplossing? Hoe wordt hierbij geborgd dat er geen blokkeringseffecten gaan optreden bij het oplossen hiervan?

In de contourennota lees ik dat bij een vermogensaanwasbelasting over vastgoed gebruik wordt gemaakt van forfaits. Kan de staatssecretaris toelichten wat hier precies mee wordt bedoeld? Wat gaat er nou belast worden als je belast op de WOZ-waarde van t-1 of t-2? Die gegevens hebben we toch? Zou het een mogelijkheid zijn om de WOZ-waarde van t-1 of t-2 met een forfaitaire kop uit te breiden? Is dat niet een makkelijkere oplossing?

Voorzitter. Het ligt in de aard van een vermogensaanwasbelasting dat de overheid deelt in de winsten, maar ook in de verliezen. Hoe zou dit praktisch moeten werken? Acht de staatssecretaris het wenselijk dat de negatieve belasting over verliezen niet verzilverbaar is, maar verrekend wordt met toekomstige heffingen?

De voorzitter:

Meneer Grinwis, er is tussendoor nog een vraag van de heer Nijboer namens de Partij van de Arbeid.

De heer Nijboer (PvdA):

Omdat de heer Grinwis zo'n zin had in een technisch debat, dacht ik: dan stel ik ook even een technische vraag. Een van de problemen zijn vastgoedbeleggingen, zegt de heer Grinwis. Het is ook maatschappelijk een van de grootste problemen. Je kan natuurlijk met de WOZ-waardes in de weer; dat zal ook wel weer bezwaren oproepen zo te zien. Maar je zou ook huurinkomsten gewoon kunnen belasten. Op zichzelf zijn die

wel bekend. Die komen een keer per maand binnen. Hoe kijkt de heer Grinwis daartegen aan?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

In principe vind ik dat elke euro aan inkomen op dezelfde manier belast zou moeten worden. Dat is het vertrekpunt. Dat is volgens mij ook de juiste interpretatie van het draagkrachtprincipe: dat je elke euro fiscaal op dezelfde manier behandelt. Vanuit dat perspectief zou het dus goed zijn om huurinkomsten te belasten.

Wat praktisch de beste methode is, daar moet ik echt nog wat langer over nadenken. Je zou het misschien toch moeten optellen in box 1 of je moet het in box 3, in het stelsel van een vermogensaanwasbelasting, gewoon goed doen. In principe kan dat volgens mij. Dan gaat de discussie meer over: wat is de tarifiering, wordt het tarief in box 3 vergelijkbaar met box 1? Dan kom je op dat soort zaken. Maar principieel zeg ik namens de ChristenUniefractie: ja, ik vind dat huurinkomsten op dezelfde wijze belast moeten worden als andere inkomsten. Er is geen enkele reden om het anders te doen, behalve praktische bezwaren en natuurlijk een coalitieakkoord. Dat zou ook een reden kunnen zijn. Maar ach, een kniesoor die daarop let.

De **voorzitter**:

Ik zie geen vervolgvraag van de heer Nijboer. Er is wel een vervolgvraag van de heer Eppink van JA21.

De heer **Eppink** (JA21):

Ik heb toch nog één vraag aan de heer Grinwis. Hij spreekt vol lof over de vermogensaanwasbelasting. Wat is het verschil tussen de visie van de ChristenUnie en de vermogensbelasting die de PvdA en GroenLinks voor ogen staat?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Er is wel een belangrijk verschil. De PvdA, de SP en GroenLinks zeggen bij voorbaat: o, wij zien dat u veel vermogen heeft, dus daar pakken wij jaarlijks x% vanaf. De ChristenUnie zegt: o, wij zien dat u veel vermogen heeft én daar veel mee verdient, dus van dat rendement vragen wij iets als overheid. Dat is nog steeds een principieel verschil. Wij staan er daarbij voor open dat als je veel verdient, je ook iets meer kunt vragen, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Dat lijkt mij een

volledig helder principe en een volledig helder antwoord. Maar er is ook een volledig helder verschil tussen het voorstel dat de linkse vrienden op tafel hebben gelegd en de lijn die de ChristenUniefractie eerder al maar ook tijdens dit debat naar voren brengt.

De voorzitter:

Een vervolgvraag van de heer Eppink. Hij heeft nog één interruptie.

De heer Eppink (JA21):

Nou, dan zal ik die maar meteen opmaken. Als u pleitbezorger bent van een vermogensaanwasbelasting, hoe ziet u dan de waardeestijging, de mutatie van eigendom, weergegeven worden in de belastingheffing? Dit wordt namelijk een jaarlijkse exercitie, met veel administratie erbij. Ziet u dat als uitvoerbaar, of niet?

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Het moge duidelijk zijn dat de huidige forfaitaire belastingheffing eenvoudiger is qua uitvoerbaarheid dan een stelsel op basis van werkelijk rendement. Daarvoor maakt het niet uit welke vorm je kiest: een vermogenswinstbelasting of een vermogensaanwasbelasting. Vanuit het perspectief van uitvoerbaarheid is het voorstel van de collega's op links waarschijnlijk uitvoerbaarder dan een belasting op basis van werkelijk rendement. Tegelijkertijd is er niet alleen een vraag om uitvoerbaarheid, al weegt die voor de ChristenUnie zwaar. Maar er is ook een vraag om rechtvaardigheid: wat ervaren belastingbetalers als het meest rechtvaardig? Dat is volgens mij toch een belastingaanslag op basis van werkelijk genoten inkomsten of op basis van de werkelijke groei van vermogen. Ten derde moet het juridisch houdbaar zijn. Want nu zijn we op basis van die dubbele fictie uit 2015/16 die in 2017 is ingegaan, toch wel redelijk in de aap gelogeed door de uitspraak van de Hoge Raad. We moeten ons dus bewegen in de driehoek van juridische houdbaarheid, rechtvaardigheid en uitvoerbaarheid, van alle drie. Dan lijkt het mij heel goed te verdedigen dat de vermogensaanwasbelasting de beste en superieure oplossing is. Maar de verschillende uitvoeringskwesaties moeten wel worden opgelost. Dus bezint eer ge begint; ga niet overhaast over tot invoering. Als het dus inderdaad een jaartje langer duurt, zorg dan dat de overbruggingswetgeving houdbaar is, maar werk ondertussen wel toe naar de beste oplossing. Ik heb op dit moment, geruggesteund door de contourennota van de staatssecretaris die heel goed

leesbaar was en ook heel goed was, geen enkele reden om te twijfelen aan de vermogensaanwasbelasting als het beste instrument.

De **voorzitter**:

De heer Eppink kan daar niet meer op reageren, dus de heer Grinwis vervolgt zijn betoog.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik zal niet flauw zijn en zeggen dat de heer Eppink dus overtuigd is, maar het is een mooi debat om later te vervolgen. Ik roep ook mijn motie in herinnering. Ik heb echt wel oog voor de nadelen.

Voorzitter. Momenteel is het mogelijk om een hypotheek voor het eigen huis onder te brengen in box 3 in plaats van in box 1. Collega Maatoug had het daar ook al over. Dat zou best een onwenselijke situatie kunnen opleveren in het nieuwe box 3-stelsel. Je kunt immers het rendement in box 3 drukken met de hypotheekrente, terwijl de waarde die tegenover deze hypotheek staat, niet belast wordt in box 3. Het wordt natuurlijk überhaupt beperkt belast. Ziet de staatssecretaris dit arbitrageprobleem ook? Zou het in zijn ogen een goede oplossing zijn om de waarde van de eigen woning dan ook meteen onder te brengen in box 3, of in ieder geval de waarde van de huizen met een hypotheek in box 3? Ik ben benieuwd naar zijn oordeel.

Voorzitter. Wat de ChristenUnie betreft is de stip op de horizon: een belastingstelsel zonder toeslagen. Helaas zijn die er vooralsnog. Ik voorzie potentiële problemen van het nieuwe stelsel op toeslagen. Welk effect heeft de nieuwe vormgeving van box 3 op de toeslagen en inkomensafhankelijke regelingen? Wat betekent het als het verzamelinkomen gaat fluctueren op basis van de inkomsten in box 3? Ik neem aan dat dit doorwerkt in de toeslagen. Welke problemen en oplossingen ziet de staatssecretaris hierbij? Is dit te voorkomen met een vrijstelling? Zou het beter zijn om box 3 uit te sluiten van het verzamelinkomen? Wat is zijn appreciatie?

Voorzitter. Mijn laatste punt betreft de overgangsregeling. Die lijkt me best wel een groot probleem. Het is zo lek als een mandje, doordat je aan peildatumarbitrage kunt doen. Op 31 december kun je je beleggingsrekening op je spaarrekening boeken. Op 2 januari kun je dat dan weer ongedaan maken et cetera. Welke problemen ziet de staatssecretaris nog meer? Hoe kunnen we deze en andere vormen van ontduiking

voorkomen? Deze vraag klemmt des te meer als de overbruggingswetgeving langer zou moeten meegaan dan nu voorzien is.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Grinwis. Ik wil graag de collega's danken voor alle interrupties, want dat heeft ervoor gezorgd dat de heer Omtzigt weer terug is uit de plenaire zaal en mee kan doen aan dit debat. Ik geef dan ook graag het woord aan de heer Omtzigt.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Dank u wel, voorzitter. Veel zaken zijn al aan de orde geweest. Daarom zou ik me op twee punten willen focussen. Die heb ik namelijk wat minder gehoord in de bijdragen van de collega's, althans in de helft die ik wél heb kunnen horen.

De eerste is: inflatie. We komen uit een tijd waarin we een zeer lage inflatie hadden. De ECB slaagde erin 1% tot 2% inflatie te hebben. Op zo'n moment is het op zich niet zo raar dat je uitgaat van fictief 0% inflatie bij het heffen van vermogensrendement, of je dat nou via een vermogensaanwasbelasting of een vermogenswinstbelasting doet. In een tijd van 10% inflatie, waarin we nu zitten, gaat er helemaal niks gebeuren met je reële vermogen, ook al zou je 10% rente hebben of zou je woningwaarde stijgen met 10%. Dat blijft gelijk. Elk van de belastingen die nu op tafel liggen, doen eigenlijk de toezegging van de vorige staatssecretaris, staatssecretaris Vijlbrief, teniet. Hij zei in de Eerste Kamer dat het over het reële en niet over het nominale rendement zou gaan. Ik zou daar wel graag een visie op willen hebben van de staatssecretaris.

Laat ik gewoon eens een voorbeeld noemen. Stel, je hebt een tweede woning of zo.

Daar mag belasting over geheven worden. Ik ben hierin wat minder moeilijk dan bijvoorbeeld de collega van Groep Van Haga. Maar stel, die woning wordt in tien jaar tijd twee keer zo veel waard omdat we tien jaar lang 7% inflatie hebben, waardoor alles ook twee keer zo duur wordt. Dan moet je bij een vermogenswinstbelasting of een vermogensaanwasbelasting waarschijnlijk, als de percentages van de wat linksere partijen een beetje gevolgd worden, een kwart van de waarde van je woning als belasting betalen. Maar je woning is de facto niet meer waard geworden. De vraag is dus: wil je echt belasten op basis van het nominale rendement of toch echt op basis van het reële rendement? Dat is een vraag die de afgelopen twintig jaar niet zo relevant was, omdat de ECB er aardig in slaagde om de inflatie laag te houden. Maar die vraag wordt

de komende jaren buitengewoon relevant. Daar wordt even iets te gemakkelijk overheen gestapt in alle stukken die ik hierover zie.

Ten tweede. Ik heb alle regeerakkoorden sinds ik hier zit nog even doorgelezen, want ik moet u zeggen: ik krijg heel veel déjà vu-gevoelens over de afgelopen vijftien jaar met betrekking tot het hervormen van box 3. Het betreft het boxshoppen. Op het moment dat de regering geen uniform idee heeft over welk vermogen er belast moet worden, ga je boxshoppen van box 3 naar box 2 krijgen. Dat zien we nu al massaal. Als je spaargeld hebt, heb je de spaargeld-bv. Dan leen je wat uit je bv. Verzin 't allemaal maar. Voor de linkse collega's zeg ik er maar even bij dat ik het heel leuk vind dat u allemaal de ginicoëfficiënt terug wilt brengen, maar de zaken die we open laten staan voor belastingarbitrage, leiden er over het algemeen toe dat de mensen zonder al te veel vermogen ... Kleine spaarders worden sowieso niet belast. Ik vind dat als je iets meer dan €30.000 hebt, je niet een heel kleine spaarder bent. Nu gaan we de mensen met de middenvermogens belasten, mensen met €50.000 of €80.000 vermogen. Maar de mensen met de grote vermogens hebben alle mogelijkheden om te gaan ontwijken, via het buitenland, via boxen, via de hele rimram. Hetzelfde wat er bij de inkomens gebeurt, namelijk dat alles op de middenklasse terecht komt, gaat ook bij de vermogens gebeuren, onder het mom van dat er veel vermogensongelijkheid zou zijn. Dat punt kan ik op zich billijken, want als je ziet wat de allerrijksten van de aarde op dit moment bij elkaar weten te krijgen, dan is dat oneerlijk. Maar mag ik één ding zeggen? In geen van de voorstellen die ik hier gezien heb, worden de allerrijksten van de aarde ook maar voor één cent belast. Dan heeft u dus wel door wie we hier aan het belasten zijn. Ik zou de regering dus ook willen uitdagen om bij de volgende stap iets beter in te gaan op hoe we die arbitrage voorkomen. En hoe zorgen we ervoor dat er echt belasting betaald wordt?

Ik geef een laatste voorbeeld, voorzitter. Iedereen heeft het hier over de persoon die een tweede of een derde of een vierde huis bezit. U kunt in het register zien dat ik een tweede woning heb. Daarin woont mijn studerende dochter. Daar betalen we netjes belasting over. Dat is geen enkel probleem. Moet daar straks meer belasting over betaald worden, dan is dat ook geen enkel probleem. Maar als u particuliere woningbezitters hiervoor gaat laten betalen, dan weet ik dat diegenen die het in box 2 weten te friemelen, daaraan ontkomen. En de buitenlandse huizenbeleggers betalen geen centje belasting, ook omdat de amendementen van mevrouw Maatoug daarover niet aangenomen zijn. Als er dus niet gekeken wordt naar wie je hiermee gaat belasten,

dan betalen de grote buitenlandse beleggers niks, de grote miljardairs betalen ook helemaal niks, de mensen zonder vermogen betalen ook helemaal niks, en de mkb'ers en de mensen die hun hele leven gespaard hebben, gaan betalen. De uitdaging voor de regering is niet om de laatste millimeter recht te krijgen. Nee, de uitdaging voor de regering is om ervoor te zorgen dat er aan de bovenkant enige belastinginkomsten komen. Zo niet, dan zal dit belastingstelsel instorten, ongeacht hoe we het gaan vormgeven. Dat lijkt me niet wenselijk.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dat was stipt vijf minuten. Ik zou de heer Stoffer willen vragen of hij even het voorzitterschap wil overnemen. Ik heb namelijk toch nog een vraag.

Voorzitter: Stoffer

De **voorzitter**:

Gaat uw gang, meneer Romke de Jong.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ik hoor de heer Omtzigt heel duidelijk zeggen dat hij vindt dat de inflatie hierin meegerekend zou moeten worden. Hij stelt het in ieder geval ter discussie. Ik wil de heer Omtzigt vragen of hij een voorbeeld kan geven van een belastingheffing waarbij rekening wordt gehouden met inflatie.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Op het moment dat je inkomen uit arbeid hebt, hoef je daar geen rekening mee te houden. Dat is namelijk inkomen dat je uit arbeid krijgt. Bij de btw hou je daar ook geen rekening mee, omdat je gewoon 21% of 9% betaalt over het goed dat je koopt. Maar bij vermogen is dat anders. Als mijn huis of mijn andere vermogensbestanddeel meestijgt met de inflatie, of dat nou inkomen is of niet ... Kijk, over de vermeerdering zijn we het wel eens: dat is een vorm van inkomen, dus daar kun je belasting over heffen. Maar stel je voor dat je in Turkse toestanden terechtkomt. Ik noem dat maar gewoon even. Stel dat je 70% inflatie hebt. Dan is iets wat vandaag €100 waard is, morgen €170 waard. Als je met zulke inflatie die €70 gaat belasten, belast je elke vorm van vermogen weg. Ik zeg

dat maar gewoon, omdat de inflatie op dit moment vrij hoog is. Het is dus logisch dat inflatie niet meetelt bij directe en indirecte belastingen, maar wel bij vermogensbelastingen.

De voorzitter:

Dit was uw laatste interruptie, heer De Jong. Ik wijs u even op hetzelfde als waar u mij op wees! Ik begrijp uw frustratie, maar ik geef u het voorzitterschap weer terug.

Voorzitter: Romke de Jong

De voorzitter:

Oog om oog, tand om tand, hoor ik! Ik zie dat we al veel interrupties hebben gebruikt. Er zijn er nog maar een paar over. Ik zou de heer Stoffer toch nog één keer willen vragen om als voorzitter te fungeren, zodat ik namens D66 een bijdrage kan doen.

Voorzitter: Stoffer

De voorzitter:

Het woord is aan de heer De Jong namens D66.

De heer Romke de Jong (D66):

Voorzitter. Dat geeft mij ook gelijk de kans om toch nog even te reageren op de heer Omtzigt. Ik kan me namelijk helemaal niet herinneren dat we bij een enkele belasting rekening houden met inflatie. Ik zal dus maar gelijk even uitspreken dat we dit voor mijn gevoel moeten regelen in de financiële markten. We zouden de effecten van inflatie niet moeten meenemen in het belastingstelsel. Maar dat zeg ik even vanuit mijn partij.

Voorzitter. We staan aan de vooravond van een enorme stelselherziening. Dat is me na de brief van de staatssecretaris inmiddels wel helder. We hebben in dit huis jarenlang gevraagd naar zo'n stelsel van daadwerkelijk rendement. Dat wordt flink aanpoten, maar ik zie het wel echt als een essentiële stap in het eerlijker belasten van vermogens. De mensen met een grote beleggingsportefeuille en vastgoedbazen die winst maken op hun vermogen, gaan namelijk meer belasting betalen. En de mensen die vooral veel spaargeld op hun rekening hebben staan en daar jarenlang misschien maar enkele euro's aan rente-inkomsten over hebben ontvangen, gaan juist minder betalen. Onder

aan de streep gaan beleggers en echte rijken meer belasting betalen. Dat is volgens D66 een goede ontwikkeling. Het is ook een eerste stap in het eerlijk belasten van vermogen. Want iedereen die ons verkiezingsprogramma heeft gelezen, weet dat D66 ook graag een miljonairstaks zou introduceren. Maar wat ik van de staatssecretaris wil horen, is of mijn conclusie klopt dat je naast het stelsel van daadwerkelijk rendement ook een vermogensbelasting kan hebben. Klopt het dat de Hoge Raad een vermogensbelasting, en ook een vermogensbelasting naast dit stelsel, niet als zodanig heeft uitgesloten?

Voorzitter. In de brief legt de staatssecretaris heel helder uit welk stelsel de voorkeur geniet: de vermogensaanwasbelasting. Wij begrijpen die keuze goed. Het leidt tot minder belastinguitstel en belastingontwijking. We moeten iedere vorm daarvan zo veel mogelijk in de kiem smoren. Dat is volgens D66 de juiste keuze. Begrijp ik dan goed dat de cirkelconstructies met box 2, waarbij men leent uit de eigen bv om met box 3-vermogen te beleggen, ten einde komen als we overgaan op dit stelsel? Dan kan er toch niet meer met schulden worden gesaldeerd? Ik wil daar graag een toelichting op van de staatssecretaris.

Wat mij in de context van belastingontwijking wel zorgen baart, is dat er wordt onderzocht of kosten die samenhangen met inkomsten uit box 3, in aftrek mogen komen. Ik vraag me allereerst af: waarom is dit nodig? Dit was toch ook niet het geval in het oude stelsel? Dit doen we toch ook niet bij inkomen uit arbeid? Wat is de logica daarachter? Leidt dit niet weer tot nieuwe mogelijkheden om belasting te ontwijken? Voorzitter. Dan het tarief. Dat is een belangrijk element om het belastingstelsel eerlijk in te richten. Sterke schouders dragen zware lasten. Daarom zijn de tarieven in Nederland vaak progressief.

De voorzitter:

Meneer De Jong, er is een interruptie voor u. Ik weet niet hoeveel mevrouw Maatoug er nog heeft, maar ze heeft er in ieder geval nog één, zegt ze.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Ik had misschien "twee" moeten zeggen. Nee, dan had de Griffie me gesnapt.

Ik vind het fijn en goed dat D66 even met het eigen verkiezingsprogramma begint. Dat vind ik altijd fijne lectuur. De heer De Jong stelde goede vragen aan de staatssecretaris. Het valt me wel altijd op dat er een verschil zit tussen het verkiezingsprogramma van

D66 en het regeerakkoord, zeker op het gebied van vermogens. Kan ik de bijdrage van de heer De Jong zo verstaan dat D66 ook tegen het uitgangspunt is van budgetneutraliteit? D66 is net als GroenLinks voor meer belasting op vermogen. Dat betekent dat we meer moeten gaan ophalen. We moeten het uitgangspunt van budgetneutraliteit laten varen. Gaat u die strijd met mij aan? Duwen we de staatssecretaris samen in de juiste richting?

De heer **Romke de Jong** (D66):

In beginsel ben ik het eens met mevrouw Maatoug. Dat staat ook heel duidelijk in het verkiezingsprogramma. Ik vind het heel fijn om te horen dat zij dat ook heel graag leest. Dat is goed. We hebben echter wel een coalitieakkoord. Dat zei de heer Grinwis ook al. Daarin hebben we afgesproken dat we werken naar een stelsel van werkelijk rendement. We hebben ook afgesproken dat we dat budgetneutraal doen. Binnen het coalitieakkoord zal ik me natuurlijk inspannen om te kijken welke mogelijkheden er wel zijn.

Ik wil nu wel heel graag overgaan naar mijn volgende blokje.

De **voorzitter**:

Goed. Gaat u verder met uw bijdrage.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Goed. Ik was bezig met de zin: de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Daarom zijn de tarieven in Nederland vaak progressief. Ik lees nergens in de brief welke keuzes de staatssecretaris maakt. Mevrouw Maatoug begon daar eigenlijk ook al over. Daar wordt nog onderzoek naar gedaan. Ik vind dit een politieke vraag. Ik zou dan ook graag weten van de staatssecretaris: bent u het eens dat sterke schouders zware lasten moeten dragen? Waarom zouden we deze stelselherziening niet gebruiken om dit principe ook in box 3 te hanteren? Wat zijn dan de effecten van een progressief tarief? Voorzitter. Dan wil ik ook aandacht vragen voor de kwetsbaren in dit stelsel. Ik lees dat nog wordt onderzocht op welke wijze moet worden omgegaan met kwijtschelding van schulden om onbedoelde effecten te voorkomen. Dat is goed, want we moeten hier zorgvuldig mee omgaan. Maar ik mis wel iets in die brief: het effect op armoede- en schuldenbeleid en mensen in de schuldsanering. Wil de staatssecretaris toezeggen dat

hij dit ook nadrukkelijk meeneemt bij zijn zoektocht hoe om te gaan met kwijtscheldingen?

Voorzitter. Dan toch ook nog even naar de vermogenstoetsen. Ook daar wordt nog naar gekeken. Die vermogenstoetsen gelden voor talloze wetten. Ook hier is zorgvuldigheid belangrijk. We moeten daar heel nauwkeurig naar kijken. Ik zou de staatssecretaris daarom willen vragen echt vanuit de beleidsmatige logica te kijken of een vermogenstoets nog het meest voor de hand liggende instrumentarium is als we ook het inkomen uit vermogen komen te weten. Dit zal wellicht per vermogenstoets verschillen. Ik zou het dus ook echt graag per vermogenstoets uitgelegd willen hebben. Graag die toezegging.

Tot slot, voorzitter. Zoals ik al zei: het tijdpad is ambitieus, en er is nog veel onduidelijk. Tegelijkertijd onderstreep ik dat D66 dit ziet als een belangrijke eerste stap in het vragen van eerlijke bijdragen van grote vermogens. Op het gebied van het aanpakken van vermogensongelijkheid is nog veel werk te verrichten. Het is dus goed om hierover met elkaar in gesprek te blijven. Daarom zou ik graag nog aan de staatssecretaris willen vragen of hij bijvoorbeeld elk kwartaal met een rapportage zou kunnen komen met daarin het tijdpad en of we op schema liggen.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank, meneer De Jong. Ik zie dat er in ieder geval één interruptie is, namelijk van de heer Nijboer. U heeft er nog een, dus gaat u uw gang.

De heer Nijboer (PvdA):

Ik ben best wel enthousiast over de inbreng van D66. Begreep ik het goed dat de heer De Jong ziet dat als je een combinatie maakt van de vermogensaanwasbelasting -- die de staatssecretaris voorstaat -- en bijvoorbeeld een progressieve vermogensbelasting voor de hogere vermogens, dat voor D66 ook wel interessant is en dat hij dat verder uitgezocht wil zien? Daar heb ik zelf namelijk ook al eerder voor gepleit.

De heer Romke de Jong (D66):

Ja. Die vraag stellen wij niet voor niets aan de staatssecretaris. Wij zien daar in de ideale wereld best kansen voor. We gaan natuurlijk wel nog met elkaar spreken over vermogensongelijkheid. Dat betoogde de heer Idsinga ook in het begin van dit debat.

Daarom zou ik dat vandaag graag op tafel willen hebben, zodat we kunnen kijken of we dat in samenhang kunnen bezien.

De **voorzitter**:

Ik kijk even rond of er nog verdere interrupties zijn. Ja, de heer Omtzigt heeft nog een interruptie voor u. Hij heeft er nog meerdere, begrijp ik.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Ik dacht: ik wijs de heer De Jong nog even op het volgende. Hij had het in zijn eigen tekst namelijk over welke belastingen rekening houden met inflatie. Bij de inkomstenbelasting hebben wij jaarlijks de tabelcorrectiefactor. Dat betekent dat alle zaken in de inkomstenbelasting -- dat zijn dus de percentages, de schijflengtes, de arbeidskorting en de algemene heffingskorting -- met een vast percentage aangepast worden. Dat is het inflatiepercentage. Dat wordt op een bepaalde manier berekend. Dat noemen we de tabelcorrectiefactor.

Dan nog even de accijnzen op brandstof. Daar zit helaas ook een automatische indexatie bij. Daar ben ik fel tegenstander van, omdat die in Duitsland bijvoorbeeld niet bestaat. Uw vraag was: bestaat die in andere belastingen? Ja, die bestaat daar wel degelijk. Daar bestaat die natuurlijk ook bij brandstoffen, omdat dat een voordeel voor de regering oplevert. Indexatie van de accijnzen levert namelijk elk jaar meer op. De enige belasting waarbij geen indexatie zit, is de indexatie op kapitaal. Daar kun je natuurlijk wat van vinden. Aangezien u net deed alsof het omgekeerd was, dacht ik: ik zet het toch nog even recht.

De **voorzitter**:

Ik hoor niet echt een vraag. Ik weet niet of u daarop wil reageren, meneer De Jong?

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Ik zou willen vragen of meneer De Jong ontkent dat er een tabelcorrectiefactor is, dat er een indexatie is vanwege inflatie in de accijnzen. Sommige landen hebben die wel bij de wealth taxes en sommige landen niet. De VS heeft die inderdaad niet. Dat moet ik meneer De Jong nageven. Dat kan. Maar het idee dat belastingen geen rekening houden met inflatie, wilde ik toch nog even onderuit werken.

De **voorzitter**:

Goed, meneer De Jong, toch een soort van vraag aan het eind.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ja, bij dezen gecorrigeerd. Laat ik dan toch even teruggaan naar het stelsel. Ik wil de vraag doorgeleiden naar de staatssecretaris. Ik vind dat we deze correcties niet mee moeten nemen of moeten corrigeren in het belastingstelsel.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Dit had natuurlijk in mijn termijn moeten gebeuren, maar hier komt de aap uit de mouw. Dit is een politieke keuze. Die politieke keuze mag gemaakt worden. Je kunt ervoor kiezen om het wel of niet te corrigeren voor inflatie. Ik voorspel u alleen dat als wij een langdurige periode van inflatiecijfers hebben zoals nu, wij dan een fors probleem hebben in dit land. Daar lijkt niemand rekening mee te houden, maar niemand hield ook rekening met een extreem lage inflatie en een extreem lage rente voor een langere tijd. Hou er maar eens rekening mee dat het een tijdje lang 10% is. Hou er dan maar rekening mee dat mensen 5% rente krijgen en dat ze daarover belasting moeten betalen. Ze moeten dan elk jaar interen. Dan heb je gewoon een fors probleem in dit land. Wie ontsnappen daaraan? Dat zijn altijd de mensen met het grote kapitaal. Die kunnen het via landen doen, die kunnen het via boxen doen; die kunnen de hele rimram doen. De middenklasse wordt vol geraakt door dit belastinginstrument. Daar ben ik bang voor. Ik ben benieuwd of D66 dat probleem ook ziet of dat D66 denkt dat ik spoken zie.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Nee. Ik denk dat we die problemen zeker erkennen. Dat ben ik helemaal met de heer Omtzigt eens. Als er een periode is van langdurige inflatie, heeft het zeker effect. Die vraag heb ik dan ook aan de staatssecretaris. Ik zeg u wel heel eerlijk: ik denk dat we inflatie niet moeten corrigeren via een belastingroute.

De **voorzitter**:

Goed. Volgens mij hebben we daarmee uw termijn afgerond, inclusief interrupties. Ik leg het voorzitterschap weer in uw handen terug.

Voorzitter: Romke de Jong

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Stoffer, voor het voorzitterschap. We hebben de eerste termijn van de Kamer gehad. Ik kijk even naar de staatssecretaris. Hoelang heeft u nodig voor de voorbereiding op de beantwoording?

Staatssecretaris Van Rij:

Inclusief de lunch heb ik een halfuur nodig.

De voorzitter:

Dan stel ik voor om tot 12.30 uur te schorsen, inclusief lunchpauze. We starten dus weer om 12.30 uur.

De vergadering wordt van 11.54 uur tot 12.31 uur geschorst.

De voorzitter:

We zijn weer terug van de schorsing en we gaan door met de eerste termijn van het kabinet. Ik kijk even naar de leden. We hebben nog anderhalf uur over voor dit debat. Ik denk dat het heel erg wenselijk is om dit af te ronden voor het zomerreces. Dat betekent dat we het vandaag moeten afronden. Ik heb de staatssecretaris gevraagd om zo beknopt mogelijk te reageren en ik zou de leden graag willen vragen om zich te houden aan drie interrupties aan de staatssecretaris. Graag kort en bondig, zodat we dit debat vandaag kunnen afronden. Als ik geen bezwaren hoor, dan ga ik ervan uit dat het lukt. Ik geef het woord graag aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris Van Rij:

Dank, voorzitter. Ik zal mijn best doen om het beknopt te houden in de eerste termijn. Dank dat we dit debat nu kunnen voeren.

Ik ga meteen in op een van de vragen die gesteld is. Is het niet heel veel tegelijk? Ja, dat klopt. We hebben het verleden, het herstel van box 3, de spoedwetgeving voor de jaren 2023 en 2024 en het nieuwe stelsel. Toch hebben we gemeend dat we te lang gewacht en getalmd hebben in de politiek met het invoeren van een stelsel dat houdbaar is op de langere termijn. Meerdere sprekers hebben daarnaar verwezen. Laten we gewoon heel eerlijk, in rond Nederlands, zeggen: de Hoge Raad heeft met zijn

kerstarrest niet alleen uitspraak gedaan over een rechtsvraag, maar heeft ook in een van de overwegingen heel nadrukkelijk geconstateerd dat de wetgever -- lees "de politiek" en dus wij -- wel heel lang gewacht heeft met het nieuwe stelsel. Vandaar dat we als kabinet gemeend hebben om nu al de contourennota te sturen. Dat is één. De vraag is natuurlijk wel: wordt dat niet te veel en kunt u dat allemaal wel aan? We hebben bewust een technische briefing georganiseerd. U kent mij nu een beetje. Ik ben van de school die wil dat de Kamer over precies dezelfde technische informatie beschikt als het kabinet. We hebben ook een technische briefing over ICT en over de contourennota gehad. Dat doen we niet om dingen weg te stoppen in noten, maar juist om transparant te zijn. Tegen de heer Ephraïm zeg ik dat we die technische briefing juist bewust hebben gedaan. Daarin is ook geconstateerd dat we al vertraging hebben opgelopen met de drie randvoorwaarden die door Capgemini zijn gesteld om het nieuwe stelsel in te voeren op 1 januari 2025. We hebben aan Capgemini gevraagd om dat te herijken. Het is steeds de bedoeling om u dezelfde informatie te geven, waarna we vervolgens een inhoudelijk en politiek debat hebben, zoals vandaag.

Ik zou hier niet zitten als ik zou denken dat we door de hoeven zouden zakken met de hersteloperatie, de spoedwetgeving en dit, want dan zou ik dat zeggen. Is het een enorme uitdaging? Ja, natuurlijk is het een enorme uitdaging. U krijgt binnenkort ook de uitvoeringstoets over het herstel van box 3. U zult zien dat dat uitvoeringstechnisch een heel ingewikkelde zaak is, maar we liggen op schema. We moeten nog met u in gesprek over de niet-bezwaarmakers. U krijgt, zoals toegezegd, nog voor het zomerreces een brief met de verschillende scenario's.

Ik kom terug op de contourennota en het nieuwe stelsel vanaf 1 januari 2025. De planningsbrief, waarom gevraagd is, laat zien dat het een hell of a job gaat worden om het precies op 1 januari 2025 in te voeren. Dat is heel nadrukkelijk wél de ambitie en de inzet, maar dat is van twee grote factoren afhankelijk: het wetgevingstraject en het implementatietraject. U heeft bij de technische briefing van de Belastingdienst en van de ketenpartners kunnen horen dat zij alles bij elkaar achttien maanden nodig hebben om het stelsel zodanig aan te passen dat het ook gaat werken. Dat betekent in wezen dat we de wetgeving volgend jaar rond de zomer of misschien net na de zomer af moeten hebben. We gaan dat nog een keertje van Capgemini horen later dit jaar, maar het is een heel strak en ambitieus schema.

Daarmee geef ik meteen antwoord op een vraag van, ik dacht, de heer Grinwis. Hij zei: stel dat je 1 januari 2025 toch niet haalt. Kan je dan de spoedwetgeving die we nu

invoeren met een jaar verlengen? Overigens gaan we daar nog met u over in gesprek, want daarvoor moeten natuurlijk de wetsvoorstellen nog worden ingediend. Ja, dat kan met een jaar verlengd worden. Dat zal de keus van het kabinet zijn, maar daar gaan we met de Kamer over in discussie. We kiezen daarbij voor de spaarvariant en bij het sparen betaal je dan alleen belasting over de rente die je genoten hebt. En bij de overige vermogensbestanddelen gaat dat op basis van een forfait. Het gaat dan eigenlijk zoals nu met een vijftienjarig meetkundig gemiddelde.

Ik ga een stap terug en dan kom ik bij de vraag van de heer Idsinga. Ik leg het zo uit, want ik denk dat hij die beladen term "terug naar de tekentafel" niet zo bedoeld heeft. Zo heb ik althans zijn inbreng in eerste termijn beluisterd. Volgens mij was de vraag: zet voor de Kamer nou nog eens de plussen en de minnen van de vermogensaanwas en de plussen en de minnen van de vermogenswinstbelasting op een rijtje, voordat we definitieve besluiten nemen. Ik kan nu een lange verhandeling gaan houden, maar het staat in wezen in de brief. Kijk, voor beide is iets te zeggen. Beide zijn niet ideaal. Het perfecte stelsel zullen we ook nooit halen. Er zitten alleen meer nadelen aan de vermogenswinstbelasting. Maar ik wil een stelselvergelijking wel toezeggen. Die brief komt dan uiterlijk begin september, want dat lijkt me gewoon heel goed.

Bij de keuze tussen het belasten van inkomsten uit vermogen en/of het belasten van vermogen, hebben wij eigenlijk voor het volgende gekozen. Daarmee voeren we overigens ook het coalitieakkoord uit. We zeggen "het werkelijke rendement" en het rendement bestaat uit direct rendement en indirect rendement. Of zoals ik het in een heel vroegtijdig stadium ooit heb geleerd op de universiteit: "Je hebt een boom en van die boom vallen vruchten. Dat is direct rendement. En de stam, de vermogensmutaties, is dan de waardeangroei." Om in dezelfde beeldspraak te blijven: dat is dan de aanwas van de boom.

Je hebt daarbij twee routes. Je kunt kiezen voor vermogensaanwas. De heer Eppink is er niet, maar in de jaren zeventig en tachtig werden de vruchten belast op basis van het realisatiebeginsel. Er was géén vermogenswinstbelasting, maar er was wel een vermogensbelasting. De discussie ging toen over de vraag of je dan niet aan vermogensaanwasdeling zou moeten doen. Dat is echt iets anders dan wat we nu voorstellen, want nu stellen we voor dat je eigenlijk in het jaar zelf zegt: we belasten de vruchten, dus dividend, rente en huur. Dat dat nu zo kan, is ook het mooie aan de voortschrijdende technologie. Ik weet niet meer wie, maar een van de vragenstellers dacht dat de huur niet belast zou worden. Maar de huur wordt dus wel belast.

Vervolgens krijg je de vraag wat je met de kosten moet doen. In het zuivere stelsel heb je dan wel kostenaf trek. Dat zijn de kosten ter verwerving, inning en behoud en dus niet de kosten voor het verbeteren, want dat leidt weer tot waarde aangroei.

En nu de keuze: het belasten van de aanwas versus de gerealiseerde vermogenswinst. De gerealiseerde vermogenswinst heeft dan gewoon één heel groot nadeel. Dat laten alle stelsels zien in alle landen die dat hebben. Het leidt niet alleen tot uitstel, maar het stimuleert ook fiscaal gedreven gedrag. Je ziet dus ook in heel veel stelsels dat er allerlei antimisbruikbepalingen gebruikt worden of er wordt gevarieerd met long-term capital gain en short-term capital gain.

Door de aanwas in slechts één jaar te belasten ... We zullen ook met nadere cijfermatige uitwerkingen komen en die nemen we in de vergelijkingen dan ook meteen mee. Stel je hebt 2% dividendrendement en je hebt 8% aanwas in een jaar. Nou, het is afhankelijk van het tarief dat je kiest, maar dan kan je de belasting bijna uit je dividendrendement betalen. Als je dat niet kan, dan verkoop je maar een paar aandeltjes. Dat is overigens ook wat de Nederlandse Vereniging van Banken schrijft.

De heer Idsinga heeft het over de probleemgevallen, maar de probleemgevallen zijn niet de regel. De Nederlandse Vereniging van Banken schrijft dan ook dat het grote voordeel van de vermogensaanwas is dat van de 70% van de mensen 50% het op een spaarrekening heeft staan. Dat weten wij ook. Nou, voor hen is dit stelsel hoe dan ook beter dan het forfaitaire stelsel, want die gaan belasting betalen op basis van de vrucht die echt van de boom is gevallen, de rente die echt is genoten. Die hebben geen vermogensaanwas, noch omhoog noch omlaag, want ja ... Ik kom straks overigens nog wel terug op de vraag van de heer Omtzigt over de inflatie.

Ik denk dat dat een heel groot voordeel is van dat stelsel. Meerdere sprekers hebben het erover gehad, maar dan heb je inderdaad wel de situatie dat mensen liquiditeitsproblemen kunnen hebben. Maar die hebben ze nu ook in box 3! Immers, ook in die situatie wordt de papieren winst belast.

We hebben de cijfers nog eens een keertje bekeken. Ik kan daarom tegen de heer Idsinga zeggen dat er 1,9 miljoen belastingplichtigen zijn en dat 50% van het vermogen in 2019 bestond uit bank- en spaartegoeden. De Nederlandse Vereniging van Banken schrijft in haar brief: tel daar 20% bij op voor de mensen die in aandelen beleggen. Ja, bij de banken! Die geven die informatie nu aan de Belastingdienst, ook voor de voorgevulde aangifte. Ze kunnen dat straks ook, want dat dat kan, is wat de Nederlandse Vereniging van Banken garandeert. En ze zeggen ook: bij

vermogenswinstbelasting kunnen wij dat niet. Nou, dat was in ieder geval voor ons wel een heel belangrijk aspect om voor de keuze vermogensaanwas/vermogenswinstbelasting te gaan.

Dan heb je dus ook mensen die echt in de problemen zitten. Nou, die hebben nu ook de mogelijkheid om ... Het gaat dan dus om mensen die echt onvoldoende liquide middelen hebben. Dat kan gebeuren als je een stuk land hebt dat niet verpacht of laag verpacht is en waarvan je geen opbrengst of vruchten hebt. Nogmaals, deze problematiek kennen we ook in box 3. En daar is gebleken dat 99,6% in box 3 voldoende liquide middelen heeft. Bovendien schrijven de banken terecht: in verreweg het merendeel van de gevallen zetten beleggers niet alles vast in een illiquide belegging. Je hoeft de delen 1, 2, 3 van De kern van de economie van Heertje niet gelezen te hebben om te weten dat je iets in aandelen, iets in obligaties en iets in liquide middelen moet doen. Misschien doe je ook nog wel een stukje in vastgoed, maar je gaat niet alles in een volkomen illiquide belegging stoppen.

In 0,4% van de gevallen komt het dus wel voor en daar moeten we natuurlijk een regeling voor treffen. Dan moeten we natuurlijk een betalingsregeling treffen. Ik wil daar bij de verdere uitwerking naar kijken. We moeten het daar in het Kamerdebat over hebben, maar ik ben ook gevoelig voor uw voorbeeld. Want wat doe je dan met iemand die heel hard heeft gewerkt en één beleggingspand heeft, dat gelijk ook zijn pensioen is? Nou ja, misschien moeten we dan wel zeggen: in zo'n situatie stellen we dat vrij. Maar laten we daar een beetje pragmatisch mee omgaan en het niet opblazen tot iets waardoor het hele stelsel niet zou kunnen werken. Ik wil het dus even terugbrengen tot de realiteit en dan vergelijken we uiteraard de vermogensaanwas met de vermogenswinstbelasting.

Ik wijs erop dat er uit echt beleggingsvastgoed gewoon huur komt. Zeker als mensen al langer in vastgoed zitten, hebben ze de bruto aanvangsrendementen gehad. Stel dat ze begonnen met 4%, dan hebben ze door die enorme stijging en de inflatie boven op de huren gewoon goede huurinkomsten. Dus wij gaan in ieder geval met een aanvullende brief komen, waarin we die twee stelsels naast elkaar zetten. Maar we gaan die microberekeningen ook nog eens laten maken, want ik denk dat we dan een toch wat ... In die zin zie ik het dus ook als een uitnodiging om een verdiepingsslag te maken. Ik denk dat we dan een debat kunnen hebben op basis van de cijfers en de feiten.

De voorzitter:

Staatssecretaris, er is een interruptie van de heer Idsinga van de VVD.

De heer **Idsinga** (VVD):

Dank aan de staatssecretaris, want dit is het antwoord dat ik zocht. Ik wil die verdiepingsslag graag maken en het was dan ook mijn handreiking om die samen met de Kamer en samen met de staatssecretaris te maken. Laat ik nog een keer helder maken wat mijn punt met "terug naar de tekentafel" is. Ik denk dat we hier aan de tekentafel zitten! We zijn nu als Kamer bezig om met elkaar een nieuw stelsel te verzinnen. We doen dat samen met de staatssecretaris en ik denk dat dat, zoals het heet, een iteratief proces is. Ik vind het ook goed dat we daarover vandaag met elkaar spreken, want er leven gewoon een aantal zorgen. Laat ik het nog een keer benadrukken, maar ik denk dus dat in de hele voorgeschiedenis wel heel erg uitgegaan werd van dat stelsel dat uiteindelijk tot een aantal schrijnende situaties kan leiden. Ik geef overigens meteen toe dat die voorgeschiedenis vrij kort is. Ik denk dat het inderdaad goed is dat we met elkaar in kaart brengen om hoeveel mensen het uiteindelijk gaat.

Verder zie ik het als een handreiking van de staatssecretaris dat we met elkaar goed gaan nadenken over oplossingen. Een van de oplossingen die de staatssecretaris noemde, is een betalingsregeling. Zo heb ik hem althans geïnterpreteerd. Ik moet daar wel bij zeggen dat die betalingsregelingen weliswaar al bestaan, maar dat ze als ik het goed heb begrepen heel erg beperkt zijn. In de stukken heb ik kunnen lezen dat je zo'n betalingsregeling voor maximaal een jaar krijgt. Ik weet dat niet helemaal 100% zeker is, maar als we echt te maken krijgen met structurele probleemgevallen, moeten we denk ik ook bereid zijn om met elkaar te kijken hoe we daar dan eventueel, als dat een oplossingsrichting zou kunnen zijn, misschien wat extra water bij de wijn kunnen doen. Is de staatssecretaris bereid om over dat soort verderstrekkende oplossingen constructief met ons in gesprek te gaan?

Staatssecretaris **Van Rij**:

De staatssecretaris probeert in ieder geval altijd constructief te zijn. Laat ik daar mee beginnen.

Ik zie dit zelf als een verfijning. Ik heb de cijfers over box 3 al gedeeld. Ik wil daarom een oproep aan de heer Idsinga doen: natuurlijk moet je altijd naar probleemgevallen kijken, maar je moet het wel in z'n totaliteit zien. Verder moeten we ook niet naïef zijn. Er zijn

natuurlijk ook grote beleggers die voor de vermogenswinstbelasting zijn, want die kunnen dat spel heel goed spelen en uitstel van die heffing doen. Ik kom nog op het vastgoed terug, want ik heb het nu niet over de vastgoedbeleggers. Ik heb het over aandelen en meer liquide middelen. Als fiscalist zeg ik ook juridisch dat het realisatiebeginsel het allermooiste is. We gaan het er nog over hebben, maar de banken gaan er niet aan meewerken. En als de banken niet meewerken, dan kunnen wij een stelselwijziging willen, maar dat gaat dan gewoon niet werken. We hebben die banken namelijk keihard nodig voor die 70% of 80% van die andere gevallen.

Ik wil dus graag die verdiepingsslag maken. Ik zie het ook helemaal niet als "terug naar de tekentafel". Ik zie het als "verder aan de tekentafel". Maar ik wil wel een beetje vaart maken, want ik voer het coalitieakkoord op dat punt uit.

De voorzitter:

De heer Idsinga heeft geen nadere vraag. Dit geeft me wel even de gelegenheid om de leden te memoreren dat we interrupties kort en bondig doen. Dit was een hele lange inleiding voor een relatief korte vraag, meneer Idsinga. Ik verzoek dus om de interrupties beknopt te houden. Het geeft me verder ook de gelegenheid om te melden dat een aantal leden van deze commissie ondertussen in andere debatten zitten of zullen gaan zitten. Dat betekent dat de kijkers thuis af en toe een lege stoel zien, maar dat is dus omdat er meerdere debatten tegelijkertijd plaatsvinden.

Ik geef het woord weer aan de staatssecretaris en hij vervolgt zijn betoog.

Staatssecretaris Van Rij:

Ik zie dat als een extra aanmoediging om ook zelf snelheid te maken.

Ik geloof dat het de heer Nijboer was die de laatste brief van de Nederlandse Vereniging van Banken citeerde. Maar ook anderen, bijvoorbeeld de heer Omtzigt, hebben gewezen op het boxhoppert van box 3 naar box 2. Wat ik zelf zo interessant vond aan die brief van de Nederlandse Vereniging van Banken is dat zij ... Ik zeg dat ook tegen de heer Idsinga die hierover met mevrouw Van Dijk een motie heeft ingediend. We komen nu namelijk bij het kernprobleem in box 2. Het kernprobleem in box 2 is: wat is ondernemingsvermogen en wat is beleggingsvermogen? U weet dat wij dat inzicht niet op jaarbasis kunnen geven. We weten dat wel op het moment dat de aandeelhouder overlijdt of de aandelen schenkt, want dan doet hij een beroep op de

bedrijfsopvolgingsfaciliteit. Dan is het ook zijn belang om aan te tonen wat ondernemingsvermogen en wat beleggingsvermogen is.

Wat stelt de Nederlandse Vereniging van Banken nu voor in dat ene zinnetje? Je zou kunnen overwegen om de vermogensaanwas in box 3 in te voeren voor het beleggingsdeel van box 2. Met andere woorden, dan heb je geen uitstel van heffing voor de beleggingen. Ik denk dat dat een heel interessante gedachte is om uit te werken. We moeten daarover met de Nederlandse Vereniging van Banken verder praten, want dat zeggen ze niet voor niks. Zij kunnen waarschijnlijk ook de gegevens daarvoor aanleveren bij de Belastingdienst en de belastingplichtigen, de bv's waar het om gaat. Ten tweede nog even een zijopmerking: we hebben niet voor niets de Wet excessief lenen bij eigen vennootschap naar de Tweede Kamer gestuurd. Dat is natuurlijk ook een instrument dat we in het huidige stelsel kunnen richten op het lenen vanuit de bv om het vervolgens in box 3 te beleggen. De schuld was aftrekbaar. Dat passen we nu aan in de spaarvariant om dat tegen te gaan. Daar ga ik graag het verdere debat met u over aan. Dan de vraag: kan je een vermogensaanwasbelasting invoeren, waarbij je de vruchten en de aanwas belast? Je zou daar ook nog een vermogensbelasting naast kunnen zetten. Dat is een politieke keuze. Die cumulatie kan, maar je moet er wel goed op letten dat er een samenloop is. Vroeger mocht je nooit meer dan 68% van je inkomen betalen aan inkomstenbelasting en vermogensbelasting. Je moet dan natuurlijk ook goed nadenken over wat dan de vermogensbestanddelen aan de actiefzijde en de passiefzijde van de balans zijn, maar daar gaan we het nog over hebben als het initiatiefwetsontwerp behandeld wordt. De landsadvocaat heeft daar wel voor gewaarschuwd. Dat advies hebben we al meegestuurd. Die heeft, kijkend naar het arrest van de Hoge Raad van 24 december, gezegd: pas op dat je mede door die cumulatie niet in strijd bent met artikel 1 van het EVRM.

De voorzitter:

Er is een vraag van de heer Nijboer namens de Partij van de Arbeid.

De heer Nijboer (PvdA):

De staatssecretaris geeft heel helder antwoord. Hij zegt: dat kan; dat is een politieke keuze. Hij geeft overigens wel aan waar je dan rekening mee moet houden. Mijn vraag is: is deze variant ook serieus onderzocht? In de brief staat een vergelijking tussen de vermogenswinstbelasting en de vermogensaanwasbelasting, en de voor- en nadelen

daarvan. Die vergelijking kan ik volgen, maar is een combinatie tussen een vermogensbelasting, of een progressieve vermogensbelasting, en een vermogensaanwasbelasting, die ook in andere landen best gangbaar is, onderzocht? Zo ja, zouden we dat mogen hebben? Zo nee, zou u dat dan nog eens goed willen bezien?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Het kabinet is geen voorstander van die cumulatie. Als je de vermogensaanwas gaat belasten ... Daarmee kom ik meteen op een andere vraag, over de budgetneutraliteit. Dat was ook een vraag van u, meneer Nijboer. De huidige opbrengsten zijn, ondanks alle nadelen van het box 3-systeem en het naderende einde van het box 3-systeem, wel solide. Zo werd het ook altijd verdedigd. De opbrengst zit altijd rond de 4,5 miljard. Het is een politieke keuze of je wilt dat die hoger is. Die discussie, over de verdeling van vermogen, gaan we sowieso krijgen. Wij denken dat je ook met die vermogensaanwas en het uitgangspunt van budgetneutraliteit voldoende inkomsten voor de Staat kunt hebben, maar ook dat is natuurlijk een keuze. Als je die hoger wilt hebben, dan heb je knoppen waar je aan kunt draaien binnen de vermogensaanwas. Het is niet nodig om daarbovenop nog een vermogensbelasting in te voeren. Dat maakt het complex. Maar nogmaals, dat is uiteindelijk een politieke keuze die gemaakt moet worden. Wat ik in ieder geval wel zal doen, met de nodige aannames, is kijken naar de geschatte budgettaire opbrengst bij een systeem van vermogensaanwasbelasting. Ik denk dat dat ook hoort bij de toezegging die ik net gedaan heb. Want dat zal wel gaan schommelen. Ik zal ook kijken naar de budgettaire opbrengst bij een vermogenswinstbelasting. Als je een bepaalde gewenste opbrengst wilt hebben, kom je vanzelf op de vraag of je die vermogensbelasting, de een of de ander, of allebei, wel of niet nodig hebt. Dat zal de uitkomst moeten zijn van een politiek debat over vermogensverdeling.

De **voorzitter**:

Ik kijk even of de heer Nijboer nog een vervolgvraag heeft. Die heeft hij.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Een groot voordeel van een progressieve vermogensbelasting is natuurlijk de solide opbrengst, want je belast het vermogen. Dat verandert natuurlijk wel wat gedurende het jaar, maar dat is natuurlijk niet een groot verschil. Dat zou een groot voordeel zijn ten opzichte van het huidige stelsel: een stabiele opbrengst voor de overheid over de jaren.

Dat is eigenlijk een beetje vergelijkbaar met de huidige situatie met box 3. Eigenlijk is dat ook een vermogensbelasting, maar we noemden dat niet zo. Dat is wel anders in dit stelsel. Als de staatssecretaris zegt dat die solide opbrengst het uitgangspunt is, dan zou het voorstel van de linkse oppositie op dat punt eigenlijk beter scoren. Zeker als je een combinatie doet, heb je dat element er ook nog bij.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Zoals gezegd kiezen we daar niet voor, maar laten we die discussie vervolgen op basis van wat doorrekeningen met aannames. Daar zou je dan ook weer box 2 bij moeten betrekken; die heb ik er toch maar weer even bijgehaald. Laat ik beginnen met de maatregelen die in de Voorjaarsnota zijn aangekondigd, want die zijn het meest actueel. Die gaan tot een hogere opbrengst leiden in box 2: de combinatie van het verkorten van de eerste schijf naar twee ton als het om die 15% gaat, het differentiëren van het ab-tarief en de doelmatigheidsmarge. Dat is het antwoord dat ik nu kan geven op die vraag, die door meerderen is gesteld.

De **voorzitter**:

Dan zijn er nog vragen van de heer Grinwis en de heer Ephraim. Ik begin met de heer Ephraim van de Groep Van Haga.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Als ik het goed begrijp, hoor ik de staatssecretaris zeggen dat de banken niet zullen meewerken aan een vermogenswinstbelasting. Ik denk dat ze hetzelfde zouden hebben gezegd als we dat gevraagd hadden aan het begin van de invoering van de Wwft, UBO, KYC en CDD. Maar als het een wet is en er sancties op staan, moet je eens kijken hoe snel ze het wel kunnen. Hoe denkt de staatssecretaris daarover? Het zou toch te gek zijn als een commerciële organisatie zegt dat ze het gewoon niet doet, nog afgezien van het feit dat de Staat bij twee banken grootaandeelhouder is? Hoe denkt de staatssecretaris daarover?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ik wil toch echt verwijzen naar de inhoud van de brief die de banken daarover hebben gestuurd. Die hebben nog eens een keertje op een rijtje gezet waarom een vermogenswinstbelasting technisch gezien heel ingewikkeld voor ze is. Dan moet je

namelijk over een hele lange periode gaan bijhouden wat de kostprijs is, maar er wordt natuurlijk ook voortdurend gemuteerd in aandelenportefeuilles. Dat weet u als geen ander met uw bancaire verleden. Dit is precies een van de problemen in al die stelsels waarin dat is ingevoerd. Bovendien is het voordeel van de vermogensaanwas dat het niet alleen de Nederlandse banken zijn; ook de buitenlandse banken kunnen op jaarbasis de relevante gegevens voor hun Nederlandse beleggers aanleveren en ze moeten dat ook doen. Het is dus geen kwestie van: we zullen dit wel even bij wet opleggen. We moeten ook een beetje naar redelijkheid en proportionaliteit kijken.

De **voorzitter**:

Ik zie geen vervolgvraag van de heer Ephraim. Klopt dat? Toch wel.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Het bewaren van kostprijzen en dat soort zaken is inderdaad best ingewikkeld, maar bijna alle banken hebben of hadden een grote vermogensbeheertak. Exact dezelfde problematiek speelt ook als je rendementen wilt berekenen over een langere periode. Ik zie eigenlijk niet in waarom ze dat niet zouden kunnen. Hoe denkt de staatssecretaris daarover?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ik doe het heel kort: dan verwijs ik toch echt even naar de brief van de Nederlandse Vereniging van Banken, want die maakt juist het onderscheid tussen de vermogensbeheertak, de grote beleggers, en die 70% van belastingplichtigen die gewoon spaartegoeden en kleine fondsjes hebben.

De **voorzitter**:

Dan geef ik het woord aan de heer Grinwis, maar voordat ik dat doe, wil ik toch even opmerken dat we nog één uur hebben voor het debat. Dus nogmaals de oproep: kort en bondig, alstublieft.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Precies, voorzitter, we hebben nog één uur voor het debat. Laten we dat benutten. Mijn vraag gaat over arbitrage tussen box 2 en box 3. Ik ga eigenlijk door op de Nederlandse Vereniging van Banken, want volgens mij zei de staatssecretaris in een bijzin dat de

Nederlandse Vereniging van Banken wel een mogelijkheid ziet om het beleggingsdeel binnen box 2 ook te behandelen in het regime met een vermogensaanwasbelasting. Hoe groot acht de staatssecretaris het risico van arbitrage tussen box 3 en box 2? Hoe ver kun je gaan met het oplossen daarvan door ook een vermogensaanwasbenadering in box 2 toe te gaan passen? Wil de staatssecretaris dat alleen voor wat de Nederlandse Vereniging van Banken even aanreikt op dat beleggingsdeel of moet dat breder? En wordt dat meegenomen in het wetsvoorstel dat de staatssecretaris naar de Kamer gaat sturen of ziet dat echt alleen op box 3?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Om met de laatste vraag te beginnen, dat ziet alleen op box 3. En het was de heer Omtzigt die terecht zei ... Dan ga ik toch even een voorbeeld geven. Stel dat je 10 miljoen in aandelen hebt in box 3, en je je geweldig verzet tegen die vermogensaanwas. Je zegt: we maken 8% indirect rendement en ik verkoop die aandelen niet, en ik moet belasting betalen. Nou, dan stort je die 10 miljoen aan aandelen in box 2; dat is aandelenkapitaal dat wordt uitgegeven. Vervolgens ga je gewoon door en betaal je pas belasting als je verkoopt. Nu zegt de Nederlandse Vereniging van Banken dat je ook een vermogensaanwas in box 2 zou kunnen doen -- zo lees ik dat althans -- zodat zo'n belegger helemaal niks heeft aan die arbitrage. Maar het heeft nog een ander voordeel. Zie ook de motie-Idsinga/Van Dijk, waarover ik op dit moment geen informatie kan geven. In de discussie die wij hier altijd voeren zegt een meerderheid van de Kamer: ondernemingsvermogen moet je ondernemingsvermogen laten, omdat dat vermogen wordt geherinvesteerd en weer werkgelegenheid creëert. Maar in box 2 zit ook beleggingsvermogen, alleen weten we niet hoe groot het ene of het andere is. Misschien is dit wel een methode om dat beleggingsvermogen jaarlijks te gaan belasten. Zo bedoelde ik het.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dan heb ik dat goed begrepen. Alleen is mijn vraag wat de staatssecretaris doet met de uitspraak dat het misschien wel een interessante methode is om in dit probleem eigenlijk twee vliegen in één klap te slaan. Welke actie gaat de staatssecretaris hierin ondernemen? Gaat hij dit verder onderzoeken? Gaat hij hier een brief over schrijven met mitsen en maren en voordelen? Komt hij met een voorstel hiervoor in het Belastingplan

2023? Wat is dus het handelingsperspectief dat de staatssecretaris aan zijn "misschien"-uitspraak knoopt?

De voorzitter:

Het begon kort en krachtig, maar we hebben nu zeven vragen ineen.

Staatssecretaris Van Rij:

Ik zal heel kort zijn. Natuurlijk ben ik op een idee gebracht. Ik had het zelf niet bedacht; alle eer aan de Nederlands Vereniging van Banken, die hiermee komt. We moeten nog antwoord geven op die motie, en in dat antwoord zal ik erop terugkomen.

De voorzitter:

Ik zie geen verdere vragen. De staatssecretaris vervolgt zijn betoog.

Staatssecretaris Van Rij:

We hebben het al gehad over de ICT en de vooraf ingevulde aangifte, en gezegd dat we dat nog eens goed verder zullen uitwerken in de vergelijking. We hebben het ook over Capgemini gehad.

De heer Stoffer had gevraagd naar de ketenpartners. Ook daar ben ik op ingegaan.

Dan was er de vraag van u, voorzitter, namens de D66-fractie, om eens per kwartaal te gaan rapporteren. Een rapportage is prima. Vindt u het ook goed dat we dat eens in het halfjaar doen tenzij zich dingen voordoen waarvan we vinden dat de Kamer ze meteen moet weten? Dan zou ik het overigens altijd doen. Dat is het antwoord op die vraag.

Dan het vastgoed, en met name wat we in de brief hebben geschreven over het forfait.

Even voor alle duidelijkheid: als we voor vermogensaanwas kiezen, worden de huren belast minus de kosten in dat jaar, en dan gaat het dus om de vraag hoe we de vermogensaanwas gaan belasten. De ketenpartners, dus de banken, kunnen die informatie niet aanleveren en de verzekeraars ook niet. Die moet dus van de belastingplichtige komen. Wij zijn met de Waarderingskamer in gesprek om er toch naar te kijken. Want wat is het meest objectieve criterium? Dat is de WOZ-waarde, alleen loopt die een jaar achter. We beginnen dus met een forfait op de vermogensaanwas. Daarbij gaat het natuurlijk om een index. Er zijn natuurlijk heel veel indexen. Na het sluiten van het jaar weet je precies wat de waardeontwikkeling van huizen, bedrijfsgebouwen, hotels et cetera is geweest. Daarna zullen we dan met een veel

gerichter forfait komen dan in het huidige stelsel, zoals dat altijd gewerkt heeft in box 3. En uiteindelijk willen we toch tot één basis komen. Daarover zijn we ook met de Waarderingskamer in gesprek. Ik ben er geen voorstander van want dan maak je het weer te ingewikkeld, maar theoretisch zou je vermogensaanwas kunnen doen voor het ene en vermogenswinstbelasting voor het vastgoed, zo heb ik ook in de literatuur gelezen. Ik begrijp dat als gedachte, maar dan wordt het wel weer heel ingewikkeld. Ik heb daarnet iets gezegd over het voorbeeld van de heer Idsinga van de hardwerkende ondernemer die één beleggingspand heeft. Je zou misschien moeten kijken of je dat soort situaties kunt uitzonderen.

De voorzitter:

Dat roept vragen op. Allereerst de heer Alkaya van de SP.

De heer Alkaya (SP):

Ik had aan de staatssecretaris ook gevraagd of het de uitvoering niet juist erg zou versimpelen als je de waardedalingen bij vastgoed uit de verliesverrekening zou laten. Ik heb ook gevraagd wat eigenlijk de toegevoegde waarde is van die verliesverrekening als het gaat om vastgoed, aangezien de huurinkomsten vaak gewoon blijven doorgaan en gewoon belast worden. Waarom zou je een waardedaling van het vastgoed zelf daarop in mindering brengen?

Staatssecretaris Van Rij:

Wij proberen eigenlijk toch een zo rechtvaardig mogelijk systeem te bedenken. Daar kun je natuurlijk over discussiëren, maar laten we zeggen dat we een systeem proberen te bedenken waarbij je echt uitgaat van realisatie, zoals het echt door de belastingplichtige beleefd wordt. Als je vermogensaanwas doet in de plus, moet je die ook in de min doen. Dat is eerlijk. Ik maak weer even de vergelijking met de stam en de waardeaan groei. Dat kan een plus zijn en dat kan een min zijn. Dan kun je niet zeggen: nee, de min doen we niet maar de plus wel, dus de vruchten belasten we wel. Als je het eerlijk doet, moet je uitgaan van de vruchten minus de kosten. Maak je het daar wat ingewikkelder mee? Ja. Dan krijg je vervolgens de vraag van de verliesverrekening, die terecht gesteld is. Daar komen we nog op terug, maar op zichzelf hoort dit erbij. We gaan er als optimistische mensen altijd van uit dat alles groeit, maar we hebben nu toevallig een jaar waarin het er wat minder uitziet, en het zou nog weleens over een langere periode zo kunnen zijn. Dat

maakt het stelsel natuurlijk ook wel gevoelig, met het oog op de discussie die we daarnet hadden, qua budgettaire opbrengst. Dat zie ik. Dat is het voordeel in uw optie. U zegt: als het een negatieve vermogensaanwas is, dan niet. U legt er een bodem in, net als bij box 3. Maar wij zeggen: het is én het een, én het ander.

De voorzitter:

Een vervolgvraag van de heer Alkaya.

De heer Alkaya (SP):

Het risico van dit soort discussies is dat je het, als je op een hoog abstractieniveau spreekt, in de retoriek al snel aannemelijk kunt laten klinken. Natuurlijk, als je het de ene kant op doet, moet je het ook de andere kant op doen. Daarvan denkt iedereen: ja, dat klinkt wel redelijk. Maar als er dus sprake is van een waardedaling, betaal je daarover ook geen belasting. Dat is redelijk; dat is hoe het werkt. De vraag is alleen of je dan dat verlies in het komende jaar moet kunnen verrekenen. En dat is toch echt een politieke keuze. Het zou het veel simpeler maken als je de optie om de waardedaling er in een volgend jaar van af te trekken omdat je verlies hebt gemaakt, niet aanbiedt. En als je ook de hoge vermogensongelijkheid in het land in ogenschouw neemt, net als de aangenomen Kamermotie en de ambities van de coalitiepartijen op dat punt, dan zou het ook nog eens aansluiten bij een politiek breed gedragen doel. Dus waarom weegt dat rechtvaardigheidsgevoel van de staatssecretaris hier zo zwaar?

Staatssecretaris Van Rij:

Dat is niet op een hoog abstractieniveau. Mij is gevraagd om te kijken naar het coalitieakkoord. Het kabinet is gevraagd om met een stelsel te komen waarin we het werkelijke rendement gaan belasten. Nou, het werkelijke rendement is bij vastgoedbedrijven de huur, en dat is de vermogensaangroei maar natuurlijk ook de vermogensdaling. Dat is namelijk ook de werkelijkheid die de belegger of de belastingplichtige voelt. Dat is heel wat anders dan een forfait. We hebben nu twintig jaar het forfait en de forfaitgedachte meegemaakt, maar die staat heel erg af van de realiteit, zowel bij de plussen als bij de minnen. Nou, daar willen we nu van af.

De voorzitter:

Dan toch de laatste interruptie van de heer Alkaya.

De heer **Alkaya** (SP):

Ja, zijn het er maar drie? O, het is bijna nooit een oneven aantal. Dat is ook nieuw. Tot slot dan een vraag aan de staatssecretaris ter bevestiging. Je zou er een ondergrens aan kunnen stellen, zodat waardedaling de belasting wel zou kunnen verminderen, maar nooit zo ver dat het leidt tot een verrekening van het verlies in het volgende jaar. Ik zou graag van de staatssecretaris bevestigd willen hebben dat dat de uitvoering in ieder geval wel zou versimpelen. Dan hebben wij hier de afweging te maken hoe rechtvaardig we dat vinden, maar uitvoeringstechnisch is het juist een verbetering.

Staatssecretaris **Van Rij**:

We komen nog terug op de vraag hoe we de verliesverrekening willen doen. We hebben nu drie jaar terug en negen jaar vooruit in box 1, en ik geloof één jaar terug en zes jaar vooruit in box 2. En straks gaan we de vraag krijgen bij box 3 of we het één jaar terug kunnen doen, ja of nee. Daar komen we nog op terug, en ook op de lengte.

De **voorzitter**:

Dan was er nog een vraag van de heer Idsinga van de VVD.

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik ga even terug naar voor het punt waar de staatssecretaris net zijn verhaal stopte omdat hij door de heer Alkaya werd geïnterrupteerd. Even terug naar die discussie rondom vermogensaanwas en vermogenswinst. De staatssecretaris zei dat die vermogensaanwas eigenlijk het enige is wat de banken aankunnen. Oké, dat snap ik, maar toen kwamen we zonet bij het vastgoed. We komen straks waarschijnlijk ook bij een aantal andere vermogenscategorieën waar je die banken niet voor nodig hebt. Sterker nog, die banken hebben daar helemaal geen rol in. Bij vastgoed is het de WOZ-waarde en bij incurante aandelen in familiebedrijven onder de 5% zijn dat waarderingen, waarschijnlijk door accountants. Zou het systeem ten aanzien van die categorie waarvoor we de banken niet nodig hebben toch niet eenvoudiger zijn als je daarvoor toch iets meer richting de vermogenswinstgedachte zou gaan, en dan met name ten aanzien van die punten die ik net noemde, dus de punten waar je de banken niet bij nodig hebt?

Staatssecretaris **Van Rij**:

We moeten hierbij wel steeds voor ogen houden dat de banken verreweg de grootste groep bestrijken. Daar zijn we het over eens. Voor vastgoed heb ik gezegd wat nu de gedachten zijn, en dan heeft u het eigenlijk over de niet-vastgoedcategorieën, de overige, bijvoorbeeld een familiebedrijf waarin een aandeelhouder 2% heeft en geen aanmerkelijk belang heeft. Hij kan die aandelen niet verkopen, alleen binnen de familie en onder strakke voorwaarden et cetera. Afhankelijk natuurlijk van de winstgevendheid van het familiebedrijf zijn we het erover eens dat als er dividend wordt uitgekeerd, daar gewoon belasting over betaald moet worden. Dat is de vrucht. Ik denk dat we daar in de uitwerking naar moeten kijken. We hebben dat overigens ook in de brief benoemd: er zijn een aantal onderdelen waar we nog naar moeten kijken. We moeten kijken of het probleem echt zo groot is als het wordt opgediend. En dan kom ik toch weer terug bij wat ik daarnet zei. Als dat het enige bezit van iemand is, kan het een probleem zijn. Maar als zo iemand nog flinke spaartegoeden of andere liquiditeiten heeft, is dat misschien niet zo. Laten we dat in de uitwerking gewoon goed onderzoeken. Het is misschien een beetje raar voor degenen die mijn achtergrond kennen, want je kunt vanuit een calvinistische achtergrond een heel negatief mensbeeld hebben, maar we moeten niet van de nadelen en van de meest ernstige situaties uitgaan. We proberen nu een stelsel te bedenken waarbij toch de grootste gemene deler ... Dat wil ik hier echt benadrukken. Die spaarder, waar we het hier tien jaar lang over gehad hebben in het parlement, zal blij zijn met dit nieuwe systeem. Die zal begrijpen dat hij belasting betaalt over de rente. De situaties die u benoemt gaan we in kaart brengen en daar komen we op terug. We moeten kijken of we daarvoor in de uitwerking oplossingen vinden, maar ik heb daarin een positieve grondhouding.

De heer **Idsinga** (VVD):

Ik heb geen vraag meer, maar een opmerking. Ik ben het op het punt van de kleine spaarder helemaal eens met de staatssecretaris. Dat is absoluut waarvoor we hier in eerste instantie zitten. Dat is ook wat de Hoge Raad heeft getriggerd om met zijn uitspraken te komen. Ik denk dat het inderdaad van belang is dat we in ieder geval voor de kleine spaarders een goede nieuwe regeling gaan treffen. Daar steun ik de staatssecretaris in. Dat neemt niet weg dat het niet zo moet zijn dat we aan de andere kant weer allemaal mensen in de problemen brengen. Daarom vind ik het onderzoek

ook zo belangrijk. Dat is even de context van mijn vraagstelling, maar dank voor de antwoorden.

De **voorzitter**:

Dat was geen vraag, dus ik ga door met een andere vraag, van mevrouw Maatoug namens GroenLinks.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Ja, want ik ben in de basis een optimist, maar deze beantwoording roept het calvinistische bij mij naar boven. Dat was niet de bedoeling, hoor ik de staatssecretaris nu zeggen, maar toch gebeurde het! Ik wil even teruggaan naar het begin van het betoog. De staatssecretaris zei: wij leggen dit niet zomaar voor; wij denken dat dit kan. Dat verstond ik heel goed, maar een van de vragen die ik had gesteld, is de volgende. In een wereld waarin het dus niet meezit en je pech hebt, meegenomen de ervaring op dit dossier, ligt er een flinke klus met drie opgaven. Het is geen fijne vraag, want je hoopt dat je het allemaal kunt doen, maar wat is de prioritering? Wat heeft dan prioriteit?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Gewoon qua planning gaan we nu, in juli, de bezwaarschriften afhandelen voor vóór 4 augustus. Dat gaat om de hersteloperatie, dus voor degenen die massaal bezwaar hebben ingediend over de periode 2017-2020 en wiens bezwaar gehonoreerd is. Daarna handelen we ook de aangiftes voor 2021 af, gebaseerd op de spaarvariant. We leggen alsnog de aanslagen op die nog niet waren opgelegd over de jaren 2017 tot en met 2020 conform de spaarvariant.

Dat is allemaal operatie juli-augustus-september. We moeten knallend hard werken. Ik heb veel respect voor de ambtenaren zowel bij wetgeving als bij de Belastingdienst, die echt een meer dan 40-urige werkweek hebben. Ik had niet de indruk dat ze ooit een 40-urige werkweek hadden, maar dat is zeker niet zo vanaf 10 januari, want die moeten ook die spoedwetgeving maken die we gaan bespreken bij de behandeling van het Belastingplan na Prinsjesdag. Dat betreft 2023 en 2024. Tegelijkertijd moeten ze ook nadenken over wetgeving voor 2025. Daar zijn ze ook al mee bezig. Dus willen we dat halen in 2025, dan hebben we eigenlijk een nog niet afgerond wetgevingstraject, zoals de Nederlandse Vereniging van Banken ook in haar eerste brief schrijft. Medio volgend jaar moet de wet er wel zijn om die te kunnen implementeren, zowel van de kant van de

ketenpartners als de Belastingdienst, die daar natuurlijk ook al mee bezig is. Dat is de tijdsvolgorde. Als er ergens een kink in de kabel komt, dan komen we bij u terug, want tegelijkertijd zitten we in een langjarige moderniseringsoperatie van de ICT. Die is natuurlijk niet versneld door de box 3-problematiek, maar dat hebben we al eerder met u gedeeld. Dus prioriteit hebben dat herstel vormgeven, die spoedwetgeving erdoor krijgen en tegelijkertijd dit traject in gang zetten.

De voorzitter:

In tweede aanleg, mevrouw Maatoug.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Ik hoop dat onze gedeelde positieve aard de werkelijkheid wordt; laat ik daar even duidelijk over zijn. Maar ik ken deze staatssecretaris ook als een realist. Die laatste woorden nemen wij ons zeer ter harte. Dat roept de vraag op die wij ook eerder hebben gesteld, namelijk: is het niet goed om een stuk druk van de ketel af te halen door bijvoorbeeld voor een minder complexe overbruggingsregeling te kiezen en daarbij, hoewel misschien niet wenselijk, zo veel mogelijk bij de bestaande situatie aan te sluiten en de juridische argumentatie aan te passen en te zeggen dat de grondslag nu een vermogensbelasting is? Daardoor minimaliseren we het risico dat we nog langer gaan overbruggen, wat capaciteit kost, en kunnen we alle ballen richten op het zo snel mogelijk en met zo min mogelijk risico invoeren van dat nieuwe rechtvaardige stelsel.

Staatssecretaris **Van Rij**:

De invoering van een vermogensbelasting kost ten minste een jaar. Dat hebben wij ook geschreven in de brief van 15 april. Dan zijn we niet eerder dan 1 januari 2024 en als we pech hebben 1 januari 2025. Het klinkt aardig zoals u het zegt, maar zo eenvoudig is het niet. Je kunt niet zeggen: o, het is box 3; we draaien even aan een paar knopjes. Nee, als het een echte vermogensbelasting is met alle vermogensbestanddelen erin, dan zul je met vrijstellingen en tarieven moeten werken en krijg je ook weer een nieuw wetgevingstraject. Het maken van de spaarvariant is uitvoeringstechnisch voor de Belastingdienst eenvoudiger dan een vermogensbelasting gaan invoeren in de huidige box 3, want dat doen we nu al voor de hersteloperatie. Het voorstel is om die lijn de komende jaren door te trekken totdat we het nieuwe stelsel hebben, maar daarover komen we nog met elkaar in debat.

De voorzitter:

Ik zie geen verdere vragen. Ik vraag de staatssecretaris zijn betoog te vervolgen.

Staatssecretaris **Van Rij:**

Voorzitter. Er was nog een vraag van mevrouw Maatoug over kunst, als ik me niet vergis. Ik zou willen voorstellen dat we daar in de verdere uitwerking op terugkomen. Alle vrijstellingen die er nu in box 3 zijn, willen we zo veel mogelijk continueren, ook wat kunst betreft, tenzij je kunst hoofdzakelijk als belegging hebt. Dat is 70% of meer. Daar ligt de bewijslast bij de inspecteur. Dat is mijn antwoord daarop, maar ik stel voor dat we daarop terugkomen in de verdere verfijning, verdieping en vergelijking. Hetzelfde geldt bij de vermogenstoets; dat moeten we goed laten zien. Dat betreft een andere vraag. Die is van u, geloof ik, voorzitter. We hebben nu gezien dat het verzamelinkomen naar zestien regelingen doorwerkt. Dat zien we ook bij de hersteloperatie. Uiteraard hebben we ook dat in de brief gemarkeerd. Ook die verdere verfijning willen we in het vervolg oppakken. Ik kan natuurlijk niet zien hoe snel dat zal gaan, maar in het coalitieakkoord is wel iets gezegd over de toeslagen: de kinderopvangtoeslag moet nog deze periode vervangen worden door een subsidie. Ook de huurtoeslag wordt anders. Dat moet je daar natuurlijk ook in meenemen.

De voorzitter:

Volgens mij heeft mevrouw Maatoug van GroenLinks toch nog een vraag over kunst. Ik waarschuw haar dat dit haar allerlaatste interruptie is.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Dit is geen vraag, voorzitter. Ik had gezegd dat de bewijslast bij de inspecteur ligt. Maar hoe bewijst hij of zij dat dan? Dat kan ook meegenomen worden in de brief, en dan is dat de toezegging. De staatssecretaris mag hierop ook antwoorden, maar het is een verzoek om verduidelijking, geen vraag.

Staatssecretaris **Van Rij:**

In de praktijk is dat heel ingewikkeld. Dat is gewoon ongelofelijk ingewikkeld. Het kost de Belastingdienst echt heel veel capaciteit om dat bewijsrechtelijk rond te krijgen. Dat zou

een volgende vraag op kunnen roepen -- moet de bewijslast in voorkomende situaties niet worden omgedraaid? -- maar die ga ik u niet in de mond leggen.

De **voorzitter**:

Goed. Mevrouw Maatoug stelt nadrukkelijk geen vraag. Voordat de staatssecretaris verdergaat, is er toch nog een vraag van de heer Ephraim van de Groep Van Haga.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Met excuus aan de staatssecretaris: ik zeur toch nog even door over een ander onderwerp. Ik had de brief van de Nederlandse Vereniging van Banken niet goed gelezen, waar de staatssecretaris terecht naar verwees. Daarin staat dat er geen systemen zijn om particuliere cliënten op een gestructureerde wijze te informeren over resultaten et cetera et cetera. Dat verbaast mij, want ik krijg van mijn bank gewoon kwartaalrapportages met daarin gerealiseerde winsten, ongerealiseerde resultaten, kostprijzen et cetera. Die techniek is er dus wel. Die is er sowieso al, want alle banken hadden al een soortgelijk systeem voor het prop trading book. Dat kan niet anders. Ik zou de staatssecretaris dus toch willen verzoeken om nog eens zeer nadrukkelijk met de NVB te gaan praten. Is het werkelijk onmogelijk of is het onwil? Of ziet men de bui al hangen en heeft men geen zin om een tweede keer als een soort poortwachter te functioneren? Dat kan ik mij best voorstellen. Maar als zij zeggen dat die rapportages of systemen er niet zijn, dan ga ik een hartig woordje spreken met mijn bank, want dan krijg ik elk kwartaal sprookjesboeken geserveerd.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ik denk dat de heer Ephraim in de gelukkige omstandigheid verkeert dat hij een zo groot vermogen heeft dat de bank bereid is om dat soort vermogensrapportages aan hem te geven. Wat de Nederlandse Vereniging van Banken hier volgens mij zegt -- maar ik ga het dubbelchecken -- is dat zij dat niet doen voor de mensen die iets minder te beleggen hebben. Dat zijn de kleinere fondsen. Dat inzicht heb ik zowel bij de een als bij de ander nog door mijn praktijkervaring. Wat u zegt, herken ik bij grote beleggers. Nou, dan zit je in een bepaalde categorie, in de vermogensbeheertak, zoals u al zei. Maar als je gewoon in een aandelenfondsje zit van ABN AMRO -- u noemde een staatsbank -- dan krijg je dat inzicht in alle plussen en minnen niet. Dan krijg je niet zo'n gedetailleerd

overzicht. Je krijgt een mooi overzicht zoals dat bij de Belastingdienst wordt aangeleverd.

De heer **Ephraim** (Groep Van Haga):

Even een korte opmerking. Dat begrijp ik uiteraard. Het gaat er mij om dat wordt gezegd dat de systemen er niet zijn. Die systemen zijn er wel. Ze zouden moeten worden aangepast. Misschien is het het kind met het badwater weggooien, qua kosten-benefits. Dat kan heel goed, maar ik maak er een beetje bezwaar tegen dat wordt gesuggereerd dat het er niet is en dat het niet kan, en daarom zeur ik ook even door. Dat is een beetje mijn punt. Mijn excuus dat ik een beetje doorzeur.

De **voorzitter**:

De staatssecretaris krijgt het woord, maar er is even een omissie aan mijn zijde, want de heer Ephraim had al drie interrupties gepleegd. Dit was dus de laatste. Ik ga de staatssecretaris toch vragen om daar heel kort op in te gaan, maar diens interrupties waren dus al op.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ik zie het helemaal niet als gezeur. Ik zeg gewoon toe dat we dit gaan bespreken, want we moeten ook geen beelden hebben die niet juist zijn. We gaan dit dus dubbelchecken.

De **voorzitter**:

De staatssecretaris vervolgt zijn betoog.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Voorzitter. Door uzelf is aandacht gevraagd voor het armoede- en schuldenbeleid. Een ouder die een vordering heeft op een kind, scheldt die schuld bijvoorbeeld kwijt omdat het kind in grote problemen zit. Daar moeten we natuurlijk naar kijken, zodat het kind niet ineens belasting over de vermogensaanwas moet betalen die het niet kan betalen. Dat vind ik toch echt in lijn met hetgeen de heer Idsinga bij een aantal voorbeelden heeft genoemd. Dat is allemaal verdere verfijning. Daar moeten we gewoon serieus naar kijken. We hebben het niet voor niets in de brief genoemd.

De **voorzitter**:

Ik kijk even naar collega Nijboer. Wilt u even het voorzitterschap van mij overnemen, zodat ik een vraag kan stellen?

De heer **Nijboer** (PvdA):

Zeker.

Voorzitter: Nijboer

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer De Jong voor een interruptie.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Ik vroeg toch heel concreet aan de staatssecretaris of hij wil toezeggen dat hij dat uitdrukkelijk meeneemt. Hij impliceerde het al, maar ik zou toch wel willen dat dit wordt meegenomen. Ik snap dat dit nu niet precies aan de orde is, maar ik vind het belangrijk dat hij dat meeneemt.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ja, dat doen we bij de verdere uitwerking.

Dan de heer Omtzigt. Hij schetst een beeld bij deze hoge inflatie, en daarmee heeft hij natuurlijk een punt. Stel dat de rente op de spaartegoeden iets gaat oplopen en 3% is. In het vermogensaanwasstelsel dat wij voorstellen, zal er een heffingsvrij inkomen zijn. Dat wordt wel gecorrigeerd voor de inflatie, maar bij deze hoge inflatiecijfers is dat natuurlijk onvoldoende om te zeggen: je wordt op reëel rendement belast. Nee, dat is eigenlijk het nominaal rendement en het heffingsvrije inkomen wordt gecorrigeerd voor de inflatie.

Daarnaast zei de heer Omtzigt wat dit soort hoge inflatiecijfers doet met de waarde van de beleggingen. Daar wil ik eigenlijk gewoon heel eerlijk over zijn: het is niet onze gedachte om alles te corrigeren voor de inflatie op dat moment, maar dat gaat wel een probleem worden voor beleggers.

De **voorzitter**:

En dat roept een vraag op bij de heer Omtzigt.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Er is een probleem. De staatssecretaris erkent dat; dank daarvoor. Is de staatssecretaris bereid bij de volgende voortgangsrapportage hierover een voorstel te doen om te corrigeren voor inflatie? Hoe we dat doen, laat ik volledig vrij. Je kunt dus zeggen: we gaan elk jaar de inflatie ervan aftrekken en we doen het reële rendement. Je kunt ook zeggen: zolang de inflatie onder de 4% is, doen we niks, maar zit die boven de 4%, dan gaan we wat doen. Kijk, ik zeg dat om de volgende reden. Bij de eerste box 3 zijn we tegen de muur aan gelopen, want we gingen ervan uit dat je op je spaarrekening altijd 4% zou kunnen halen. Dat bleek niet het geval. En hop, toen moesten we als een gek gaan corrigeren. Dat is met het ingenieuze stelsel van Wiebes niet goed gelukt. We hebben te veel ficties. Ook toen is tijdens de behandeling in de Kamer gezegd: we hebben te veel ficties. Daar is niks mee gedaan; we liepen tegen de muur. Nu kun je het volgende probleem uittekenen. Dat is hoge inflatie, tenminste een die je kunt voorspellen. Kunnen we niet iets van tevoren bedenken, zodat we niet over drie jaar tegen de muur lopen? Want als we over drie jaar een inflatie 10% tot 12% hebben ... Ik hoop het niet, hè; ik hoop het niet. Is de regering bereid daartoe een voorstel te doen?

Voorzitter: Romke de Jong

Staatssecretaris **Van Rij**:

Je moet je altijd voorbereiden op het ergste. Dat is dus ook scenariodenken. Daar heeft de heer Omtzigt absoluut gelijk in. Bij de invoering van het box 3-stelsel in 2001 is er toch een te grote mate van optimisme geweest. We zitten nu in een situatie van inflatie, een heel hoge inflatie. We weten niet hoelang het gaat duren. Het is niet denkbeeldig dat dit een langere tijd gaat duren. Ik pak die handschoen op. We gaan met uitwerkingen komen. Of dat ook daadwerkelijk tot ... Alles kost geld, zo is het ook weer, maar laten we eerst in de techniek gaan. We hebben natuurlijk eerst de komende jaren: 2022, 2023 en 2024. Dat zijn de jaren van de spaarvariant. Uiteindelijk, bij de invoering van een nieuw stelsel, zou je daar in ieder geval een opvatting over moeten hebben en het moeten hebben doorgeëxerceerd. Ik denk dat het een heel goede vraag is. Nogmaals, bereid je op het ergste voor, in de hoop dat het zich niet voordoet. Dat hoort ook bij de vragen die u en de heer Idsinga stelden ter verdere verfijning.

De voorzitter:

Ik zie dat er geen vervolgvraag komt, dus ik vraag de staatssecretaris zijn betoog te vervolgen. Ik merk op dat we nog een halfuur hebben. Ik kijk dus toch stiekem naar de staatssecretaris: kan het zo kort en bondig mogelijk?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Ja. Volgens mij ben ik bijna door alle vragen heen.

Er is nog een vraag gesteld over vreemde valuta. Dat is gewoon 1 januari - 31 december: de koers die er op dat moment is. Stel, je hebt een belegging in dollars. Dan neem je de koers in euro's, ook aan het einde van het jaar.

Ik heb het al gehad over de kwijtschelding van schulden, de arbitragemogelijkheden in box 2 en het heffingsvrije inkomen.

Er was een vraag van de heer Alkaya. We komen nog terug op tarieven. Dat is natuurlijk ook politiek. U zei: waarom wordt inkomen uit vermogen niet net zo zwaar belast als inkomen uit arbeid? Nou, in het laagste tarief, 37%, zitten natuurlijk ook wel de premies volksverzekeringen en in het hoogste, 49,5%, dat u noemde. Daar ga ik nu geen uitspraken over doen, maar die tarieven worden natuurlijk heel belangrijk, ook in relatie tot de budgettaire opbrengst. Ik heb gezegd dat we daarbij met wat aannames gaan werken en dat we dan ook komen met een verdere verfijning.

Voorzitter, dat was het volgens mij, maar ik zal ongetwijfeld nog een vraag vergeten zijn.

De **voorzitter**:

Dan is het nu toch aan mevrouw Maatoug om die laatste interruptie in te zetten, zie ik.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Nog niet, maar wellicht zo. Ik had nog gevraagd of de schuld niet beter in box 3 kan vallen zolang de eigen woning in box 1 zit. Misschien zat dit in het blokje wonen en heb ik het gewoon gemist. Volgens mij is de staatssecretaris daar nog niet op ingegaan.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Die had ik inderdaad nog niet beantwoord. Als ik de vraag goed begrijp, gaat het om het volgende. Iemand verhoogt zijn hypotheek en gebruikt dat geld niet voor de financiering van het onderhoud van de eigen woning. Laten we zeggen dat hij daarmee in aandelen gaat beleggen, in box 3. Ja, dan heeft hij ook opbrengst. Die schuld is overigens niet aftrekbaar; dan is de rente op die schuld aftrekbaar.

Maar nou de situatie waarin hij dat geld voor consumptieve doeleinden gaat gebruiken. Eind jaren negentig was dat de eerste renteaftrek die eraan ging. Eerst was er een vrijstelling en vervolgens ging die er helemaal af. Mogen we daar ook in de nadere uitwerking op terugkomen? Ik begrijp de vraag heel goed.

De voorzitter:

Goed. Dat noteer ik als een toezegging. Ik zie dat mevrouw Maatoug toch nog wil reageren.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Dan echt mijn laatste vraag, voorzitter. Ik ga doorborduren op de vraag van de collega van de SP. Ik snap heel goed dat de dat minister zegt, nu meer van ons vroegen naar het uitgangspunt van budgetneutraliteit. Maar dan toch even het uitgangspunt en hoe de staatssecretaris dat ziet. Is het wenselijk om tussen de boxen grote verschillen te hebben in de percentages, nog even los van wat die zijn? Zou de staatssecretaris iets willen zeggen over dat uitgangspunt?

Staatssecretaris Van Rij:

Ja. Ik geloof dat het de heer Nijboer was die het op enig moment had over het globaal evenwicht tussen de boxen. Het kabinet heeft wat dat betreft nu een eerste stap gezet met voorstellen in de Voorjaarsnota. We krijgen de discussie over de vermogensongelijkheid als het rapport van Laura van Geest uitkomt. Ik zou willen voorstellen dat we die discussie dan vervolgen. Laat ik gewoon maar heel eerlijk zijn. Als je nu zegt 4,5 miljard, budgettaire neutraliteit ... We hebben ook gehoord wat de premier en de minister van Financiën over dit onderwerp hebben gezegd: in ieder geval moeten we onderzoeken of we het vermogen misschien toch iets meer moeten belasten en dan de lasten op arbeid moeten verlagen. Op dit moment heb je in box 3 een paar knoppen waar je dan aan kan draaien, en straks, bij de vermogensaanwas, ook. Ja, dan ga je het natuurlijk ook over dat tarief hebben. Dat is een politieke discussie. Daarnaast heb ik niet zonder reden nog eens expliciet de beleggingen in box 2 genoemd.

De voorzitter:

En daarmee zijn de interrupties nu echt op voor mevrouw Maatoug. De staatssecretaris is aan het einde van zijn beantwoording gekomen. Dat gaf de staatssecretaris aan. Ik zie

dat meneer Grinwis heel lastig kijkt. Kijkend naar de heer Grinwis neem ik aan dat hij een interruptie gaat plegen. Kunt u het meenemen naar de tweede termijn, meneer Grinwis?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Over box 3. Over vastgoed, bedoel ik. De staatssecretaris heeft daar wat over gezegd. Heeft hij nou ook een antwoord gegeven op de vraag over het hypotheekdeel in box 3? O, dat was net. Oké. Excuus, dan heb ik niet goed opgelet. Ik ga in de tweede termijn eventjes herbronnen en ertegenaan.

De **voorzitter**:

Dat is altijd goed.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Overigens, Calvijn was natuurlijk hartstikke positief over arbeid, en daarmee ook over spaarzaamheid. Hij zou dit voorstel, dat vooral ten dienste staat van de spaarder, heel positief bejegend hebben, maar dat terzijde.

De **voorzitter**:

Goed. Daarmee maakt de heer Grinwis toch nog heel wat van zijn interruptie. Dat gezegd hebbende, wil ik doorgaan met de tweede termijn van de Kamer. Als Kamerleden geen bijdrage leveren in de tweede termijn, dan vindt de voorzitter dat helemaal niet erg, want we gaan toch proberen om dit af te ronden na twee uur. Ik kijk naar de heer Idsinga. Wil hij toch een tweede termijn? Dat wil de heer Idsinga. Het woord is aan u.

De heer **Idsinga** (VVD):

Heel kort, voorzitter. Veel dank aan de staatssecretaris voor de heldere beantwoording van de vragen. Ook dank voor de toezegging om de vermogenswinstbelasting nog eens goed op papier te zetten en daarbij te kijken naar wat er nou wél kan in plaats van naar wat er niet kan. Dan kunnen we ongetwijfeld in een volgend debat bekijken op welke variant we elkaar al dan niet of deels kunnen vinden.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

De heer Nijboer van de Partij van de Arbeid.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ja, voorzitter. Uit het debat blijkt wel duidelijk dat er steun is voor de vermogensaanwasbelasting en dat die er gaat komen. Maar het wordt een hell of a job, zei de staatssecretaris, om die op 1 januari 2025 ingevoerd te krijgen. Ik denk dat dat niet gaat lukken. Daar ben ik wel bevreesd voor. Ik vrees dat we met de tussenvariant, die aan alle kanten kwetsbaar is, blijven zitten. Maar goed, dat zullen we dan wel weer zien. We voeren al een jaar of twaalf van dit soort debatten waarin het kabinet zegt "we gaan alles doen en het gaat ons lukken". Ik heb best vertrouwen in deze staatssecretaris; daar gaat het niet om. Maar in de praktijk wordt het met de drie dingen die mevrouw Maatoug ook noemde, gewoon te veel, denk ik. Ik wil graag weten welk budget wordt opgehaald. Gewoon een bedrag. Het lijkt mij dat dat gewoon gezegd kan worden als het budgetneutraal is.

Tot slot, voorzitter. Ik moest even denken aan de assurantie, aan de verzekeringslobby. Toen ik geld nodig had, kwamen ze een keer bij mij, bij mijn medewerker eigenlijk, en vroegen: jullie gaan toch niet de assurantiebelasting verhogen, hè? Uiteindelijk leverde die suggestie, die de andere kant op was bedoeld, 1,3 miljard euro op. Dat deed me een beetje denken aan de brief van de Nederlandse Vereniging van Banken en het aanwasgedeelte van box 2. De staatssecretaris zegt dat we dat beleggingsvermogen misschien toch wel moeten belasten. Ik ben daar groot voorstander van. Ik zie ook uit naar de nadere uitwerking daarvan.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Ephraïm van de Groep Van Haga.

De heer **Ephraïm** (Groep Van Haga):

Ja, ik wou het eigenlijk hierbij laten. Als de staatssecretaris inderdaad nog een keer met de NVB wil kijken wat wel en niet mogelijk is bij wat we zojuist besproken hebben, dan vind ik het mooi geweest.

De **voorzitter**:

Dank u wel. De heer Alkaya namens de SP.

De heer **Alkaya** (SP):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de staatssecretaris voor het beantwoorden van onze vragen. Ik denk ook dat het duidelijk is en dat het ook goed is dat we daadwerkelijk behaald rendement op vermogen gaan belasten in plaats van dat we belasten volgens het systeem dat we hadden. Wel worden heel veel keuzes die daarin vervolgens heel belangrijk zijn, op de lange baan geschoven. Ik heb zelf een aantal van die draaiknoppen genoemd: verliesverrekening, heffingsvrij vermogen, de tarieven. Dat wordt nogal belangrijk. En dan heb ik het er nog niet eens over dat er, wat mij betreft, daarnaast nog een vermogensbelasting zou kunnen bestaan. De staatssecretaris zegt dat dat inderdaad kan, maar dat het kabinet daar niet voor kiest. Dit heeft natuurlijk allemaal te maken met waar het kabinet nu nog mee bezig is, namelijk: voorstellen uitwerken om de vermogensongelijkheid in Nederland te verkleinen, de arbeid minder te belasten en vermogen zwaarder te belasten. Daar kijken wij dus naar uit.

De staatssecretaris heeft mijn vragen ten dele goed beantwoord, maar bij andere dacht ik: dat is allemaal nog onderdeel van nadere uitwerking. Ik roep de staatssecretaris op om die twee niet los van elkaar te zien. In Nederland is de vermogensongelijkheid erg groot, en dit is ook een manier om die aan te pakken. Dan moeten we wat mij betreft niet vast blijven houden aan die budgetneutraliteit.

Dank.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Alkaya. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Maatoug van GroenLinks.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks):

Dank, voorzitter. Ik kan naadloos doorgaan op alles wat collega Alkaya en eigenlijk ook de heer Nijboer zeiden, specifiek op het punt van de budgetneutraliteit. Dus niet alleen maar "wat is het bedrag?", maar ook "is dit nu het goede uitgangspunt?" Het is een hele politieke discussie, maar die gaan we voeren.

Dan de prioriteit. Dank voor de duidelijke beantwoording. Ik zou de staatssecretaris toch nog even willen prikkelen, want uiteindelijk hebben we een antwoord gekregen van iemand die goed voorbereid is, de zaken goed kent en zegt: het lukt. Net zoals de heer

Omtzigt zei bij de scenario's: wat als het minder gaat lukken, wat is dan de ranking, wat is dan de prioritering? Je hoopt dat je de vraag niet hoeft te beantwoorden. Ik hoop dat de staatssecretaris ons daarin toch mee kan nemen, want dan hebben we samen hetzelfde beeld.

Tot slot, voorzitter, toch even over de grondslag. Misschien moeten we een keer een debat voeren dat alleen maar over kunst gaat. Hoe dat precies werkt, prikkelt de geest. Mijn vraag ging heel erg over die grondslag: zit dat nou goed, wat gebeurt daar? Zou de staatssecretaris willen toezeggen dat mee te nemen? Dat voorkomt een setje vragen. Ik kan het nog een keer in een vraag verwoorden, maar ik dacht: we krijgen zo veel uitwerkingsbrieven.

Hier wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Maatoug. Dan geef ik het woord aan de heer Grinwis. Hij heeft zich nu kunnen voorbereiden. Aan u het woord.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Ja, voorzitter. Veel dank aan de staatssecretaris voor de hele duidelijke beantwoording. Ik wens hem en de ambtenaren, zowel voor het beleid als bij de Belastingdienst, veel wijsheid en sterkte bij de verdere uitwerking en voorbereiding. Ik ga mijn vraag toch nog even stellen, want ik kan die niet terugvinden in mijn aantekeningen. Wij hebben het over arbitrage tussen box 2 en box 3 gehad, maar zolang de eigen woning in box 1 zit, zou je arbitrage kunnen krijgen in die zin dat het aantrekkelijk wordt om aflossingsvrije hypotheek in box 3 te nemen, doordat je de rente daar straks kunt verrekenen met je inkomsten. Nu werkt dat niet zo. Nu is de hypotheekrente zo snel aan het stijgen dat aflossingsvrije hypotheeklen als we speak met de dag onaantrekkelijker worden, maar de afgelopen jaren waren die echt buitengewoon aantrekkelijk. Die kunnen weleens extra aantrekkelijk worden door de vermogensaanwasbelasting of sowieso door het belastingen van werkelijk rendement, omdat je daar dan je hypotheekrente in rekening kunt brengen. Ik was heel benieuwd naar hoe de staatssecretaris dat risico ziet.

Ik vraag hem sowieso om in de verdere uitwerking en de vervolgbrieven goed aandacht te geven aan de diverse arbitragemogelijkheden/risico's die wij misschien niet allemaal op dit moment overzien, hoewel hier natuurlijk allemaal heel gewaardeerde

woordvoerders zitten die heel veel kennis hebben. Maar het is wel prettig om dat eens op een rijtje te hebben.

Ik dank de staatssecretaris voor de toezegging rondom de afdoening van de motie-Inge van Dijk/Idsinga. Dat ging over het omdenken van het idee van de Nederlandse Vereniging van Banken om arbitrage tussen box 2 en 3 te verminderen door ook naar de vermogensaanwasbelasting van beleggingsvermogen in box 2 te kijken. Ik ben heel benieuwd hoe dat eruit gaat zien.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Grinwis. Ik kijk even naar de heer Omtzigt voor de tweede termijn.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Dank u wel, voorzitter. Ik deel de opmerking van de heer Nijboer van de Partij van de Arbeid in die zin dat ik die 2025 met enige scepsis zie. Ik zou daar graag wat meer helderheid over willen hebben. Ik ben ook heel benieuwd of de coalitiepartijen daar wel uitkomen met z'n allen. Ik had hier ook graag van het CDA weleens willen horen of we een belasting op vermogensaanwas of op vermogen gaan invoeren.

Ik heb twee specifieke vragen. De eerste specifieke vraag is: is de regering bereid om in het voorstel ergens een inflatiecorrectie te doen? Dat hoeft niet als de inflatie 1% of zo is. Dan vind ik het allemaal prima. Ik vraag om er nu alvast een mechanisme in te zetten voor een wat hogere inflatie. De langjarige opbrengst loopt op dat moment vrij hard op. Dan gaan de nominale opbrengsten omhoog, of in ieder geval de nominale opbrengsten, de reële opbrengsten natuurlijk niet.

Het tweede waar ik heel erg op blijf letten is het boxhoppen. Ik heb een paar goede opmerkingen gehoord van de staatssecretaris, maar ik zou hem willen aanmoedigen om ook te kijken naar mensen, zoals buitenlandse beleggers en anderen, die de dans volledig kunnen ontspringen. Er moet sprake zijn van enige eerlijkheid. Als de mensen met de allergrootste vermogens volledig hieraan kunnen ontsnappen en je alleen mensen raakt die op zich redelijke vermogens hebben -- ik noem dit geen kleine vermogens; ik noem dit geen zielige mensen -- dan doet dat niks aan het rechtvaardigheidsgevoel en de zorgen van de veel geciteerde Piketty.

Aangezien ik onvoldoende tijd heb, ga ik het niet over Calvijn hebben, maar van hem mochten we niet speculeren, zeg ik tegen de heer Grinwis.

De **voorzitter**:

Dat lokt toch iets uit bij de heer Grinwis. U mag heel kort reageren. Als u het echt kort kunt, dan mag u dat.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik had eigenlijk een vraag. De heer Omtzigt doet alsof er een enorm verschil tussen de coalitiepartijen is en zegt dat hij benieuwd is of ze hieruit gaan komen, maar ik heb de heer Idsinga in reactie op staatssecretaris Van Rij als volgt begrepen. De discussie spitst zich nu toe op vastgoed. 99,6% van de belastingplichtigen in box 3 heeft geen liquiditeitsprobleem. En wat die betalingsproblemen betreft zijn wij buitengewoon dicht bij de oplossing. Ziet de heer Omtzigt dat anders en heeft hij nog een advies? En inderdaad, over dat speculeren heeft de heer Omtzigt gelijk, maar we vinden elkaar volgens mij in de enorme waardering voor werk en ambachtelijk werk. Dat daar iets mee opgebouwd kan worden wat tot spaargeld leidt, dat je eerlijk moet behandelen als overheid, delen we, denk ik, en dat is in de lijn van Calvijn.

De **voorzitter**:

Meneer Omtzigt, nog een reactie? De coalitie komt weer bij elkaar, begrijp ik.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

U vraagt of ik een advies voor de coalitie heb. Ja, daar heb ik er heel veel van.

(Hilariteit)

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Daar mag u met z'n allen om lachen, maar ik heb heel serieuze adviezen. Die adviezen zijn om de rechtsstaat enigszins serieus te nemen. Ik heb het de afgelopen dagen weer gezien, ook bij de mondelinge vragen over 3.000 uit huis geplaatste kinderen per jaar, waarvan er welgeteld nul dossiers klopten. Niemand van de coalitie staat dan op om te zeggen: hier is de lijn. Dan hoeft u bij mij met rechtsstatelijkheid niet aan te komen. De kern van de rechtsstatelijkheid zit 'm niet in box 3. Laat ik dat maar zeggen. Ik heb daar echt een paar zware bezwaren tegen. Ik heb er ook zware bezwaren tegen dat box 3 straks het enige dossier is dat door de overheid tijdig en volledig afgehandeld wordt. Want wat ik hier verder ook van vind, dit moet tijdig en volledig afgehandeld worden.

Maar Groningen wordt niet afgehandeld. Er is nu vier jaar vertraging bij de toeslagenaffaire. Kinderen worden uit huis geplaatst. Bij de boeren heb ik nog niet eens een begroting gezien. En dit gaan we dan allemaal netjes doen. Dus als je nog wat overlegpunten wil hebben, dan heb ik er nog wat voor de komende acht weken.

Zie ik wat verschillen? Ja, want ik denk dat de heer Idsinga een punt heeft.

Belastingheffing moet ergens redelijk voelen, ook als je een wat groter vermogen hebt. Het gaat echt niet dat iedereen failliet is. Op het moment dat wij gevallen krijgen ... We hebben ze gezien bij de vermogensrendementsheffing. We zagen mensen die een duur grachtenpand hadden dat ze voor een paar honderd euro verhuurden, maar het huurcontract zat vast. Zij zaten met een negatief inkomen onder de vermogensrendementsheffing. We zagen het bij de pacht. Je had een wettelijk maximum op de pacht. Als je op een normale wettelijke manier aan het verpachten was, had je dus minder pachtinkomsten dan je aan box 3 kon betalen. Ik denk dat als je die dingen niet aan de voorkant regelt, je dan niet alleen bij de rechter in de problemen komt, wat we nu bij box 3 vaak genoeg gezien hebben. Belasting moet niet fijn voelen -- dat hoeft niet -- maar moet ergens rechtvaardig voelen. Als je netto-opbrengsten uit een bepaald goed vanwege een regulering minder zijn dan wat je eraan kunt verdienen, dan hebben we met z'n allen een probleem.

Ik zie daar nog wel degelijk een paar uitvoeringsissues opdoemen. Ik heb de belangrijkste genoemd. Dat wordt echt de inflatie. Met hoge inflatie hebben we hier gewoon een knettergroot probleem. Dan hoef je niet links of rechts te zijn, maar dan krijg je hier gewoon hele kwade burgers, die zeggen: ik ga 10% per jaar achteruitkachelen op mijn spaargeld of wat dan ook en dan moet ik ineens belasting gaan betalen over wat ik verlies. Dat gaan ze voelen. Wat dat betreft is de uitdaging net iets groter, denk ik. Ik zit hier net even negentien jaar. Ik heb deze belasting in box 3 net te vaak voorbij zien komen. Ik heb net te vaak gemakkelijk over precies de volgende drie punten heen gestapt zien worden. Is het uitvoerbaar? Is het rechtvaardig? Is het juridisch houdbaar? Laat ik het zo zeggen: ik ben nog niet geruster geworden na vandaag.

De voorzitter:

Goed. Dat gezegd hebbende, ga ik over naar de heer Nijboer om te vragen of hij tijdelijk het voorzitterschap wil overnemen.

Voorzitter: Nijboer

De voorzitter:

Het woord is aan de heer De Jong voor zijn tweede termijn. Hij spreekt namens D66.

De heer **Romke de Jong** (D66):

Voorzitter. Ik kan ook kort zijn. Ik ben heel blij met de beantwoording van de staatssecretaris. Ik vind dat het kabinet goed heeft uiteengezet waarom het kiest voor de vermogensaanwas, waarom het ziet dat vermogenswinst wellicht leidt tot mogelijk uitstel en waarom daar niet voor gekozen is. Wat ons betreft is dit de eerste stap op weg naar de aanpak van vermogensongelijkheid, waar we later nog over spreken.

Misschien toch nog even terug naar het voorbeeld van de heer Idsinga over "terug naar de tekentafel". Waar ik vanmorgen dacht "hij gaat hier met een grote marker lopen krassen", zag ik de staatssecretaris met een fijn potlood proberen invulling te geven. Ik ben blij dat de staatssecretaris richting de heer Idsinga toezegt dat hij ook het andere alternatief meeneemt. Ik ben ook heel blij dat hij zegt dat voor 99,6% van de gevallen de vermogensaanwasbelasting wellicht de beste keuze is. Ik kijk er ook naar uit om die uitwerking verder met elkaar te bespreken.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Dan is het woord weer aan u als voorzitter, meneer De Jong.

Voorzitter: Romke de Jong

De voorzitter:

Dan kom ik toe aan de afronding van dit debat. Er is geen tweeminutendebat aangevraagd. Sorry, ik ga veel te snel. Ik was bij mijn eigen tekst en toen dacht ik: dan ronden we gelijk af. Dat is niet helemaal de correcte wijze, maar wellicht wel de conclusie geworden. Voordat ik het debat afrond, ga ik toch het woord geven aan de staatssecretaris voor de tweede termijn van het kabinet.

Staatssecretaris Van Rij:

Ik ben wel geïnteresseerd in het antwoord op de vraag van de heer Omtzigt, die hij zojuist buiten de microfoon stelde.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Heeft de heer Romke de Jong ambitie om staatssecretaris te worden, aangezien hij wil afronden?

De **voorzitter**:

Nee, voorzitter. Ik was hiervoor ijscoman. Met dit lekkere weer buiten zou ik toch eerder kiezen voor het beroep van ijsjesmaker dan voor staatssecretaris, maar bedankt voor de vraag.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Goed. Dank, voorzitter. Dan de vragen. Er was een vraag van de heer Nijboer. Ik noem even de reeks met de opbrengsten van box 3. 2017: 4,7 miljard. 2018: 4,4 miljard. 2019: 4,3 miljard. 2020: raming 4,2 miljard. 2021: raming 4,5 miljard. 2022: 4,4 miljard. We vervolgen nog het debat over ... Dat neem je dan dus als uitgangspunt. Dat extrapoleer je dan naar 2025 en daar kan je dus verschillend over denken. We hebben het gehad over de discussie over vermogensongelijkheid en de politieke afweging die je op dat punt maakt.

Dan de vraag van mevrouw Maatoug. We hebben nu die planningsbrief gemaakt. Ik denk dat wij u na de zomer graag weer informeren. Dan hebben we namelijk het inzicht in hoe het begin van het herstel is. Maar laat ik het even heel kort samenvatten. Stel, we komen echt in problemen bij het een of het ander. Dat is namelijk eigenlijk uw vraag. Die hersteloperatie moet altijd als eerste. Ik heb natuurlijk gehoord wat de heer Omtzigt heeft gezegd. Ik begrijp heel goed wat hij heeft gezegd. Maar ja, ik zit hier als staatssecretaris van Financiën en ik wil die hersteloperatie van box 3 wel goed afronden. Wij hebben ook nog een discussie te voeren met betrekking tot de vraag van de niet-bezwaarmakers. Er wordt eerst gewerkt aan het verleden en dan volgt de spoedwetgeving voor de komende jaren. Daarna komt 1 januari 2025. Als het ergens echt misgaat, is dat de prioritering. Maar we houden u natuurlijk voortdurend op de hoogte. Nogmaals, ik zou hier niet zitten ... En als ik wel zou weten dat het niet haalbaar zou zijn, dan zou ik dat direct zeggen.

Dan over de aflossingsvrije hypotheek. Ik dacht dat ik de vraag van de heer Grinwis daarover had beantwoord. Ik begrijp namelijk heel goed wat u zegt. Je gaat de hypotheek verhogen, of die nou aflossingsvrij is of wat dan ook, maar je gaat die niet

gebruiken voor financiering of onderhoud van je eigen woning. Je gaat het ergens anders voor gebruiken. Stel, je gaat het beleggen in aandelen. Die zijn dan weer belast. Dan zou je dus zeggen: daar staat die renteaftrek tegenover. Volgens mij gaat het dan met name over de vraag hoe het zit als je het voor consumptieve doeleinden gaat gebruiken. Daarvan heb ik toegezegd dat ik er bij de verfijning op terugkom. In het oude stelsel, voor 2001, was dat de eerste renteaftrek die eraan ging: de aftrek op consumptieve leningen.

Verder zijn er volgens mij niet echt vragen meer gesteld. De heer Omtzigt heeft inderdaad de inflatiecorrectie genoemd, maar daar heb ik ook op geantwoord in eerste termijn. Ik heb niet geantwoord op zijn punt van de buitenlandse beleggers. Ik kom daar misschien toch even heel kort over te spreken, voorzitter. Bedoelt hij Nederlandse belastingplichtigen die in het buitenland gaan beleggen, of bedoelt hij buitenlandse belastingplichtigen die in Nederland beleggen? Ook daar zullen we in de verdere uitwerking op terugkomen, want je moet gelijke gevallen wel gelijk behandelen. Het moet niet aantrekkelijk zijn voor buitenlanders om op een andere manier in de heffing te komen dan Nederlandse belastingplichtigen.

Mevrouw Maatoug vroeg zich af of er een studie meegenomen kan worden over hoe om te gaan met kunst. Dat gaan we ook doen.

De voorzitter:

Ik zie dat er nog twee korte vragen zijn. Er is er één van de heer Grinwis.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Het ligt aan mij, maar mijn punten over box 3 en het eigen huis en over de aflossingsvrije hypotheek en de rente zijn net verkeerd begrepen. Mijn punt is niet voor consumptieve besteding, of zo. Mijn punt is meer als volgt. Als je nu een hypotheek neemt in box 1, dan moet je die helemaal aflossen. De hypotheekrente die je straks tegen maximaal 37% kunt aftrekken, wordt allengs minder. Die hypotheekrenteaftrek wordt allengs minder. Straks kun je gewoon in box 3 met de vermogensaanwasbelasting je hypotheek maximaal overeind laten, aflossingsvrij dus. Je kunt daarbij sowieso altijd de schuld in mindering brengen. Maar je kunt ook, en daar gaat het nu om, de betaalde rente gedurende de hele looptijd van die hypotheek in mindering brengen op je inkomsten. Daarmee ontstaat er een extra prikkel om je hypotheek aflossingsvrij in box 3 te zetten.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Als de heer Grinwis bedoelt dat je alleen maar in box 1, als het om nieuwe hypotheek gaat, op basis van annuïteit aftrek hebt, dan heeft hij natuurlijk gelijk. Dat doe je in zo'n situatie dan dus niet. Je hebt dan dus geen aftrek in box 1, maar in box 3. Maar ik zeg dan altijd: wat is er met het geld gebeurd? Waarom trek je de financiering aan?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Om een huis te kopen.

Staatssecretaris **Van Rij**:

Dan zegt u: daar is die eigen woning mee gekocht, en dan heb je een aftrek. Die nemen we mee in de categorie met aftrekbaarheid als je het voor consumptieve doeleinden doet.

De **voorzitter**:

De heer Nijboer van de PvdA heeft nog een opmerking.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik neig er toch naar om een tweeminutendebat aan te vragen. Dat doe ik niet per se omdat de staatssecretaris slechte antwoorden heeft gegeven, maar wel omdat dit echt de hoofdlijn is van de wetgeving. Als we daar als Kamer nu geen richting aan geven, wordt de boel nog meer vertraagd.

De **voorzitter**:

Dat had u al in de tweede termijn moeten doen. Het is nu niet meer mogelijk ...

De heer **Nijboer** (PvdA):

Hoezo? Dat kan toch altijd?

De **voorzitter**:

Het is nu niet meer mogelijk om een tweeminutendebat aan te vragen.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Hoezo niet? Dat heb ik nog nooit meegemaakt! Volgens mij kan dat op elk moment, zelfs schriftelijk.

De voorzitter:

Ik zie dat er brede steun voor is. Dan ga ik alsnog tegen de heer Nijboer zeggen dat ik een tweeminutendebat toesta.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

De heer Nijboer is juist uitermate correct. Het is hier een hobby geworden om al in de eerste of de tweede termijn, voordat de staatssecretaris antwoordt, een tweeminutendebat aan te vragen. Het was juist altijd zo beleefd om te kijken of je een toezegging krijgt. Zo niet, dan vraag je een tweeminutendebat aan. Ik vind dit eigenlijk de meest correcte en de te prefereren weg.

De voorzitter:

Duidelijk. De heer Nijboer heeft een tweeminutendebat aangevraagd. Daar is ruim steun voor. Ik heb overlegd met de Griffie. Het blijkt ongelofelijk lastig te zijn. We gaan het verzoek wel doorgeleiden, maar dat geeft geen garantie dat het tweeminutendebat ook daadwerkelijk volgende week ingepland kan worden.

De heer Idsinga heeft geen interrupties meer over. Ik wil eigenlijk door. Nog één korte opmerking, meneer Idsinga.

De heer Idsinga (VVD):

Ik heb even een persoonlijk feit. Er werd net namens mij gesproken aan tafel. Ik vind dat een beetje ongemakkelijk. Dank dat ik daar even op kan reageren. Ik wil er namelijk geen karikatuur van maken.

Ik vind het echt belangrijk dat er serieus wordt gekeken en wordt uitgewerkt hoe zo'n vermogenswinstbelasting eruit zou kunnen zien en wat we daarmee zouden kunnen doen; vandaar mijn verzoek aan de staatssecretaris. Het is dus niet "meneer Idsinga is heel tevreden, want hij heeft een puntje gemaakt op onroerend goed". Nee, ik vind het echt belangrijk om nogmaals te benadrukken dat het voor de VVD een belangrijk punt is. Dank dat ik even die gelegenheid heb gekregen.

De voorzitter:

En dat heeft de heer Idsinga nu dan ook gedaan.

Goed. De staatssecretaris heeft ondertussen wel een aantal toezeggingen gedaan aan deze Kamer.

- De Kamer ontvangt uiterlijk begin september 2022 een brief met daarin de vergelijking tussen een stelsel van vermogensaanwasbelasting en een stelsel van vermogenswinstbelasting. Daarin staan: een verdere verfijning, de nadere cijfermatige uitwerkingen, de microberekeningen, de geschatte budgettaire opbrengst per stelsel, het effect op het armoede- en schuldenbeleid, de verdere uitwerkingen van vrijstellingen en de grondslag, de verhouding tot de aanwas in box 2, het toezicht van de Belastingdienst op de bewijslast met betrekking tot vrijstellingen, een voorstel voor varianten om rekening te houden met inflatie in de overbruggingsvariant en een nieuw stelsel, de aandacht voor diverse arbitragemogelijkheden, de aspecten met betrekking tot de hypotheek en de aftrek van de rente, en de beleggingen van buiten Nederland.
- De Kamer krijgt één keer per halfjaar een rapportage met daarin een update van het tijdpad.
- Er vindt nader overleg plaats met de Nederlandse Vereniging van Banken over het verstrekken van gegevens.
- De Kamer wordt na de zomer geïnformeerd over de planning met betrekking tot de prioritering en de haalbaarheid.

Er is een tweeminutendebat aangevraagd door de heer Nijboer. Hij is dan ook gelijk de eerste spreker.

Ik kijk even naar de collega's. Is dit de juiste opsomming? Ik zie dat er twee vragen zijn: een van de heer Alkaya en een van de heer Grinwis.

De heer **Alkaya** (SP):

Het klinkt vanzelfsprekend, hoor, maar het zou wel handig zijn als er bij de vergelijking ook een invoeringsdatum staat. Wanneer zou het ene stelsel ingevoerd kunnen worden? En wanneer zou het andere stelsel ingevoerd kunnen worden?

Staatssecretaris **Van Rij**:

Dat zullen we ook meenemen. Ik heb nu zo veel toegezegd dat de verlopen wel ingetrokken kunnen worden.

De **voorzitter**:

Meneer Grinwis, u wilt ook nog wat extra's toegezegd hebben?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Volgens mij gaat de staatssecretaris er wel mee aan de slag, maar de voorgelezen toezegging was heel summier. Er werd gezegd: "aandacht voor arbitragemogelijkheden". De toezegging van de staatssecretaris ging wel iets verder dan alleen "aandacht". Die ging namelijk ook om inzetmogelijkheden om die op te lossen. Heel concreet kwam de mogelijkheid van beleggingsvermogen box 2 bij de vermogensaanwasbelasting aan bod en hoe er wordt omgegaan met de hypotheekrente.

De **voorzitter**:

Meneer de staatssecretaris, heeft u dezelfde interpretatie als meneer Grinwis?

Staatssecretaris **Van Rij**:

De heer Grinwis is natuurlijk een man van de puntjes op de i. Ik wil wel enige vergevingsgezindheid van de Kamer vragen. We gaan dit niet allemaal in één brief doen. We gaan de vergelijking die ik aan de heer Idsinga heb toegezegd, met alles wat daarbij hoort, in de brief van begin september doen. Maar geef me ook even de ruimte. Voor bepaalde zaken -- denk aan de arbitrage en een aantal verfijningspunten -- heb ik meer tijd nodig. Niet alles komt meteen in de brief van begin september.

De **voorzitter**:

Daarmee ligt er een lijst aan toezeggingen. De staatssecretaris heeft duidelijk aangegeven hoe hij de uitwerking voor zich ziet.

Het is 14.02 uur. Ik dank de collega's heel hartelijk voor het snelle schakelen en het binnen de tijd afronden van dit debat. Ik dank de staatssecretaris en zijn ondersteuning voor hun aanwezigheid. Dank u wel.

Sluiting 14.02 uur.